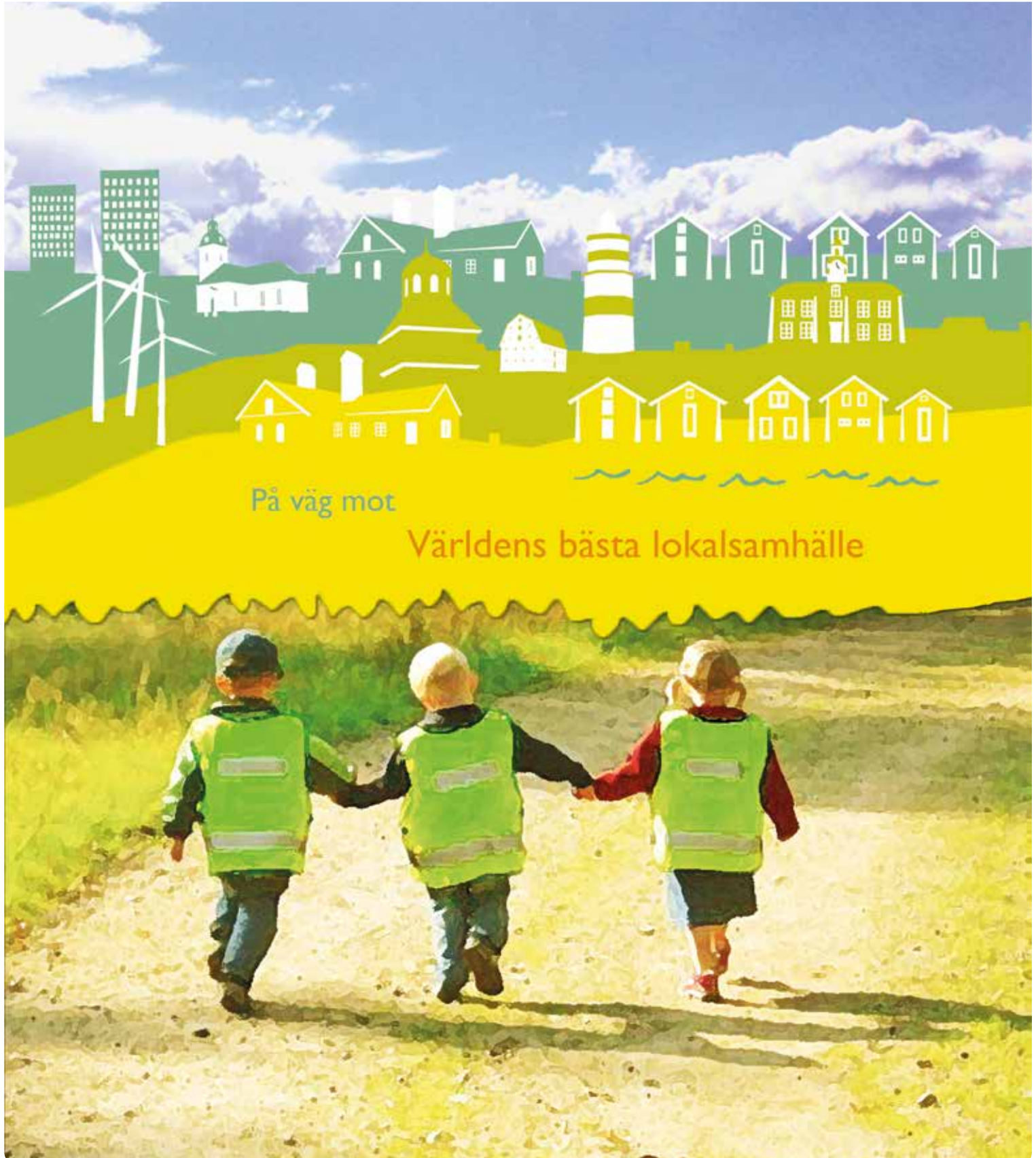

2016

Översiktsplan 2016

Bilagor

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilageförteckning

Bilaga 1 Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden (16 sidor)

Bilaga 2 Länsstyrelsens granskningsyttrande med bilagor (17 sidor)

Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning (29 sidor)

Bilaga 4 Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2003 (122 sidor)

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga I

Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden

Särskilt utlåtande över inkomna granskningsyttranden

2016-11-07

Inledning

Översiktsplan 2016 (ÖP 2016) har en annan form än föregångaren från 2003. ÖP 2016 består av ett övergripande paraplydokument som kommer att kompletteras med tillägg och fördjupningar. Därmed övergår vi till en form av kontinuerlig översiktsplanering. För att kunna införa denna nya form så antas först paraplydokumentet. Det ersätter därmed merparten av ÖP 2003. Några andra avsnitt av ÖP 2003 kommer att kompletteras senare, men till det är gjort fortsätter dessa avsnitt att gälla. De aktualitetsförklaras i samband med antagandet av ÖP 2016 och följer som bilagor.

Ett av motiven för den nya formen är att en ny plan- och bygglag började gälla 2 maj 2011. Översiktsplanen får i och med den nya lagen en tydligare strategisk funktion. Av översiktsplanen ska framgå hur en kommun i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling av mark- och vattenresurserna inom kommunens territorium. Kommunen har dessutom en roll i ett hållbart utbyte med omvärlden över kommunens gränser som i första hand hanteras genom mellankommunala kontakter och regional fysisk planering. Antalet nationella och regionala mål, planer och program med denna inriktning bedöms vara mycket stort.

Genom att behålla delar av ÖP 2003 som inte finns i paraplydokumentet ÖP 2016 står vi inte utan dessa delar intill dess vi beslutar att komplettera med tillägg eller fördjupningar. Den dag som vi beslutar att uppdatera resterande delar av ÖP 2003 behöver ett samråd om dessa delar inte också innefatta själva paraplydokumentet. Därmed avslutar vi framtida samrådsförfaranden. För att behålla några delar av ÖP 2003 som gäller specifika områden, huvudsakligen utanför tätort, så aktualitetsförklaras dessa avsnitt: *Del III Vägledning till delområden Riksintressen* från sid 24-40 samt *Övriga områden* sid 40-144. Kartor i ÖP 2003 utgår och karthänvisningar gäller inte för att minimera risken för motstridighet inom ÖP 2016. Vid bedömning av områdesgränser kan kartor i ÖP 2003 ändå utgöra ett visst stöd, eftersom de flesta områden är definierade enligt andra gällande handlingar (GIS-skikt). Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Lagar som hänvisas i ÖP 2003 kan vara ersatta med nya lagrum, och gällande lagar beaktas.

Här följer bemötande av granskningsyttranden som inkom under utställningsperioden 23 maj – 31 augusti med förlängd remisstid för Länsstyrelsen och Landstinget med en månad.

Instans	Dnr/datum	Kärnfråga	Förslag till bemötande
Landstinget	2016-10-17 Inkom efter utgången av den förlängda remisstiden.	Flerkärnighet som hållbar bebyggelsestrategi ifrågasätts. Begreppet resecentrum anses användas felaktigt.	Yttrandet inkom efter förlängd remisstid. Grunderna för att ifrågasätta flerkärnighet som hållbar bebyggelsestrategi kan inte utläsas. De samhällsliga konsekvenserna klargörs inte. Inriktningen ligger fast. Begreppet resecentrum har beaktats.

Lst	2016-09-30 147	Det anses svårt att tillämpa riktlinjer på en övergripande nivå och att utläsa konsekvenser, intressekonflikter och avvägningar.	Länsstyrelsen påpekade detta redan i sitt samrådsyttrande och vissa justeringar gjordes.
	forts 147	Utredningsområden för bebyggelse anses krocka med andra intressen utan att vara kommenterade. Därför ser man att många frågor återstår att lösa. Ex kulturmiljövård.	Observera att med utredningsområde avses ett utpekande av område som lämpligt att utreda vad gäller olika intressen. Ett ianspråktagande för exploatering måste föregås av sådan utredning. Där utredningsområde sammanfaller med redovisat intresse ska särskild hänsyn tas till detta. Ambitionen är en generellt hållen och kortfattad ÖP som stegvis kompletteras med fördjupningar (FÖP) där specificerade avvägningar anges områdesvis. ÖP är en sammanställning av intressen som ger överblick. Generella gestaltungs-koncept utvecklas inte i ÖP.
	forts 147	Planen anses ha låg geografisk detaljeringsgrad. FÖP:ar anses nödvändiga.	Det har varit ett strategiskt val att ta fram en plan på övergripande nivå. En fortsättning med fördjupningar är tydligt angivet. Man kan söka stöd i vissa frågor i ÖP 2003 även om den formellt ersätts av ÖP 2016. Vissa avsnitt av ÖP 2003 aktualitetsförklaras.
	forts 147	Riksintressen: mer detaljerade riktlinjer behövs. Ex kulturmiljövård	Avsnittet om Riksintressen i ÖP 2003 del III <i>Regler och vägledning</i> (sid 24-40) aktualitetsförklaras. Därmed bibehålls vägledning för riksintresse naturvård (sid 24-33) och kulturmiljövård (sid 33-40). Allmänna riktlinjer finns på sid 101 och 103. Utgångspunkten är att riksintressen ges företräde. I samband med nya anspråk (projekt) i områden där riksintressen sammanfaller måste en avvägning ske i relation till de specifika anspråk som följer av projektet. Exempel är bostadsbyggande, ledningsdragning, vindbruksetablering som kan behöva hanteras olika i relation till kombinationer av riksintressen. Detta framgår i ÖP på sid 94 där riksintressen är synliggjorda: <ul style="list-style-type: none"> • Riksintresse naturvård/Natura 2000 • Riksintresse kulturmiljövård • Riksintresse anläggningar • Riksintresse yrkesfiske • Riksintresse värdefulla ämnen • Riksintresse totalförsvaret • Riksintresse kust- och skärgårdsområde För Riksintresse kust och skärgård beskrivs tillämpning på sid 95.

	<p>forts 147</p>	<p>Miljö kvalitetsnormer (MKN): saknar tydliga mål och riktlinjer för ytvatten. Mycket återstår att lösa.</p>	<p>Kommunens tillämpning vid detaljplanering och bygglov framgår på sid 80-81 och 87. Utöver detta hanteras MKN i planärenden tillsammans med övriga kommuner i Sverige utifrån nya regler, riktlinjer och vägledningar. Östhammars kommun instämmer i att mycket återstår att lösa för att förbättra statusen på ytvatten. Där är planläggning enbart en del av kedjan, medan förebyggande åtgärder, statliga styrmedel etc. har en stor roll i vattenförvaltningsarbetet. Större försiktighet krävs i alla led, bl.a. vid detaljplanering eller bygglov/ förhandsbesked i närområden vad gäller krav på enskilda avlopp och påverkan från dagvatten.</p> <p>För enskilda avlopp tillämpar kommunen hög skyddsnivå inom 300 meter från ytvatten, vilket har formulerats som en ny punkt på sid 81. En annan bidragande faktor till höga halter av näringsämnen är läckage från brukande av jordbruksmark. Jordbruksnäringen är viktig inom kommunen, men vi har samtidigt en ambition att minska utsläpp av näringsämnen från jordbruket.</p> <p>För att minska läckage av näringsämnen arbetar lantbrukarna själva med olika åtgärder som höstgrödor, skyddszoner, våtmarker etc. Kommunen arbetar genom tillsyn och informationsspridning om de möjligheter som finns inom "Landsbygdsprogrammet". "Greppa näringen" är också en viktig del i vattenförvaltningsarbetet, där vi önskar ett ökat samarbete med Länsstyrelsen. Störst effekt har samarbeten kring minskad ytavrinning/erosion, ökade skyddszoner etc.</p>
--	------------------	---	--

	forts 147	Miljö kvalitetsnormerna (MKN) för vattenskyddsområdet med Ed och Börstil visar att åtgärder krävs, men att sådana inte är angivna. Det framgår inte hur vattnet ska skyddas.	Börstilsåsen har enligt vattendirektivets kriterier otillfredsställande kemisk status (sid 84), och vid utredning i detta område ska MKN särskilt beaktas. Vattenskyddsområdet med Ed och Börstil uppdateras under 2016-2017 och nya föreskrifter kommer vara vägledande för hur området ska hanteras. För att minska efterfrågan på mark i vattenskyddsområden finns tankar på att införa nya vägreservat så att korsningar och entréer till orterna lokaliseras på betryggande avstånd från vattenskyddsområden. Vattenresurser kan även skyddas via olika skyddsnivåer på exploatering och bebyggelse. Detta kommer att behandlas i FÖP.
	forts 147	Vattenskyddsområden anses vara i mycket allvarligt läge. Intressekonflikten mellan vatten och exploatering anses inte vara hanterad.	Frågan sammanfaller med MKN vatten ovan. Följande punkt tillförs på sid 87: "Där utredningsområde är utpekade på vattenskyddsområde ska exploatering undvikas. Vid undantag ska rätt åtgärder sättas in." Ett undantag kan vara att utrymme behövs för begränsad transport till andra delar av utredningsområde som ligger utanför vattenskyddet.
	forts 147	Det anses inte framgå inom vilka utredningsområden som särskilt stor hänsyn kommer att behövas till hälso- och säkerhetsfrågor.	Utredningsområde för bebyggelseutveckling är utpekade i kartor där fördjupningar planeras (FÖP). Hänvisning har gjorts på sid 35 till sid 108.
	forts 147	Man anser att förtydligande behövs vad gäller vilken befolkningsökning som dricksvatten räcker till, hur en större ökning löses och att ta höjd för klimatförändringar.	Tabell är införd på sid 78 med kompletterande uppgifter om befintliga kapaciteter (2013). Utredningsarbete pågår för att arbeta in framtida behov och risker.
	forts 147	Förorenad mark kan sammanfalla med utvecklingsområden. Detta framgår inte.	"Utvecklingsområden" är klassade som utredningsområden(!), och riktlinjer om indikativa markprover finns på sid 111. Riskklasserna 1-3 är markerade i karta sid 112. Utöver dessa finns klass 4 och ett stort antal oklassificerade lokaler. Kartans upplösning medger inte någon större precision och därför söks stöd i MIFO-databasen på länsstyrelsen. Miljöhandläggare är inkopplade på bygglov. Se vidare FÖP.
	forts 147	Riktlinjer för hantering av förorenad mark anses saknas.	Riktlinjer finns på sid 111 som innefattar indikativ markprovtagning. Dessa har justerats och gäller all exploatering.

	forts 147	Bilagor (119, 121, 122)	se 119, 121, 122
	forts 147	SGU, inget ytterligare	
	forts 147	SGI rekommenderar kommuntäckande kartläggning av förutsättningar för ras och skred samt erosionsrisker längs vattendrag och kust.	Grova värderingar är utförda utifrån geologiska kartor. Topografin är flack. Information om jordart med kornstorleken för mo och mjåla (siltförekomster) med förhöjd förutsättning för skred tillagda i karta sid 112 och nämns på sid 115. Befintlig länk till SMHI på sid 115 leder vidare till information om ras, skred och erosion.
	forts 147	LFV önskar justering i strategi för vindbruk ang hinderbelysning och hinderytor.	Ej ÖP! Justering i vindbruksstrategi.
	forts 147	LFV påpekar att vindkraftverk inom utpekade områden kan bli föremål för granskning.	Ingen åtgärd.
	forts 147	LFV påpekar att alla byggnadsobjekt över 20 m ska remitteras till LFV samt till berörda flygplatser som sakägare (inom MSA-yta ca 60 km).	Förtydligande är infört i samband med master, sid 74.
	forts 147	LFV erbjuder flyghinderanalys.	
Regionförbundet (Landstinget)	KS-2010-470 146	Man saknar en konsekvensanalys för en åldrande befolkning (försörjningsbörda, framtida kostnader, förutsättningar att erbjuda god service).	Den konsekvensanalys som efterfrågas rör kommunalekonomi och är inte fokus i ÖP, utan är att betrakta som ett underlag i planeringen. Specifikt för äldre sker analys i nu gällande samt kommande äldreplan. I ÖP finns en övergripande strävan av att kommunens invånare ska ha tillgång till service inom serviceorterna och att de som inte bor inom dessa orter ska nå service bland annat genom kollektivtrafik. Mark- och vattenanvändningen med fokus på äldre har bevakats genom planprocessen, eftersom man kan se specifika behov för boende och dyl. Detta kommer tydligare fram i FÖP.
Centerpartiet	KS-2010-470- 145	Kust-FÖP önskas.	Fördjupning för kusten planeras och havsplanering är i process.
	forts 145	Man önskar stryka uttrycket "att provbo".	Uttrycket har ersatts på sid 11.
	forts 145	Man önskar att kommunen ska se generöst på bygglovgivningen på landsbygden, även i ÖP.	Förutsättningarna för byggande på landsbygden ändras inte jämfört med ÖP 2003, givet att krav på VA och annan infrastruktur är löst.
	forts 145	Peka ut LIS-områden vid insjöar i FÖP Österby Gimo.	Se FÖP Österby och FÖP Gimo.

	forts 145	Handlingsplan med Trafikverket för flytt av Gräsöledens färjefäste i Öregrund; stoppad kollektivtrafik sommartid kan återinföras.	Handlingsplan är inte fokus i ÖP. Öregrunds vägreservat är kompletterat.
	forts 145	Utredningsområde väg i Öregrund anses inte vara realistiskt. Det bör koppla till havet norr om varvet. Även i FÖP.	Öregrunds vägreservat är kompletterat. Med anvisning både norr och söder om varvet kan bästa lösning väljas. Se FÖP Öregrund.
	forts 145	En särskild bilaga har sänts in med detaljer och redaktionella ändringar.	Synpunkterna är beaktade och flera av dem har föranlett ändringar.
Österbybruks Utvecklingsgrupp Karl Ekström Karl.Ekstrom@ge.com 070-612 22 42	KS-2010-470 144 (on 2016-08-31 14:51)	Välkomnar FÖP och grönstrukturplan (som särskilt behöver beakta ekbackar).	Se FÖP Österbybruk.
	forts 144	Ogillar olika klassning 288, 292.	Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 144	Hastighetsbegränsningar	Hanteras inte i ÖP.
	forts 144	Saknar förbättringar av väg 290 mellan Forsmark och Österbybruk.	Hanteras i framtida Länstransportplan osv. I nuläget har Lv 288 prioritet.
	forts 144	Bussar och anropsstyrd kollektivtrafik	Hanteras inte i ÖP, men viktigt för en fungerande flerkärnighet.
	forts 144	Pendlingsrörelser kring Österbybruk saknas.	Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 144	En mer aktiv hållning till järnväg önskas: ringlinje.	Scenariot är intressant men befolkningsunderlaget är en kritisk fråga under överskådlig tid.
	forts 144	Järnvägen mellan Hargshamn och till Norrtälje kn måste ha skyddszon (riksintresse anläggningar).	Järnvägen ett riksintresse och är markerad i karta över Riksintressen.
	forts 144	Kring en Järlebo stn önskas skyddszon och planer för att anlägga ny tätort.	Scenariot är intressant på långsikt, men saknar förankring ännu så länge.
	forts 144	Flyg som transportmedel saknas. Nära från Alunda och Österby. Även Ärna.	Tillgänglighet till flygplatser beaktas.

	forts 144	Kommunen bör ta ansvar för kulturarv. Potentialen med Vallonbruken och en betydligt större besöksnäring bör lyftas; och skapa förutsättningar för gästnätter.	Ansvar för kulturmiljön delas av alla (Kulturmiljölag (1988:950) 1 kap. § 1). Östhammars kommun ser utvecklingen av kulturmiljöer i kommunen som ett angeläget område. Det är även en viktig fråga för den regionala utvecklingen, särskilt när det gäller utvecklingen av kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen i relation till kulturmiljön. Det är dock framförallt i den regionala utvecklingsstrategin, den regionala kulturplanen och i Östhammars kommuns tillväxtstrategi som mål och åtaganden inom det här området bör formuleras.
	forts 144	Bilen viktigt transportmedel, men hur planerar kn underlätta för ökad flotta av elbilar? Saknas ambitioner.	Hanteras inte i ÖP, men lokalisering av laddinfrastruktur kan bli ett framtida planeringsunderlag.
	forts 144	Bostäder konstateras vara en trång sektor.	Bostads-försörjningsprogram utarbetas.
	forts 144	Attraktiva skolor	Ej ÖP annat än som markanspråk för till- och nybyggnader. Se FÖP.
		Öka andelen högutbildade	Ej ÖP (men kan bidra till frågan vilka vi vill locka med ny bebyggelse)
	forts 144	Gjuteriet och expansion genom produktion till slutförvaret	Ej i ÖP. Framförallt en fråga för näringslivsutveckling.
	forts 144	Kort uppstartstid inför återupptagen gruvdrift.	Kommunens beredskap för uppstartstider vid återupptagen gruvdrift hanteras inte i ÖP.
	forts 144	Man frågar sig om dricksvattenförsörjningen är tillräcklig.	En redovisning från Tekniska förvaltningen tillförs ÖP.
	forts 144	Österby röstar för Gimo: kulturskolan, kommunala verksamheter och sammankomster.	Dessa frågor beaktas med flerkärnighet.
	forts 144	Stigsystem som kulturarv och viktigt för rörligt friluftsliv	En angelägen fråga som det inte finns underlag för att i nuläget inkludera i ÖP men som är viktig att omfatta i tematiska och geografiska fördjupningar, så som grönstrukturplan och fördjupade översiktsplaner.
	forts 144	Strandskydd; nu sägs att inget ska fällas i strandzon. Därmed hotas den kulturhävade floran.	För att skydda livmiljöer för växter och djur ingår i kommunens tillämpning av strandskydd att uthuggning av träd i syfte att skapa bättre sikt inte är tillåten på bostadsfastighet. <i>Dispensmöjligheter</i> finns i områden som kräver röjning och gallring för att bevara förutsättningarna för en kulturmiljö eller kulturhävad flora.

Ann-Christin Sandberg	KS-2010-470 143	(124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Se 141
Magnus Blåudd	KS-2010-470 142	(124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Se 141
Leif Pettersson	KS-2010-470 141	Utredningsområde väg i Öregrund ogillas. Se även 140.	Det är av allmänt intresse att ge förutsättningar för samhällsutveckling på lång sikt, i det ingår bland annat att skapa förutsättningar för åtkomst av nytt hamnläge vid behov.
Leif Pettersson	KS-2010-470 140	Utredningsområde väg i Öregrund ogillas, men önskar att väg ska följa viss fastighetsgräns.	Det är inte aktuellt att projektera väg och hamn. Se kommande FÖP Öregrund.
Yvonne Ahtaaluoma-Pettersson	KS-2010-470 139	Missnöje med processen och det politiska systemet.	Processen har varit gedigen.
	forts 139	Att orterna ska komplettera varandra anses vara en pappersprodukt. Ser alltför stort fokus på Gimo.	Flerkärnighet är en politisk överenskommelse.
		Man anser att ÖP ska bygga på fakta istället för på förväntningar och önskvärd utveckling.	ÖP tar utgångspunkt i fakta om det som varit och är ett politiskt dokument med viljeinriktningar för framtiden.
	forts 139	Man uppfattar att uttrycket "Den ort som har bäst förutsättningar att serva hela kommunen" syftar på en specifik ort.	Formuleringen är generell och syftar till öppenhet från fall till fall.
	forts 139	Man anser att efterfrågan på bostäder redovisas bättre i UNT (tomtkö/hyresrätter) och saknar redogörelse av permanentbostäder och åretruntboende.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande. Mycket snart finns uppdaterat underlag (se Bostäder, sid 29).
	forts 139	Mödravården	Ej fråga för ÖP.
Åsa Lindstrand	KS-2010-470 138	Man anser att barn och unga vuxna saknas i ÖP.	I en närmare skala kan mer av deras mark- och vattenanvändning synliggöras (FÖP).
	forts 138	Varför ordet serviceort?	Orten ska erbjuda tillräcklig service, men är inte kommunens centralort.
	forts 138	sid 10. Varför Östhammar som centrum?	Orten har flest invånare och är kommunens administrativa centrum.
	forts 138	Olika boendetyper saknas för Östhammar och Öregrund. Bostadssatsningar i Gimo anses ogrundade. Efterfrågan är i Alunda Östhammar och Öregrund.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande (se Bostäder, sid 29).

	forts 138	Hur ska kommunen öka antalet högskoleutbildade? sid 17. Distansutbildningar. Bruksgymnasiet har ett smalt utbud.	Ej fokus i ÖP, men vi kan fråga oss vilken bebyggelse som kan passa en sådan målgrupp.
	forts 138	Pendling mot Gävle syns för lite. Väg 76 dålig. sid 20. Vägstandarden är fortfarande dålig.	Är en fråga för länstransportplan och bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.
	forts 138	Krutudden som smultronställe bör tas bort, sid 56.	Platsen uppfyller kriterier enligt Upplandsstiftelsen.
	forts 138	Mobiltäckning, sid 74. Osäkert kunna nå 112.	Ej fokus i ÖP.
	forts 138	Övergödning. Jordbrukets bidrag berörs inte.	Miljö kvalitetsnormer (MKN) reglerar. Se svar till 147.
	forts 138	sid 89-90. Önskar lyfta fram modern infrastruktur för fler företag.	Frågan om att locka och generera företagande är berörd.
	forts 138	sid 93, Gimo ligger inte mitt i kommunen.	Geografiskt är Gimo inte i mitten, men korsningen av 288, 292 och järnväg ger ett centralt läge.
	forts 138	Kultur- och fritidsaktiviteter är inte avgörande tillväxtfaktorer. Skola, bostäder, arbete viktigare.	Kultur och fritid kan bidra i sammanhanget.
Ronny Pless	KS-2010-470 137	Man anser att utredningsområde väg i Öregrund ska bort (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143).	Se 141. Trafikverket har idag inget uppdrag, men de planerar inte heller kommunal mark.
Kerstin Dreborg	KS-2010-470 136	Viktigt att skrivelserna kvarstår om att ny bebyggelse sker samlat och utefter kommunikationslederna, så att transporter kan minimeras i framtiden.	Skrivelserna kvarstår oförändrade.
SweQ	KS-2010-470- 135	Resurser bör läggas på jämställdhetskonskvansanalyser lika som MKB.	MKB är lagstadgat moment i ÖP. Jämställdhetskonskvansanalys är bra på många planeringunderlag och policies.
	forts 135	Klagomål på processen. Ej blivit kontaktade som förening.	Föreningen har fått information om hur man kan registrera sig som förening i kommunen.
	forts 135	Synpunkter på kollektivtrafik. Anropsstyrd trafik, nattstopp.	Kollektivtrafik handlar om nyttjandet av den väg/järnväg som tar utrymme i ÖP. ÖP hanterar mark- och vattenanvändningen.
	forts 135	För långt mellan hållplatser 288.	Detta berör ÖP, men framförallt kollektivtrafikplanering.

	forts 135	Snöröjning för mjuka trafikanter före bilar.	Inte en fråga i ÖP.
	forts 135	Cykelutrymme efterfrågas exempelvis utmed 290. Cyklar på bussar.	Cykelvägar tar markutrymme och är därmed en fråga för ÖP. Regional cykelstrategi drivs nu av Regionförbundet.
	forts 135	Vilken utvecklingsgrupp tillhör Valö?	Det står en fritt att bilda nya utvecklingsgrupper eller ansluta sig till en befintlig.
	forts 135	Kommunen bör upprätthålla ett kontinuerligt uppdaterat föreningsregister.	Ej en fråga i ÖP.
	forts 135	Östhammar kommuns bostadsförsörjningsplan efterlyses, med jämställdhetskonskvansan alys. En rad frågeställningar framförs.	Bostadsförsörjningsprogram är under utarbetande. Mycket snart finns uppdaterat underlag (se Bostäder, sid 29).
	forts 135	Vill att kommunen ska trycka på staten vad gäller alltför hård beskattning av hyresrätter.	Ej en fråga i ÖP.
	forts 135	Vid vägdragning hänsyn vattentäkt	Se 147.
	forts 135	Broschyr med SweQs program	Se diariet.
Kent Andersson	KS-2010-470-134	Öregrund: Utredningsområde väg bör tas bort (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143).	Se 137.
N Olandsåns Olof Karlsson 076-80 85 160	KS-2010-470 133	Högre ambitionsnivå anses krävas för omhändertagande av dagvatten. Från strävan till beslut! Minska näringsläckage, transport av farliga ämnen, och volymerna. Se till att ha intakta system. Inte öka avrinning vid exploatering, 288. Man vill inte se jordbruksmarken som buffring. Istället önskas fördröjningsmagasin och dammar. Kartläggning finns av översvämning vid Nedre Olandsån.	För att klara miljö kvalitetsnormer (MKN) krävs just dessa insatser. I skogsbruksplaner kan överenskommelser med markägare leda till att inte kalavverka stora sammanhållande områden samtidigt. Se länk sid 115 till SMHI och klimatanpassning.
Gunnar Carlsson	KS-2010-470 132	Man anser att visioner saknas om båtutrustning, serviceanläggning, muddring, vattenkvalitet i Östhammarsfjärden.	Detta utvecklas vidare i FÖP Östhammar och Kust-FÖP. Det är även högaktuella frågor i samband med pågående havsplanering.

	forts 132	Man anser att ÖP bygger på avvikande statistik från SCB 2015, sid 16: 40%, 34%, 20%	Statistiken är nu uppdaterad till 2015.
	forts 132	DP för industri Östhammar nämns inte sid 31	Fråga för FÖP Östhammar.
	forts 132	Man tycker bibliotek vid Storbrunn är motstridigt en strävan efter förtätning.	Fråga för FÖP. Förtätning är ett mångtydigt begrepp. Centrala delar kan bli annorlunda över tid i takt med bebyggelseutvecklingen och där Storbrunn ingår i ett utvidgat centrum.
	forts 132	sid 45. Östhammars stads trafiksystem, kulturhus, och skyddsområde för reningsverk är ej förklarade.	Alla kommentarer kommer att hanteras i FÖP.
	forts 132	Buss inte vintertid, utan under skolåret, sid 68	Har ändrats från "vintertid" till "under skolåret".
	forts 132	Man saknar tidsplan för utredning av kust, sid 70	Planering pågår med olika intensitet. I samband med havsplanering beaktas vissa aspekter. Ett koncentrerat arbete med kust-FÖP låter vänta på sig.
	forts 132	Grundvatten Ed, Börstil bör ej höra till kommunens vilja och långsiktiga mål, utan åtgärdas omgående.	Se 147, se sid 77 om Ed och Börstil.
	forts 132	Turism: stämmer antal gästnätter/dagbesök (2.500/dag)	Uppgifterna på sid 89 är hämtade från HUI (Handelns utredningsinstitut).
	forts 132	Luft: fastigheter i Östhammar missfärgade av föroreningar.	Luftkvaliteten i kommunen är generellt mycket god. Vid fastbränsleledning kan problem uppstå (se sid 109-110).
	forts 132	Översvämning av kraftigt regn, sid 114.	De viktigaste övergripande åtgärderna är att behålla skog och park, inte hårdgöra mer än nödvändigt och inte bygga för tätt.
Öregrunds utvecklingsgrupp	KS-2010-470 131	Man saknar planer för tomtmark för boende och industri i närområdet, man frågar sig hur inflyttning till tätort skall öka. Man poängterar att förtätning av stadskärna föreslås på obebyggd mark, men saknar område. Man anser att det står alltför lite om hamnens utveckling.	Samtliga frågor rör FÖP Öregrund. Hur inflyttningen kan öka är en tillväxtfråga snarare än mark- och vattenplanering. Formuleringen angående förtätning av "obebyggd" mark är justerad sedan tidigare.
Österby-Dannemora Socialdemokratiska förening Olle Olsson, ordf 0733-125 675	KS-2010-470 130	Allmänna resonemang om utvecklingen i denna del av kommunen.	Oklart om man önskar förändring i själva dokumentet. Inga konkreta förslag att ta fasta på. Ingen åtgärd.

<p>Ingemar Eriksson LRF Östhammar kommungrupp Tommy Runarsson</p>	<p>KS-2010-470 129</p>	<p>sid 10, karta. Definition "större by". (Tätort/småort def sid 46). Tex Ekeby jämföras med Hargshamn; Rovsätra eller Kelinge är markerat men Ånö saknas. Finns det ingen större by i Ekeby-området? Hur definieras prickar på karta? Kanske definiera viktiga vägar, förslagsvis Trafikverksvägar.</p>	<p>Inte avgörande för mark- och vattenanvändningen. Bedöms inte ändra intentionerna med ÖP.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>sid 17. Fel att uttrycka tveksamhet om att slutförvaret tas i drift efter bygge. Vision saknas om att få bygg- och driftspersonal att bosätta sig i kn.</p>	<p>Ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle är ännu inte beslutat. Om ett sådant skulle etableras sker en stegvis prövning hos Strålsäkerhetsmyndigheten.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Karta sid 20. Väg Alunda-Arlanda ej från Alunda.</p>	<p>Vägen är symboliskt ritad.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>karta sid 25/27 bör visa nya sträckningen Gimo-Alunda.</p>	<p>Trafikverket har inte rapporterat in nytt kartsikt.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Vindbruk bör stämmas av med kraftledningsägarna.</p>	<p>ÖP anvisar var vindbruk föreslås vara möjligt, dvs. mark- och vattenanvändning i fokus. Övrigt är teknikaliteter.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Vindkraftverk föreslås tas in med båt till Hargshamn eller tåg till logistikcentral (se sid 11). mitt, sid 31.</p>	<p>Val av distributionsväg inte en fråga för ÖP.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Man framhåller att "pågående markanvändning" ska ges företräde. Man anser att områden N är enormt stora (exv skogen Ö Ekeby).</p>	<p>Värdeområden bedöms ha högre värden i vissa avseenden. Pågående användning fortsätter med dessa värden i beaktande.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Felstavn sid 33</p>	<p>Justerat.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>Hur tufft väljer Sverige att tolka olika EU-direktiv som artskyddet, vattendirektiv och andra pålagor mot de gröna näringarna?</p>	<p>Det finns lagstiftning som påverkar ÖP. Avsikten är att åtfölja intentionerna med direktiven.</p>
	<p>forts 129</p>	<p>ÖP 2016 bör i alla kapitel där "miljökrav" behandlas diskutera de uppenbara risker som markägarna drabbas av med nuvarande nationell politik.</p>	<p>Kommunen har en nationell politik att förhålla sig till som kan förändras över tid. Det gäller såväl lagstiftning som andra nationella styrdokument. De som berör Östhammars kommun på ett konkret sätt har lyfts in i ÖP.</p>

	forts 129	Man vill kunna omvandla sina fastigheter i rimlig detta grad så att ett ändamålsenligt landsbygdsföretagande kan fortgå.	Önskemålet låter rimligt, men vi kan inte heller se att ÖP lägger hinder för.
	forts 129	Man påminner om EU:s Landskapskonvention som anses ganska svag men den finns och bör omnämnas. Passar avsnittet Landsbygd sid 47-50. Finns kort i MKB.	En framtida revidering av ÖP kan vila mot Europarådets konvention som är intersektoriell. Konventionen är länkad sedan tidigare på sid 24.
	forts 129	Strandskydd 300 m.	Strandskydd är reglerat i lagstiftningen.
	forts 129	Kap. grönstruktur: pågående markanvändning ska fortgå, som princip. Ifall samhället av någon anledning anser sig behöva ockupera mark för "samhällets syften" är det LRFs synpunkt att samhället då ska köpa området för marknadspris. Inte tvinga markägaren att bekosta olika åtgärder.	Kommunen har en nationell politik att förhålla sig till som kan förändras över tid. Det gäller såväl lagstiftning som andra nationella styrdokument. De som berör Östhammars kommun på ett konkret sätt har lyfts in i ÖP.
	forts 129	sid 61 artskyddsförordningen och tillhörande direktiv EU innebär stor risk för medborgare och företag som bör belysas. Detta skapar osäkerhet över om man rör över tillgångar.	Många arter är skyddade enligt Artskyddsförordningen. Lagstiftningen gäller inom hela Europa och har som syfte att minska risken för hotade arter att minska i utbredning. Fastighetsägare som vill ändra markanvändning ska i tidigt skede kartlägga naturvärden för att kunna avgöra påverkan. I vissa fall kan staten kräva en miljökonsekvensbeskrivning för lovgivning eller fortsatt planläggning.
	forts 129	Man frågar sig vad som har företräde: kulturvärden eller fiske? Karta sid 63: dammar som kulturmiljövärden. Enligt vattendirektivet ska dammar rivras som inte har ekonomisk bärkraft. Fisket måste ges gynnsammare förutsättningar (se även Vattenplanering sid 83-87).	Se tillägg sid 62 (och 82) om olika intressen, dels ett kulturhistoriskt, dels att skapa fria vandringsvägar för fisk, som kan kombineras.
	forts 129	Man klagar över alltför kulturhistoriska lämningar R.	Riksantikvarieämbetet är de som har ansvar för fornminnen mm. I ÖP återges dessa och nödvändigheten med en kontakt i samband med förändringsarbeten på fastigheter.

	forts 129	Cykelvägar, sid 68 tar oerhört mycket plats. Bör satsas på korta "klockrena" sträckningar.	De tar plats liksom övriga trafikslag och hanteras i regional cykelstrategi.
	forts 129	sid 74, definiera en strategi för fibernät	Se befintlig länk på sid 74 i ÖP till en antagen bredbandsstrategi.
	forts 129	sid 75. Kommunen bör besluta att dagvatten från kommunens och Trafikverkets vägar i kommunen ska renas innan utsläpp till recipient.	Detta regleras genom miljökvalitetsnormer (MKN).
	forts 129	Mycket missnöje, uppdatering av databaser om vattendrag? Översvämningar drabbar jordbruket, i princip utan att vi själva orsakar dem.	Mycket missnöje som man tycker att kommunen ska rätta till genom ÖP. Uppdateringar av databaser sker inte via kommunen i huvudsak varför aktuella uppgifter kan hämtas i t.ex. vattenmyndighetens WIS. Vattenflöden regleras vanligen genom vattendom. Viktigt med balansen av flerskiktade bestånd i avrinningsområden som effektivt bromsar och minskar flöden.
	forts 129	sid 81. Själva Olandsån är inte starkt påverkad av dikning, bara rensad. Finns tillflödesdikning som är långa raka streck!	Olandsån är starkt påverkad av dikning eftersom tillrinningen är större och snabbare genom anslutande rätade diken. Dessutom är Olandsån rensad, vilket ökar flödes hastigheten. Dikning kan göras meandrande och kan justeras i efterhand.
	forts 129	sid 108-9 okritiskt återgivande MKN: Långt utöver hur detta har tillämpats inom övriga EU. Konflikten mellan Landskapsbilden och ekonomiskt ohållbara krav.	MKN innebär att det ställs krav på markägare att inte försämra vattenkvalitet. Det handlar inte i första hand om upplevelser av landskapskaraktär, utan om långsiktig miljö kvalitet.
	forts 129	Karta sid 112 förses med lista, extremt svår att tolka.	Syftet med kartan är att göra markägare uppmärksamma på att man kan behöva ta reda på mer information. Denna ryms inte i ÖP men man är välkommen till kommunen.
	forts 129	sid 11 och sid 71. Bredband: Målbilden borde vara mycket vidare än "prioriterade kommunikationsstråk".	Justering är gjord på sid 11 och hänvisning finns sedan tidigare på sid 74.
	forts 129	Dokumentet snårigt och samma uppgifter förekommer på olika ställen i en kombination av historia, nuläge och målbilder.	Komplexiteten är hög och oavsett upplägg kommer man att uppleva upprepningar trots stora ansträngningar från kommunen att göra dokumentet lättillgängligt. En rekommendation är att utgå från innehållsförteckningen.

Alunda utvecklingsgrupp	KS-2010-470-128	sid 10 rubriken Framtid – serviceorterna: "Östhammar är centrum för kommunens handel och administration." Man anser att uttrycket kan skapa negativa effekter för etablering i övriga tätorter. Exv. i Alunda har två banker och en bankomat stängt. Risk till ytterligare utarmning anses finnas med citatet.	Flerkärnigheten är viktig att framhålla med orternas kompletterande roller; ett återkommande tema i ÖP. Handelsidkare ser till befolkningsunderlaget på orterna inför etablering. Östhammar är kommunens centrum för handel och administration, men är också beroende av övriga orters styrkor och interaktion i regionen, bl.a. med Uppsala. I Alundas fall är det naturligt att vända sig till grannkommunen Uppsala.
Gimo utvecklingsgrupp	KS-2010-470-127	Identifiera och i god tid planera för tänkbara markområden i Gimo för byggande av bostäder, industri och affärsområden för sällanköpshandeln. Identifiera det typiska för Gimo.	Hela den fysiska planeringen för orten ser ut att efterfrågas, vilket uttryckligen framgår ska komma i fördjupning (FÖP). Vissa ställningstaganden finns i förslagskarta.
Hargs och Hargshamnns utvecklingsgrupp Peter Rödin exstare@telia.com	KS-2010-470-126 den 24 augusti 2016 06:06	Förslag till ändrad beskrivning av Hargshamn	Texten är i huvudsak inarbetad sid 46 (47).
Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör Erik Walldén	KS-2010-470-125 SADMPR-PERS160823152 90.pdf 2016-08-11	Tar upp möjligheter i området kring Källör.	Bidraget passar vid fördjupad översiktsplanering (FÖP) för Östhammar.
Hans Ahlinder	KS-2010-470-124 SADMPR-PERS160816150 60.pdf	Utredningsområde väg i Öregrund bör tas bort. (124, 134, 137, 140, 141, 142, 143)	Vägreservatet är en viktig alternativ anslutning till Gräsö. Östhammars kommun har ett ansvar att göra det möjligt även för framtida generationer att få välja bygga omfartsled och ny hamn.
---	KS-2010-470-123	---	
Försvarsmakten exp-ut-hkv@mil.se	KS-2010-470-122	Allt inarbetat	Ingen ytterligare åtgärd

Svenska kraftnät	KS 2010-470-121 VB: Svenska kraftnäts yttrande rörande översiktsplan för Östhammars kommun, Uppsala län	Då samtliga stamnätsledningar i kommunen löper parallellt med andra ledningar samt att det finns både växel- och likström vill Svenska kraftnät höras när åtgärder planeras inom 250 meter. Man anser att begreppet strålning används felaktigt. Anläggningar syns inte i kartunderlag (nio ledningar och två stationer). Det finns inte längre planer på ledning Forsmark och Sandviken. Man föreslår att det planeras för mark för nya ledningar vid vindkraft.	130 meter har justerats till 250 meter på sid 113. Begreppen är hämtade från Strålsäkerhetsmyndigheten. Anläggningsobjekt är tillagda i karta sid 79. Information har utgått på sid 72 om ledning mellan Forsmark och Sandviken. Ledningsgator finns i anslutning till samtliga områden som anvisats för vindbruk. Samlokalisering anses lämpligt.
Kåre Lagerquist	KS-2010-470-120 2016-05-28, 2016-05-30 (ti 2016-08-16 15:17)	Öregrunds gästhamn, detaljerade tankar kring utförande.	Det nämnda medborgarförslaget har tagits upp i Kommunfullmäktige och överlämnats till Kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kommer under hösten att ta ställning till lämplig inriktning i det pågående detaljplanarbetet gällande Öregrunds hamn. Se vidare FÖP Öregrund.
Trafikverket Trafikverket Region Öst Elin Andersson	KS-2010-470-119	Hargshamnbanan ska vara utpekad som riksintresse. Trafikverket har inte något uppdrag att utreda persontrafik på Hargshamnbanan.	Hargshamnbanan är utmärkt som riksintresse sedan tidigare. Den är nämnd i teckenförklaringen till karta.
Skanova Skanovas nätförvaltning Lars Erkensjö tel. 070-594 33 24	KS-2010-470-118	Skanova önskar medverka i tidigt skede när DP påbörjas, för att få med bef ledningar i planeringsunderlag.	Ingen åtgärd i ÖP.
Folkhälsomyndigheten Cecilia Falk Holmberg	KS-2010-470-117	Lämnar inga synpunkter	Ingen åtgärd

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 2

Länsstyrelsens granskningsyttrande
med bilagor

GRANSKNINGSYTTRANDE 1(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Samhällsutvecklingsenheten
Johanna Boman
010-22 33 227
johanna.boman@lansstyrelsen.se

Östhammars kommun
kommunstyrelsen@osthammar.se

Granskningsyttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun, Översiktsplan 2016, Uppsala län

Inledning

Östhammars kommun har översänt förslag till kommunomfattande översiktsplan, "Översiktsplan 2016", för granskning enligt 3 kap. 12 § plan och bygglagen (PBL 2010:900). Den nu gällande översiktsplanen antogs år 2003.

Länsstyrelsen lämnade ett samrådsyttrande den 22 september 2015 (dnr 401-3045-15). Kommunen har kommenterat Länsstyrelsens och de statliga myndigheternas samt övriga remissinstansers synpunkter i en samrådsredogörelse. Kommunen har ändrat planhandlingen, men Länsstyrelsen har kvarvarande synpunkter som framförs nedan.

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen i samband med utställning av översiktsplan avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om:

1. Förslaget inte tillgodoser ett **riksintresse** enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en **miljökvalitetsnorm** enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (**LIS-områden**) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt (**mellankommunala frågor**), och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors **hälsa eller säkerhet** eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Enligt 3 kap 20 § PBL ska länsstyrelsens granskningsyttrande fogas till den antagna översiktsplanen. Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 2(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

Granskningsynpunkter

Allmänt om planförslaget

Planförslaget uttrycker höga ambitioner om att ta vara på de värden som finns i kommunen, vilket är positivt. Riktlinjer anges inför kommande detaljplanering, bygglovgivning mm. Riktlinjerna är dock på en så övergripande nivå, att de kan bli svåra att tillämpa i kommande ärenden och det är svårt att utläsa vilka konsekvenser översiktsplanen kommer att medföra.

Intressekonflikter eller avvägningar mellan de värden som finns och föreslagen exploatering framgår inte i planförslaget. Exempelvis rör detta att områden pekats ut som utredningsområden för bebyggelseutveckling inom område med landskapsbildsskydd, strandskydd och/eller höga naturvärden, utan att de intressekonflikter som kan följa har belysts. Det innebär att många frågor återstår att lösa i framtida prövningar.

Planförslaget har en låg geografisk detaljningsnivå. Länsstyrelsen instämmer med kommunen angående behovet av att ta fram fördjupade översiktsplaner för serviceorterna samt kustområdet. Innan detta är gjort kommer många frågor behöva hanteras i detaljplaner, lovärenden med flera ärenden, utan tydlig vägledning från översiktsplanen, vilket kan försvåra arbetet med dessa ärenden.

Riksintressen

Övergripande synpunkter riksintressen

Länsstyrelsen ser positivt på de höga ambitioner som kommunen uttrycker om att ta tillvara riksintresseområdenas värden, och att se värdena som viktiga delar av kommunens attraktivitet. Länsstyrelsen anser dock att mer detaljerade riktlinjer behövs för att i kommande ärenden på ett bra sätt tillgodose riksintressen.

Utifrån förslaget till översiktsplan är det svårt att utläsa hur riksintresseområdenas värden kommer att påverkas och i vilken omfattning och på vilket sätt hänsyn kommer att tas till dessa värden vid framtida förändringar av markanvändningen.

Riksintresse kulturmiljövård

Flera av områdena av riksintresse för kulturmiljövården ligger inom eller i anslutning till områden där förändringar föreslås. Länsstyrelsen instämmer i kommunens syn angående att fördjupade översiktsplaner, kulturmiljövårdsprogram och regleringar i detaljplaner är viktiga verktyg för att tillgodose riksintressen för kulturmiljövården.

Innan dessa har tagits fram kommer påverkan på kulturmiljövårdens riksintressen istället behöva hanteras mer ingående i detaljplaner, bygglov, med flera ärendetyper.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 3(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

MKN för vatten

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen saknar tydliga mål och åtgärder med avsikten att nå MKN för ytvatten. Strategierna som beskrivs innebär till stor del fortsatt utredning och fördjupad planering, men få konkreta åtgärder redovisas. Mycket återstår att lösa inom framtida planering, t ex i grönstrukturplanering och fördjupade översiktsplaner, för att nå en hållbar förvaltning av kommunens vattenmiljöer och -resurser.

Grundvattenförekomsten Östhammar, i vilken de två vattentäckerna Ed och Börstil ligger, har klassats till otillfredsställande kemisk status. Inom vattenförvaltningen finns ett krav på att en vattenförekomst inte får försämrats. Det betyder att förekomsten ska bibehålla god status för samtliga parametrar som har god status idag och att för de parametrar som idag har otillfredsställande status ska åtgärder sättas in så att målet kan nås.

Utredningsområden för bebyggelseutveckling pekas ut i områden där exploatering innebär stor risk att medföra negativ påverkan på MKN för grundvatten. I planförslaget sägs att vattenförsörjningen ska prioriteras inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen. Det framgår inte hur detta ska göras.

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska ge tydlig vägledning om hur MKN för yt- och grundvatten ska följas.

Mellankommunala frågor

Mellankommunala frågor redovisas på ett översiktligt sätt i översiktsplanen. Länsstyrelsen har inga synpunkter på denna redovisning men vill i sammanhanget betona vikten av att på en mer detaljerad nivå beakta det mellankommunala perspektivet i kommande ärenden där så är aktuellt.

Hälsa, säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion

Frågor om buller, risker med flera frågor som rör hälsa och säkerhet återstår att behandla mer i detalj i kommande planering samt lov- och tillståndsgivning. I förslaget till översiktsplan finns övergripande riktlinjer för detta. Det framgår inte inom vilka av de utpekade utredningsområdena för bebyggelseutveckling som särskilt stor hänsyn kommer att behövas till hälso- och säkerhetsfrågor.

Dricksvattenförsörjning

Av översiktsplanen framgår när det gäller tillgången på dricksvatten att kapaciteten räcker för nuvarande befolkning, men att marginalerna i vissa områden är små, att reservvattentäckter saknas och att ökad folkmängd kommer att kräva fler vattentäckter. Länsstyrelsen anser att kommunen ska förtydliga vilken befolkningsökning som nuvarande vattentäckter räcker till, samt hur kommunen avser lösa vattenförsörjningen om befolkningen blir

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 4(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

större. En faktor som kan påverka dricksvattentillgången på lång sikt är framtida klimatförändringar.

Se vidare angående miljökvalitetsnormer för grundvatten ovan och vattenskyddsområden nedan.

Potentiellt förorenade områden

Inom Östhammars kommun finns cirka 500 platser som bedöms kunna vara potentiellt förorenade av nedlagda och pågående verksamheter. I förslaget till översiktsplan finns en karta som visar vissa, men inte alla, av dessa platser.

Det framgår inte i översiktsplanen var de utpekade utredningsområdena för bebyggelseutveckling sammanfaller med potentiellt eller konstaterat förorenade områden. Länsstyrelsen kan därför inte bedöma i vilken mån hänsyn har tagits till denna fråga, eller i vilken omfattning utredningar och åtgärder kommer att behöva göras i samband med framtida detaljplaner.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ange riktlinjer för hantering av förorenade områden i framtida förändringar av markanvändning. Riktlinjerna bör beskriva hur kommunen avser att agera i de fall det finns en känd eller potentiell förorening. Detta för att kunna hantera frågan om föroreningar i ett tidigt skede i framtida planprocesser.

Övriga synpunkter

Vattenskyddsområden

Vattentäkterna i Östhammars kommun ger tillräckliga vattenmängder men det finns inga stora uttagmarginaler och reservvattentäkt saknas. Således krävs ett starkt skydd för de vattentäkter som finns.

I översiktsplanen uttalas att grundvattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom de mark- och vattenområden som påverkar dricksvattnet. Samtidigt pekas utredningsområden för bebyggelseutveckling ut rakt på åsmaterial uppströms en eller båda de vattentäkterna som försörjer Östhammar med dricksvatten. Några områden ligger på genomsläppligt material alldeles i anslutning till åsen. Åsmaterial är mycket genomsläppligt och föroreningar som hamnar på marken infiltrerar direkt ner till grundvattnet för att senare tas upp som dricksvatten och konsumeras av stadens invånare. I Östhammar finns ingen reservvattentäkt vilket gör läget mycket allvarligt för ortens invånare om vattentäkten förorenas. I området är det även ont om vattenresurser. Vattentäkterna vid Kyrkholmen och Film har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Det framgår inte av planförslaget hur intressekonflikten mellan exploateringar och vattenskydd ska hanteras i framtida planläggning och andra ärenden. Länsstyrelsen anser att detta medför stora osäkerheter när det

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

GRANSKNINGSYTTRANDE 5(5)

2016-09-30

Dnr: 401-3416-16

gäller hur översiktsplanen ska tillämpas och vilka konsekvenser den kommer att medföra.

Deltagare

T.f. landshövding Johan von Knorring har beslutat i detta ärende. Planhandläggare Johanna Boman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har också länsarkitekt Eva Bergdahl, miljöskyddshandläggare Ulf Lindblom, naturvårdshandläggare Sonja Preuss, länsantikvarie Roger Edenmo samt handläggare klimatanpassning Karin Gustavsson deltagit.

Johan von Knorring

Johanna Boman

Bilagor:

- Bilaga 1.** Yttrande från LFV, 2016-05-26
- Bilaga 2.** Yttrande från Trafikverket, 2016-06-23
- Bilaga 3.** Yttrande från SGI, 2016-07-05
- Bilaga 4.** Yttrande från Försvarsmakten, 2016-07-27
- Bilaga 5.** Yttrande från Svenska kraftnät, 2016-07-29
- Bilaga 6.** Yttrande från SGU, 2016-08-29

Sändlista:

- Sveriges geologiska undersökningar (SGU), sgu@sgu.se
- Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
- LFV, lfvcntralregistratur@lfv.se
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB),
registrator@msb.se
- Svenska kraftnät, registrator@svk.se
- Statens geotekniska institut (SGI), sgi@swedgeo.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Trafikverket, eskilstuna@trafikverket.se

2016-05-26

Länsstyrelsen Uppsala län
Att. Johanna Boman
751 86 Uppsala

LFV:s yttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun.

Härmed överlämnas LFV/ANS yttrande över i rubriken nämnda remiss.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink that reads 'Gert Carlsson'.

Dokumentnummer
D-2016-070105

Ärendenummer
Å-2016-004215

Ert datum
2016-05-24

Er beteckning
401-3416-16

Handläggare
Carlsson, Gert
011-192213T
011-19 25 75F
gert.carlsson@lfv.se

för Johan Arvik
Operativa System

2016-05-26

Remissvar:

LFV vill som sakägare av CNS-utrustning avge följande yttrande:

I Östhammars kommuns strategi för vindbruk som hänvisas till i översiktsplanen finns ett stycke om hinderbelysning där hänvisning till Luftfartsstyrelsens bestämmelser ges. Luftfartsstyrelsen existerar inte längre sedan flera år tillbaka. Det är Transportstyrelsen som är tillsynsmyndighet för luftfarten. I Transportstyrelsens Författningssamling TSFS 2013:9 (omtryck av 2010:155) finns gällande regelverk när detta skrivs. I de fall som hinderytor enligt ICAO Annex 14 genomträngs, skall TSFS 2010:135 följas.

LFV avråder från direkta hänvisningar till regelverk i kommunala planer då luftfartens regelverk i regel ändras oftare än kommunala planhandlingar och uppgifterna i planerna därför ofta blir inaktuella. Det är bättre att enbart hänvisa till Transportstyrelsen. På Transportstyrelsens webbsidor finns möjlighet att söka ut gällande regelverk eller mejla och fråga.

På sidan 5 i strategin för vindbruk nämns inte att LFV skall remitteras för vindkraftverk över 20 m vilket görs på sidan 9. Detta bör stå på båda sidorna.

LFV vill också uppmärksamma Östhammars kommun på att vi har en navigationsfyr inom kommunen som är klassad som skyddsobjekt varför positionen inte får röjas eller avbildas på kartor. Just när det gäller vindkraftverk finns ett cirkulärt skyddsområde kring denna anläggningstyp med en radie på 15 km där restriktioner för vindkraftetablering råder enligt ICAO DOC 015. ICAO är internationella civilflygorganisationen och dess regelverk gäller som lag inom EU enligt en EU-förordning. Därför kan vindkraftverk, oavsett placering i kommunen, även inom områden utpekade för vindkraft, bli föremål för särskild granskning enligt ICAO DOC 015.

På sidan 74 i översiktsplanen nämns telemaster. LFV vill påminna om att alla byggnadsobjekt inklusive master och torn över 20 m i höjd över mark skall remitteras till LFV.

I övrigt har LFV inget att erinra mot översiktsplanen.

Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk

Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för "Minimum Sector Altitude".

LFV erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten. För mer information, se www.lfv.se/flyghinderanalys.

FLYGHINDERANALYS

Ska du uppföra mast, vindkraftverk, mobilkran, eller byggnadsverk högre än 20 meter alt. skicka in planhandlingar? – Läs då detta!

Enligt Trafikverkets hemsida bör en lokaliseringsbedömning göras, på LFV kallar vi den flyghinderanalys. Om du av någon anledning inte vill ha en flyghinderanalys utförd, men ändå efterhöra om LFV har något att erinra, kan du skicka in en remissförfrågan. Kom ihåg att flygplatserna kräver en utförd flyghinderanalys för att de skall tillstyrka etablering av hinder högre än 20 meter. En flyghinderanalys är alltid avgiftsbelagd.

För att underlätta hanteringen och därmed förkorta handläggningstiden av dessa flyghinderanalyser och CNS-analyser vill vi göra er uppmärksamma på två för oss mycket viktiga punkter:

RÄTT benämning av vad ni vill ha utfört...

Använd endast formuleringen "Beställning av flyghinderanalys" om du önskar en komplett (avgiftsbelagd) analys av om byggnadsverket kommer få någon påverkan på flygplatser, inflygningsvägar, luft- rum, kommunikationsutrustning, navigationsutrustning och radarutrustning. I denna analys inkluderas CNS-analys av LFVs egna utrustning.

Mer info på www.lfv.se/flyghinderanalys där hittar du även prislister.

Använd endast formuleringen "Remiss CNS-analys" om du enbart vill efterhöra om LFV har något att erinra mot etableringen med hänsyn tagen till LFVs egna utrustning. I denna analys finns ingen information om hur etableringen påverkar flygtrafiken.

För betydligt mer utförlig information till dig som skickar in material avseende flyghinder, besök oss på:
www.lfv.se/infolyghinder

RÄTT inskickat elektroniskt format...

Skicka i elektroniskt format med epost till:
lfvcentralregistratur@lfv.se.

I yttersta undantagsfall per post till:

LFV 60179 NORRKÖPING

Skicka koordinatlistor i Excel- eller Wordformat.

Resterande information i öppet format

(ej scannade filer).

Ange objektets position/koordinater i:

RT 90 X Y, 2,5 gon V eller SWEREF 99 TM N, E eller SWEREF 99 (WGS 84). Undvik lokala koordinatsystem, som SWEREF 99 18 00.

Ange använt koordinatsystem.

Viktigt! Ange terränghöjd meter över havet (Z) för hindrets placering.

Möjlighet finns att beställa analys av ett område, såsom vindkraftpark. Som komplettering till koordinatlistor tar vi tacksamt emot Shape-filer (.shp) för stora områden, vindkraftsparker, kraftledningar etc. Vid beställning av flyghinderanalys, använd LFVs egen blankett (finns på www.lfv.se/flyghinderanalys). Om du inte gör det var noga med att all information på LFV blankett finns med.

KONTAKT:

Kontakt flyghinderanalyser: 011-19 20 51 (tfn tid kl. 15-16)

Kontakt CNS-analyser: 011-19 22 13

Ärendenummer
TRV 2016/47342
Ert ärendenummer
KS-2010-470

Dokumentdatum
2016-06-23
Sidor
1(1)

TRAFIKVERKET

Kopia till:
Länsstyrelsen i Uppsala län

Utställning av förslag till ny översiktsplan för Östhammars kommun

Trafikverket vidhåller de synpunkter vi hade på samrådshandlingen av Översiktsplanen, och ser sig även fått de anmärkningar vi hade tillgodosedda.

Trafikverket vill dock poängtera att Hargshamnsbanan är utpekad som riksintresse. Vi vill även tydliggöra att Trafikverket inte har något uppdrag att utreda persontrafik på Hargshamnsbanan.

Trafikverket Region Öst

Elin Andersson
Samhällsplanerare

Datum	Beteckning
2016-07-05	5.2-1505-0325
Ert datum	Er beteckning
2016-05-25	401-3416-16

Vår referens./ Regionkontor Göteborg
Bo Lind

Länsstyrelsen Uppsala län
Samhällsbyggnadsenheten
UPPSALA

Sänt med e-post:
[uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se)

Översiktsplan 2016, Östhammar kommun, granskningshandling

Bakgrund

Statens geotekniska institut (SGI) har av Länsstyrelsen i Uppsala län ombetts lämna yttrande rörande rubricerat ärende. Vårt yttrande begränsas till geotekniska säkerhetsfrågor som ras, skred och erosion. Yttrandet omfattar inte markmiljötekniska frågor.

Underlag

Översiktsplan 2016 Östhammars kommun, granskningshandling,
Del 1, odaterad,
Del 2 Utvecklingskärnor, 2014-07-30, rev. 2014-10-13,
Bilaga 1 MKB, 14-10-13 rev 16-02-10
Bilaga 2 Samrådsredogörelse, Plansamråd för ÖP 2016

SGI:s synpunkter

SGI har tidigare, i samrådsskedet (SGI 2015-08-14, dnr som ovan) lämnat yttrande och fört fram att vi bedömer de geotekniska förhållandena i Östhammars kommun generellt som gynnsamma men vi rekommenderar en kommuntäckande kartläggning av förutsättningarna för ras och skred. Erosionsrisker längs relevanta vattendrag och kust bör också kartläggas som ett värdefullt underlag till ÖP.

Vi konstaterar nu att frågorna inte berörs i den översända granskningsversionen av ÖP. Inte heller i samrådsredogörelsen har man berört de geotekniska säkerhetsfrågorna. SGI:s tidigare synpunkter kvarstår således.

Allmänt anser SGI att geotekniska förutsättningar översiktligt bör redovisas i en översiktsplan. Dessa frågor kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. Grova värderingar kan göras utifrån bl.a. geologiska och topografiska kartor.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Myndighetsfunktionen
Enligt uppdrag

Bo Lind

FÖRSVARSMAKTEN
HÖGKVARTERET

Yttrande

Datum
2016-07-27

Beteckning
FM2016-16854:2 Sida 1 (1)

Ert tjänsteställe, handläggare
Johanna Boman, Lst Uppsala län

Ert datum
2016-05-25

Er beteckning
401-3416-16

Vårt tjänsteställe, handläggare
Camilla Bramer, 08-7889587,
camilla.bramer@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Yttrande Granskning av förslag till översiktsplan för
Östhammars kommun, Uppsala län**

De av Försvarsmakten tidigare lämnade synpunkterna har inarbetats i planförslaget och myndigheten har inga ytterligare synpunkter i ärendet.

Bramer, Camilla

Delprocessledare fysisk planering, produktionsledningens infrastrukturavdelning

Handlingen är fastställd i Försvarsmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Länsstyrelsen Uppsala län

upsala@lansstyrelsen.se

För kännedom

Amfl

LSS

Östhammars kommun

osthammardirekt@osthammar.se

Koncessioner och kommunikation
Tillståndsärenden
Samhällsplanerare
Anna Ekstedt
010-475 81 57
anna.ekstedt@svk.se

Länsstyrelsen Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Östhammars kommun
kommunstyrelsen@osthammar.se

2016-07-29

2015/1050
2015/997

YTTRANDE

Yttrande angående översiktsplan för Östhammars kommun, Uppsala län

Ert diarienummer: 401-3416-16, KS-2010-470

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter:

1 Nuläge

I Östhammars kommun har Svenska kraftnät två stationer; Dannebo och Forsmark, fem 400 kV-växelströmsledningarna och fyra 400 kV-likströmsledningarna. Ledningar utgår ifrån våra stationer vid Forsmarks kärnkraftverk nordost genom havet till Finland, västerut till angränsande Tierps kommun samt söderut mot Uppsala kommun.

2 Svenska kraftnäts magnetfältspolicy

Svenska kraftnät följer de försiktighetsprinciper som Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen, rekommenderar.

Svenska kraftnäts tillämpning av ovannämnda myndigheters rekommendationer har resulterat i en policy för magnetfältsnivåer. Vid all nyprojektering av 220 kV- och 400 kV-växelströmsledningarna i det svenska stamnätet tillämpar Svenska kraftnät en mag-

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE
REGISTRATOR@SVK.SE

TEL 010 475 80 00
FAX 010 475 89 50

netfältspolicy som innebär att vi utgår från 0,4 mikrottesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt. I samband med att tillstånd förnyas för våra växelströmsledningarna vidtar vi ofta åtgärder för att minska magnetfälten eller erbjuder oss att köpa fastigheter som står så nära ledningen att magnetfältet överstiger 4,0 mikrottesla.

Mer information om Svenska kraftnät och magnetfält finns på vår hemsida, www.svk.se.

3 Generell information

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

Svenska kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Svenska kraftnät önskar att Östhammars kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning. Detta avstånd är baserat på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. För avstånd utifrån en lednings faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältberäkning.

Svenska kraftnät utför beräkningar för sina egna ledningar utifrån magnetfältspolicyn, det vill säga 0,4 mikrottesla. **Observerar att parallellgående ledningar påverkar varandras magnetfält, vårt schablonavstånd är därför inte är applicerbart vid dessa tillfällen. Svenska kraftnät vill höras när åtgärder planeras inom 250 meter från våra parallellgående ledningar.**

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2008:1 med ändring ELSÄK-FS 2010:1.

4 Ärendespecifik information

Det respektavstånd på 130 meter inom vilken bebyggelse från kraftledningar inte bör tillåtas som anges i översiktsplanen, är ett schablonavstånd framtaget för en 400kV-växelströmsledning tillhörig stamnätet för el. Då samtliga stamnätsledningar i Östhammars kommun löper parallellt med andra ledningar samt att det finns både växel- och likströmsledningar är denna schablon inte applicerbar i aktuell kommun. Svenska kraftnät vill samrådas med när åtgärder planeras inom 250 meter från våra anläggningar i Östhammar. Svenska kraftnät vill upplysa om att begreppet "strålning" inte brukar användas i samband med de låga frekvenser som finns i kraftledningar eftersom fotonenergin är så svag att fälten helt saknar de egenskaper man förknippar med ordet strålning. Strålning används oftast när fotonenergin är så hög att det resulterar i ett synligt ljus. Exempel på detta är gamma-och röntgenstrålning.

Svenska kraftnät kan konstatera att våra anläggningar inte är synliggjorda i kartunderlag i den aktuella översiktsplanen. Eftersom våra nio ledningar och två stationer utgör grundläggande planeringsförutsättningar i Östhammars kommun ber vi att dessa ritas ut på markanvändnings- och havsplaneringskartan samt att det tydligt framgår att det tillhör stamnätet för el.

Det finns idag inga planer på att bygga den sedan tidigare planerade 400 kV-ledningen mellan Forsmark och Sandviken som omnämns i den aktuella översiktsplanen. Forsmarks planerade effekthöjningar i kärnkraften har uteblivit, vilket har resulterat i att behovet för ledningen kraftigt har minskat. Svenska kraftnät vill passa på att informera Östhammars kommun om att vi planerar att förnya vår station Forsmark senast år 2023.

Svenska kraftnät vill framhålla vikten av att kommunen planerar för den mark som kan komma att behövas för nya kraftledningar vid upprättande av vindkraftsutbyggnad.

Svenska kraftnät vill informera Östhammars kommun och Länsstyrelsen i Uppsala län om att våra anläggningsobjekt finns att hämta via Geodataportalen (www.geodata.se) som WMS eller som en shapefil. Informationen innehåller den geografiska positionen för Svenska kraftnäts ledningar, stolpar, stationer och stationsområden. Utöver den geografiska positionen finns uppgifter om förläggningssätt (luftledning, kabel etc) och spänningsnivå för våra ledningar. Vid produktion av kartor där Svenska kraftnäts geo-

grafiska anläggningsinformation används ska följande copyrighttext framgå: "© Af-färsverket svenska kraftnät".

Så länge våra rekommendationer beaktas har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell översiktsplan.

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisar vi till **Perspektivplan 2025** och **Nätutvecklingsplan 2016 – 2025**. Dessa dokument finns publicerade via vår hemsida:

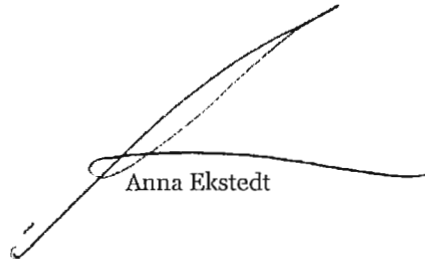
<http://www.svk.se>

Detta yttrande har beslutats av t.f. avdelningsdirektören Mikael Zetterström efter fördragning av samhällsplanerare Anna Ekstedt. Vid ärendets handläggning har även Elisabet Norgren deltagit.

Med vänliga hälsningar

Mikael Zetterström

Anna Ekstedt

Information angående remisser till Svenska kraftnät

Svenska kraftnät önskar att ni vid remittering av kommande ärenden sänder fullständigt material till oss via: registrator@svk.se alternativt till: Svenska kraftnät, Box 1200 172 24 Sundbyberg.

YTTRANDE

1(1)

Vårt datum/Our date
2016-08-29

Vår beteckning/Our reference
33-1263/2016

Er datum/Your date
2016-06-09

Er beteckning/Your reference
401-3416-16

Länsstyrelsen i Uppsala län
uppsala@lansstyrelsen.se

Granskning översiktsplan för Östhammars kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 25 maj 2016 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Vi har i samrådsfasen tidigare hänvisat till våra generella synpunkter när det gäller översiktsplaner, den 10 juni 2015 med vårt diarienummer 33-1311/2015. SGU avstår från att lämna specifikt yttrande även i granskningsfasen.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Lars Rodhe.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologen Gunnel Ransed (föredragande) deltagit.

Lars Rodhe

Gunnel Ransed

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 3

Miljökonsekvensbeskrivning

2016

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Miljökonsekvensbeskrivning

På väg mot

Världens bästa lokalsamhälle

Översiktsplan 2016

Miljökonsekvensbeskrivning

Denna rapport har sammanställts av SC arkitektur och planering
Monica de Santa Cruz – Arkitekt SAR/MSA
141013 – rev 160210
Structor Nyköping
Johan Rodéhn – Miljöutredare
på uppdrag och med bearbetning av Östhammars kommun

Sammanfattning

I samband med att en ny översiktsplan tas fram för Östhammars kommun genomförs en miljöbedömning, vars syfte är att bedöma de huvudsakliga miljöeffekterna av ett genomförande av planen samt påverka planen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöbedömningen resulterar i att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Den föregående översiktsplanen togs fram 2003 och arbetet med att ta fram en ny översiktsplan startades under 2012.

Planförslaget har varit utsänt på samråd under 15 maj till 15 september 2015. Efter revideringar grundade i de inkomna synpunkterna kommer planen att ställas ut under sommaren 2016. Denna miljökonsekvensbeskrivning har utvecklats parallellt med planförslaget och inför framtagande av utställningshandlingar för ÖP 2016 har MKB reviderats med hänsyn till de förändringarna som gjorts i planhandlingarna mellan samrådet och utställningen.

Översiktsplanen ger förutsättningar för Östhammars kommun att precisera principer för bebyggelseutveckling, kommunikationer, näringslivsutveckling och förvaltning av naturresurser och kommunens tillgångar i övrigt. Planen är inriktad på flerkärnig bebyggelseutveckling med förtätning i serviceorterna samt utveckling utmed viktiga kommunikationsleder.

Utöver konsekvenser av det planförslag som förordas och ställs ut har konsekvenserna grovt bedömts för de framtidsbilder som togs fram under strategiarbetet samt ett nollalternativ.

Planen grundas i en vision för kommunen och fem inriktningsmål för översiktsplanen. Utgående från detta presenterar planen flera strategier som innebär positiva förutsättningar för kommunen att utvecklas. En bebyggelseförtätning i kommunens tätorter kan ge möjligheter att anpassa orterna med ökade krav för gång och cykel, kollektivtrafik, trafiksäkerhet och funktionsblandning i bebyggelsen för stärkta sociala värden. Risker i samband med förtätning är ofta att grönområden tas i anspråk, att dagvattenhanteringen blir bristfällig eller att det blir problem med ökat buller. Med medvetenhet kan åtgärder istället vidtas för att förbättra dessa situationer. Därför är den fortsatta tätortsplaneringen och övriga fördjupningar som föreslås i planen av största vikt vid de specifika områden som pekas ut för eventuell exploatering eller utveckling.

Planen har en god ambition om att behålla en landsbygd i utveckling, och uttrycker även en levande landsbygd som förutsättning för att bibehålla landskapets värden och natur- och kulturvärden. I mark- och vattenanvändningskartan och avsnitten under Bebyggelseutveckling beskrivs hur planen tar hänsyn till areella näringar, natur- och kulturvärden samt friluftsliv och turism. Planen beskriver att utveckling ska prioriteras både längs kollektivtrafikstråk och i redan mindre orter och större byar som noder på landsbygden. Planen har dock en relativt sett generell uppfattning om lokalisering av ny bebyggelse som inte innebär förtätning av bebyggelse till sådana småorter som kan ha förutsättningar att hålla viss lokal service.

I de fall som ny bebyggelse tillkommer i olika småorter, ska omfattningen vägas mot intentionerna i planen om att bebyggelse ska vara ett verktyg för att stärka kollektivtrafiken eller annan infrastruktur som är viktig för hållbarheten. Den utspridda bebyggelsen kan innebära att det saknas förutsättningar för god resurseffektivitet med avseende på t.ex. VA- anslutning, energiförsörjning och hållbara transporter. Risken är även att bostäder tillkommer i känsliga miljöer, inte minst om stränder bebyggs i stor omfattning, men där finns lagstadgade regler om strandskydd. En spridd bebyggelse kan i förlängningen även generera att skärgårdsvikar i större utsträckning tas i anspråk för bryggor till fritidsbåtar och med risk för att känsliga marina miljöer påverkas. Det är ofta fördelaktigt om gemensamhetsanläggningar och större hamnar med utbyggd service kan etableras, och om den utvecklingen kan styras till miljöns gagn.

Investeringar i infrastruktur innebär att cykelstråk mellan orter kan stärkas och förslaget antyder i vissa avsnitt en framtida möjlighet till persontågtrafik, men detta nämns inte bland strategierna. Att planförslaget verkar för resecentrum i varje serviceort och sammankoppling av olika transportmedel innebär goda förutsättningar för en stärkt kollektivtrafik.

Planen förhåller sig till ett flertal samhällsrisker och beskriver befintliga och kommande hänsyn för att säkra för eventuella följder av globala klimatförändringar. Klimatförändringar ställer även ytterligare krav på en anpassad dagvattenhantering. Nybyggnad utmed väg och järnväg (särskilt stråk med farligt gods) innebär risker för människor. Förslaget ger vägledning för lokalisering av bebyggelse. Planen beskriver att förhållandena kring klimatanpassning och dagvattenhantering i varje fall måste studeras närmare vid detaljplanering. Kustområden har en särskild känslighet för grundvattenpåverkan, t.ex. saltvatteninträngning, vilket exploateringen ska anpassas till. Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Åtgärder för att förbättra vattenkvalitet och minska övergödning är angelägna för att nå uppsatta krav på kommunens vattenförekomster, och kommunen ska anpassa sin planering efter detta. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse till redan befintliga bebyggelsegrupper kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. I planen beskrivs de områden där kommunalt vatten och avlopp är högst prioriterade och att etablering av ny, sammanhållen bebyggelse ska utvecklas med gemensamt vatten och källsorterat avlopp.

Kommunen har ett antal vattenskyddsområden, och det pågår en översyn av skyddet av kommunens vattentäkter. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank. I planen beskrivs att vattenförsörjningen ska prioriteras framför andra typer av resursutnyttjande inom områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen och att bebyggelseutvecklingen måste ske med hänsyn till grundvattentillgångarna och inte orsaka kvalitetsförsämringar.

En översiktsplan kan skapa förutsättningar för hållbar energianvändning. Planen anger strategier för vindkraftsproduktion. Att planen pekar ut lämpliga områden för vindkraft kan innebära att investeringar kan ske i förnybar energiproduktion vilket kan minska klimatpåverkan. Planen ger även restriktioner för var etablering av vindkraft inte är lämpligt vilket kan skydda stora landskaps- och naturvärden. Planens ambition om hållbara transporter och planläggning kopplat till kollektivtrafikstråk är positivt för hållbar energianvändning.

I flera fall avgörs de slutgiltiga konsekvenserna av en översiktsplan av vilka möjligheter för genomförandet av förslaget som finns. Det finns ofta möjligheter att anpassa genomföranden på ett sätt som ger större eller mindre konsekvenser beroende på olika vägval och preciserade åtgärder. I denna MKB ges resonemang kring de huvudsakliga konsekvenserna. Syftet är att visa på vilka miljökonsekvenser som olika strategier och genomföranden kan ha så att både planen, efterföljande planering och genomförande kan anpassas för en ökad hållbar utveckling.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	7
1.1	Syftet med miljöbedömning.....	7
1.2	Kort beskrivning av kommunen.....	7
2	Avgränsningar	8
2.1	Saklig.....	8
2.2	Tidsmässig	8
2.3	Geografisk.....	8
3	Bedömningsgrunder	8
3.1	Miljö kvalitetsnormer för vatten	8
3.2	Miljö kvalitetsnormer för luft	9
3.3	Riksintressen.....	9
3.4	Riktvärden för buller	9
3.5	Landskapskonventionen	9
3.6	Skyddade områden	10
4	Alternativredovisning	10
4.1	Program och framtidsbilder	10
4.2	Planförslaget	11
4.3	Nollalternativet och dess konsekvenser	11
5	Konsekvenser av planeringsstrategierna.....	12
5.1	Bebyggelseutveckling	12
5.2	Infrastruktur	15
5.3	Naturmiljö och strandskydd.....	16
5.4	Kulturmiljö.....	17
5.5	Friluftsliv och turism	18
5.6	Människors hälsa	18
5.7	Risker och klimatfaktorer.....	18
5.8	Mark, vatten och luft.....	19
5.9	Energi	21
5.10	Sociala effekter.....	22
5.11	Ekonomiska effekter av planstrukturen.....	22
5.12	Övrigt.....	23
6	Samlad bedömning	24
6.1	Miljömässig hållbarhet.....	24
6.2	Förhållande till berörda riksintressen och miljö kvalitetsnormer	24
6.3	Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål	25
7	Uppföljning	27
8	Framtagande av MKB.....	28

1 Inledning

1.1 Syftet med miljöbedömning

Enligt miljöbalken (MB), förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar och Plan och bygglagen (PBL) ska en miljöbedömning alltid upprättas för en översiktsplan. Miljöbedömningen ska genomföras i enlighet med miljöbalkens 6 kapitel 11-18 §§. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas. Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska helst löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna blir en del i arbetet med översiktsplanen.

Den sammanställda bedömningen resulterar i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), som hanteras jämte översiktsplanen i samråd och utställning. Då får myndigheter och allmänheten komma in med synpunkter. I MKB:n ska förslaget (lokaliserings- och utformningsalternativ samt nollalternativ) och eventuella motiv till val av alternativ beskrivas och den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra ska identifieras, beskrivas och bedömas.

Denna Miljökonsekvensbeskrivning har reviderats inför utställning av förslag till översiktsplan (ÖP 2016), den kommunomfattande översiktsplanen för Östhammars kommun.

1.2 Kort beskrivning av kommunen

Östhammars kommun ligger i nordöstra Uppland och omges av grannkommunerna Uppsala i sydväst, Tierp i nordväst och Norrtälje i sydost. Arealen är 2 790 km², varav landarealen är 1 452 km² (52 %), hav med fjärdar 1 287 km² (46 %) och insjöar 51 km² (2 %). Strändernas längd, öar inräknade, är ca 4 000 km.

Kommunen har en uttalad flerkärnig Ortsstruktur med fem s.k. serviceorter, Östhammar, Öregrund, Gimo, Österbybruk och Alunda. Utöver dessa finns ett antal mindre tätorter och småorter samt ett antal fritidshusområden. Kommunens fem stora tätorter fungerar som serviceorter för sitt omland. I alla dessa orter finns ett ganska likartat basutbud av samhällelig och kommersiell service, d.v.s. skolor, vårdcentraler, butiker m.m. Mera centrala funktioner som kommunförvaltning, sjukhusvård, gymnasium, arbetsförmedling m.m. är fördelade mellan orterna.

Kommunikationerna i kommunen utgörs av centrala vägstråk i form av väg 288, 76, 290 och 292. Godstrafik sker idag på Harghamnsbanan som senaste tiden varit föremål för upprustning då produktion av järnmalm återupptogs under en begränsad period i Dannemora. Hargshamn har kommunens största och djupaste hamn som är en viktig införselport till regionen för biobränslen och andra typer av bränsle, men även användes för utskeppning av malm.

Kommunens natur präglas i hög utsträckning av landhöjningen och kustlandskapets sprickdalssystem. Kommunens kustområde är riksintressant på grund av dess kultur- och naturvärden.

2 Avgränsningar

För att nå syftet med en miljöbedömning ska miljökonsekvensbeskrivningen behandla den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Inom ramen för en miljöbedömning skall därför innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen avgränsas, dels geografiskt och sakligt och dels tidsmässigt.

2.1 Saklig

Enligt miljöbalken ska MKB:n innehålla en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma. Följande miljöaspekter bedömdes initialt vara av vikt att beakta inom ramen för MKB-arbetet:

Landskap, infrastruktur, strandskydd, kulturmiljö, naturvärden, friluftsliv och turism, människors hälsa, klimatfaktorer, mark, vatten och luft, energi, risker, sociala frågor samt ekonomiska frågor.

2.2 Tidsmässig

Översiktsplanen kommer att, när den blir antagen, gälla fram till det att den anses inaktuell och en ny översiktsplan antas. Aktualitetsprövning ska ske varje mandatperiod (vart 4:e år). Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är fram till 2025 varför detta även utgör Miljökonsekvensbeskrivningens tidsmässiga avgränsning. Vissa miljöaspekter bör dock hanteras i ett ännu mer långsiktigt perspektiv.

2.3 Geografisk

Geografiskt omfattar miljökonsekvensbeskrivningen primärt Östhammars kommun och konsekvenserna för väsentliga miljöaspekter beskrivs på en kommunövergripande strategisk nivå. För en del aspekter, t.ex. klimat, är det geografiska perspektivet större än Östhammars kommun. För andra miljöaspekter är det mer relevant att beskriva konsekvenserna för särskilda geografiska delområden inom kommunen.

3 Bedömningsgrunder

Bedömningar av konsekvenser i en MKB är relativa och utgår dels från objektets värde och dels från påverkans omfattning. En stor påverkan på ett objekt (t.ex. ett naturområde eller en recipient) av litet värde kan bedömas som liten konsekvens medan en mindre påverkan på ett objekt av stort värde kan bedömas som en måttlig konsekvens. En stor påverkan på ett värdefullt objekt blir en stor konsekvens. Som utgångspunkt för konsekvensbeskrivning finns ett antal bedömningsgrunder vars avsikt är att utgöra jämförelsematerial för miljöbedömning.

3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycks i ekologisk status (god eller hög) eller, för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster, ekologisk potential (god eller maximal) och kemisk status (god). Enligt vattenmyndigheterna är det grundläggande målet för vattenförekomsterna att uppnå åtminstone god status. Samtidigt får inte statusen försämrats i någon vattenförekomst.

3.2 Miljökvalitetsnormer för luft

Syftet med miljökvalitetsnormer för luft är att skydda människors hälsa och miljö. Normerna är av gränsvärdeskaraktär och innebär att gällande gränsvärden för t.ex. kväveföreningar och partiklar måste följas, annars måste åtgärdsprogram tas fram.

3.3 Riksintressen

Inom planområdet finns det flera områden som berörs av riksintresse. Inom miljöbedömningen berörs särskilt riksintresse för kulturmiljö (Miljöbalken 3:6), naturmiljövård (Miljöbalken 3:6) och högexploaterad kust (Miljöbalken 4:4). Riksintresset för kulturmiljövård berör geografiskt avgränsade kulturmiljöer vid t.ex. Österbybruk, Gimo, Harg och centrala delar av Öregrund och Östhammar. Riksintresset för naturmiljö berör stora delar av kommunens kust- och skärgård.

Riksintresse för högexploaterad kust skyddar det samlade värdet för en stor del av Svealandskusten.

3.4 Riktvärden för buller

Riksdagen har angett riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur (Infrastrukturinriktning för framtida transporter).

Riktvärdena vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur är:

- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad
- För utomhusnivån avses för flygbuller FBN 55 dBA.

3.5 Landskapskonventionen

Den Europeiska landskapskonventionen dateras den 20 oktober 2000, Sverige ratificerade konventionen år 2010 och den trädde i kraft i svensk lagstiftning den 1 maj 2011.

Konventionens mål är att främja skydd, förvaltning och planering av landskap samt att organisera europeiskt samarbete i landskapsfrågor. Enligt konventionen är landskapet en gemensam tillgång där kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska värden möts. Det är samhällets gemensamma ansvar att förvalta och nyttja landskapet på ett hållbart sätt.

Konventionens intentioner är att medlemsländerna som har ratificerat den ska:

- erkänna landskapets betydelse i den egna lagstiftningen
- öka medvetenheten om landskapets värde och betydelse i det civila samhället, i privata organisationer och hos offentliga myndigheter
- främja delaktighet i beslut och processer som rör landskapet lokalt och regionalt
- utveckla en helhetssyn på landskapets värden och hållbar förvaltning av dessa
- utbyta kunskap och delta i europeiska samarbeten om frågor som rör landskapet

3.6 Skyddade områden

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd enligt miljöbalken 7 kapitlet 13§. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen på land och i vatten vid normalt medelvattenstånd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Länsstyrelsen har utökat strandskyddet till 300 m för vissa partier.

Andra skyddade områden i kommunen är naturreservat samt områden som ingår i Natura 2000 liksom fågel- och sälskyddsområden. Biotopskyddet är en mer allmän skyddsform och avser särskilda miljöer i jordbruksmark och skogsmark eller bland bebyggelse.

4 Alternativredovisning

4.1 Program och framtidsbilder

Ett program för översiktsplanen togs fram och var föremål för samråd under våren 2013. I samband med samrådet och för att säkra deltagandet i processen genomfördes en omfattande Dialogturné, vars resultat sammanfattades i ett särskilt dokument. I programmet visades och problematiserades alternativa utvecklingsmöjligheter (framtidsbilder) för kommunen.

Dessa bilder var ”Östhammar som motor”, ”Flerkärnig profilering” och ”Kommunikationsinriktad utveckling”. Ur dessa alternativ vaskades det förslag till framtidsbild fram som har varit ute på samråd under 2015. Bilderna tillspetsades för att ge ett så brett underlag för dialogen som möjligt. Och på så sätt underlätta för strategiska val.

Den första framtidsbilden, förutsatte en riktad satsning på utvecklingen av Östhammar som centralort med medvetet lokalisering av service till denna tätort. För den bilden krävdes en minskning av restiden mellan Uppsala, Gävle, Norrtälje och centralorten. Den bilden överensstämmer inte riktigt med den utvecklingen som sker i kommunen idag, den är svårt att uppnå utan restriktioner i utveckling av andra tätorter och stora satsningar på transportinfrastruktur, inte enbart inom kommunen.

Den andra framtidsbilden handlar om en kommun som växer som en flerkärnig struktur av tätorter som kompletterar varandra. Den bilden motsvarar relativt väl den utveckling som Östhammars kommun har haft och är den som är mer realistiskt att genomföra. Kommunikationerna och kontakterna orterna emellan förutsätts fungera väl för att uppnå den bilden. Särskilt kollektiv trafik är en viktig komponent i utveckling av komplementära roller och distinkta profiler för orterna.

Den tredje framtidsbilden visar en satsning på att förstärka kommunikationsstråken mot Stockholm, Uppsala och Gävle. I den utvecklingen skulle vissa större tätorter prioriteras pga. de goda kommunikationer eller möjligheter att utveckla dessa. Denna bild ställer krav på omgivningens medverkan, kringliggande län och kommuner bör samverka för att kunna utveckla den bilden till sin fulla potential.

Det aktuella planförslaget är en kombination av bilderna två och tre, där den flerkärniga strukturen förstärks och även transportinfrastrukturen. Påståendet att ny bebyggelse på landsbygden lokaliseras i närheten av de starka kollektivtrafiksstråken följs upp av en prioritering i strategin för bebyggelseutvecklingen.

4.2 Planförslaget

Utifrån de synpunkterna som kom fram i dialogen har en ny framtidsbild trätt fram, som fokuserar på utveckling av serviceorterna, förstärkta kommunikationsstråk och skapandet av en hållbar bebyggelsestruktur.

Förslaget går in på både vägledning och strategier för att underlätta inflyttningen till kommunen och främja flyttkedjor som indirekt öppnar bostadsmarknaden för nya invånare.

ÖP slår vakt om kommunens flerkärnighet med bebyggelseutveckling både i tätort och på landsbygd. Strategin är att utöka serviceorternas roll i den lokala bygden och att de i ökad grad ska komplettera varandra i utbud. Bebyggelseutveckling i noder ska även gälla landsbygden med stärkta bebyggelsegrupper i goda pendlarlägen vilket innebär att tanken om förtätning även berör mindre bebyggelsegrupper.

Orterna behöver förtätas för att få bättre funktion och uppnå högre resurseffektivitet, men förtätningen ska ske på ett sätt så att värden för en god bebyggd miljö inte äventyras, t.ex. med bibehållna värden i en grönstruktur. Det innebär centrumområden som inte kräver bil, men har goda förutsättningar för resande med cykel och kollektivtrafik. ÖP uttrycker att kommunen har mycket landsbygd med låg densitet, vilket ger ett litet underlag till kollektivtrafik. Det ger i sin tur mycket bilåkande, som har stor miljöpåverkan.

ÖP uttrycker därför behov av satsningar för ökat kollektivt resande. De stora vägstråken 288, 76 och 290 behöver förstärkas. Cykelstråken kan förstärkas för bland annat väg 288 och väg 76. Som strategi för att stärka kollektivtrafiken föreslås utveckling av resenoder för kollektivtrafiken och resecentrum i alla serviceorter. Central placering av dessa resecentra bör eftersträvas.

Ytkrävande och störande verksamheter ska generellt separeras från orterna. Översiktsplanen uttrycker behov av att utveckla alternativa energikällor, såsom solenergi och vindkraft. Platser finns utpekade som möjliga för etablering av vindkraft, vilka ansluter till den tidigare antagna vindkraftsplanen i kommunen. Principer anges för hur vindkraft kan tillkomma. Nytt område för industriutveckling pekas ut längs järnvägen och väg 292 i närheten av Gimo.

Särskilda principer finns för kustområdet, utanför tätort, öster om väg 76. Med riksintresset som grund anger kommunen en restriktiv hållning för ny fritidsbebyggelse och industriella anläggningar som tas upp i 17 kap. miljöbalken. Enligt ÖP får fritidsbebyggelse endast tillkomma i form av kompletteringar till befintlig bebyggelsegrupp. För kustområdet anges att åretruntbostäder bör samlokaliseras till befintlig bebyggelse för att värna kustlandskapets samlade värden samt under förutsättning att möjligheter till anslutning av vatten/avlopp, närhet till kommunal service, kommunikationer och hållbar energiförsörjning finns. För hela kommunen finns avgränsade områden utpekade för utveckling av tätorter och utveckling av bebyggelsegrupper/landsbygd.

Både för kust (öster om väg 76) och landsbygd pekas områden ut som är möjliga att komplettera. I de fall särskilt hänsyn bör tas, har de specificerats på markanvändningskartan.

4.3 Nollalternativet och dess konsekvenser

Ett nollalternativ utgör en tänkt situation om den aktuella planen inte antas. Vid ett nollalternativ blickar man på vilka förutsättningar som finns för kommunen att utvecklas utan

en ny översiktsplan. Den tidigare gällande översiktsplanen från 2003 utgör grunden, men kan med tiden bli allt mindre aktuell då förutsättningarna och behovet av utveckling på sikt förändras. Nya anspråk och strategier får efterhand en allt större betydelse, men utan att ha samlats och avvägts i en övergripande strategiskt dokument för kommunen.

I nollalternativet saknas en aktuell precisering av strategier för hur kommunen ska utvecklas och var olika verksamheter ska förläggas. Det innebär att det med tiden blir en allt ökad otydlighet kring kommunens förutsättningar för utveckling, med risk för en avstannande befolknings- och bebyggelseutveckling.

Med minskat befolkningsunderlag kan flera ekonomiska och sociala konsekvenser väntas, då underlaget för service och näringsutveckling skulle minska. Med en minskande befolkning saknas ofta förutsättningar för satsningar på utveckling av orter på ett sätt som bättre tangerar dagens visioner om en god bebyggd miljö.

Möjligheten att använda utveckling som drivkraft för omställning till hållbar utveckling kan vara svag i nollalternativet då det saknas resurser för att omforma samhället för ökad resurseffektivitet, med investeringar för ökad kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik.

Samtidigt medför ofta en större befolkning ökad påverkan på miljön. Nollalternativet kan visserligen innebära att utpekade orörda områden inte tas i anspråk men kan lika gärna innebära att tillkommande bebyggelse tillkommer i oönskade lägen utan övergripande överväganden.

Ställningstagande om bygglov kan i en sådan situation behöva tas utan övergripande strategier med risk för bortseende av olika värden betydelse i ett större perspektiv. Risken är att värden, särskilt i ett större sammanhang, skadas med en allt mer inaktuell övergripande planering. Det kan innebära att beslut om lokalisering för en verksamhet sker utan kontroll över lämplig placering med risk för sämre nyttjande av natur-, sociala och ekonomiska resurser.

5 Konsekvenser av planeringsstrategierna

5.1 Bebyggelseutveckling

Bebyggelseplanering är en viktig del av den översiktliga planeringen. Lokalisering av nybebyggelse är nyckeln till både utvecklingen och bevarande av värden. Genomförandet har stor betydelse för miljöpåverkans karaktär. Den funktionsblandning som enligt planen ska eftersträvas har socialt positiva värden med en ökad trygghet i samhället med möjligheter till ett mer integrerat samhälle. Med funktionsblandning och förtätning kan tillgängligheten öka både genom att fler målpunkter kan återfinnas inom ett närområde och dels genom att tillgängligheten i många fall är starkt förknippad med den trygghet man upplever. För de sociala värdena är det därför viktigt med sammanhängande och belysta kommunikationsstråk för gång- och cykel. Då skapas en tillgänglighet för alla i samhället vilket har bärighet på frågor utifrån jämställdhet, barn- och ungdomsperspektiv. Dessa möjligheter uppmärksammas och lyfts i förslaget.

Planen eftersträvar styrningen av tillkommande bebyggelse till knutpunkter, noder och attraktiva centrumområden. Rent principiellt så innebär den täta samhällsstrukturen resurseffektivitet där stadens funktioner kan nå inom kortare avstånd vilket skapar förutsättningar för minskat bilberoende och där underlag och tydliga målpunkter för kollektivtrafik

kan öka. Fler målpunkter kan nås inom gång- och cykelavstånd. Ökad resurseffektivitet kan nås genom att tillkommande bebyggelse får naturliga förutsättningar för anslutning till VA och andra tekniska funktioner.

Redan ianspråktaga fastigheter kan nyttjas för fastighetsutveckling istället för att oexploaterad mark tas i anspråk. Att utveckla tidigare använda fastigheter kan även fungera som incitament och finansiering till att förorenade fastigheter kan saneras, vilket blir en miljövinst (som kräver ett riktigt utförande för att säkra människors hälsa). Utifrån ovanstående har den täta staden förutsättningar för att vara en hållbar inriktning för planeringen på grund av den resurseffektivitet som kan uppnås.

Det finns dock ett antal miljöaspekter som behöver beaktas väl för den täta strukturen, inte minst för människors hälsa men även rent miljömässiga aspekter. Grönområden kan riskeras när orter förtätas varför rekommendationer för avstånd och kvalitet till grönområden behöver formuleras och beaktas i genomförandeskedet. God tillgång till grönområden är betydelsefullt för människors hälsa och har även social funktion. Buller kan bli ett problem med en tät struktur eftersom absorbenterna blir färre och många människor rör sig på en begränsad yta. Samtidigt kan bullerproblematiken begränsas av mer hållbara transportsätt samt att tillkommande bebyggelse kan placeras strategiskt för avskärmning av buller från vägar och då även verka positivt för befintlig bebyggelse.

I täta strukturer behöver särskilt luftföroreningssituationen beaktas, och det finns mindre ytor för hantering av dagvatten vilket kan ställa krav på särskilda åtgärder. Dagvattenhanteringen tenderar ofta att undervärderas i samhällsplaneringen och behöver både förhålla sig till tätare bebyggelse och ett klimat i förändring. Kapaciteten för dagvattenhantering kan behöva ses över i samband med en mer omfattande förtätning. Det bör vara en förutsättning inför förtätning att tillgång till natur och parker för både rekreation, hälsa, idrott och lek samt avvattnings av de ökande hårdgjorda ytorna tillgodoses genom bevarande eller kompensation.

Förtätning av en ort kan även innebära att en möjlighet öppnas för att skapa funktionsblandning i bebyggelsen när befintliga impediment blir aktuella för exploatering, vilket kan verka positivt på sociala faktorer inklusive integration.

Som motpol till samhällets täta strukturer med dess resurseffektivitet krävs ett levande landsbygd för bibehållande och utveckling av landskapets miljövärden. Naturvärden, landskaps- och kulturvärden samt förutsättningar för ett rikt friluftsliv och turismen är beroende av landsbygdsbefolkningen och dess verksamheter. Samtliga ovanstående värden är beroende av lantbruksverksamheter, där djurhållning är en särskilt viktig beståndsdel. Dessa miljövärden kan därför gynnas av planens strategier kring livsstilsboende med hästboende liksom andra typer av boende som skapar underlag för värdenas utveckling.

Det ökade boende som planen eftersträvar i skärgården kan om det genomförs på ett välavvägt sätt skapa goda förutsättningar för turism, men även för bevarande av kultur-, natur- och landskapsvärden om det t.ex. innebär kompletterande byggnader som stärker bygdens lantbruk. Det djurbete som många naturområden är beroende av (såväl skyddade som icke skyddade) bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även ett lokalt konsumentunderlag kan vara av betydelse. Att möjliggöra för en bofast skärgårdsbefolkning är att möjliggöra en levande skärgård med underlag för att förvalta viktiga av kultur- och naturvärden. Minskar skärgårdsbefolkningen på platser som idag är eller sedan tidigare har varit befolkade finns risk för att ovanstående värden minskar. Detta kan även gälla sedan

tidigare befolkade öar utan fast förbindelse. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kulturvärden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden.

Tillkommande bebyggelse kan dock behöva planeras särskilt, då boende på landsbygden ofta riskerar att innebära ökad bilberoende med klimatpåverkan som följd, liksom att nya bostäder annars riskerar att tillkomma i känsliga miljöer. Ur ett miljöperspektiv är det fördelaktigt om tillkommande bebyggelse kan lokaliseras planerat och med genomtänkt struktur för effektiv anslutning till kollektivtrafik, VA och annan service. Detta gäller bland annat de nya bostäder som planeras i kustområdet. För dessa finns även fördelar med att samla bebyggelse på ett sätt som inte gör intrång på strandskyddet liksom att planera för hopslagning av brygganläggningar med utveckling av service för ett miljövänligt båtliv. Generellt bör bryggor förläggas på platser med tillräckligt naturligt vattendjup för att begränsa muddring, eftersom grunda vikar ofta har höga naturvärden. Båtlivet har ofta en miljöpåverkan genom utsläpp till vatten, buller, påverkan från båtbottnfärger och störning av naturmiljöer. Att skapa förutsättningar för att begränsa påverkan är viktigt.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det innebär att familjer i större utsträckning endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling bör dock ske på rätt ställen så att förutsättningar finns för ett permanentboende med rimliga förutsättningar, t.ex. VA-anslutning, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning liksom att platsen klarar belastning av permanentboende.

Översiktsplanen innehåller en viljeyttring om bebyggelseutveckling i serviceorterna samt i ett större antal områden på landsbygden/småorter, särskilt i kustområdet. I vissa fall har möjlig utveckling redovisats på platser som inte ligger i anslutning till befintliga/planerade kollektivtrafikstråk. Bebyggelseutveckling i dessa lägen bedöms därför i huvudsak generera transporter per bil och ansluter inte till principen om placering av bebyggelse på platser som har förutsättningar för effektivt nyttjande av kollektivtrafik. Placering av bebyggelse i noder frångås i denna del. Om noderna blir alltför småskaliga kan de hindra rationell kollektivtrafik. Sådan bebyggelsestrategi bedöms i den meningen vara i konflikt med hållbar utveckling, då den inte stödjer hållbara transporter. Det kan i sig begränsa förutsättningarna för en levande och hållbar landsbygd.

Hänsyn och åtgärdsförslag

För ökad hållbarhet pekar översiktsplaneringen ut utveckling av bebyggelse i noder utmed kollektivtrafikstråk. I planen redovisas strategiska områden i kommunen där huvudsaklig tillväxt ska ske för ökad hållbarhet och anger vilka småorter som man avser satsa på för bibehållande av/ökad service på landsbygd. Ett begränsat antal större noder har bättre förutsättningar att kunna stödja en effektiv kollektivtrafik.

För att förebygga intressekonflikter mellan olika värden vid funktionell förtätning kan lokalt arbete med miljömålet God Bebyggd Miljö generera alternativ som gör att även en tät bebyggelsestruktur blir hållbar.

I kommande planering bör kommunen i högre grad lyfta landsbygdsboendets betydelse och levande landsbygd för förvaltning av natur-, kultur-, och landskapsvärden m.fl. Analys för fortsatt stark landsbygd är avgörande för värdenas långsiktiga förvaltning. Kopplingen mellan utvecklingen av befintliga bebyggelsegrupper och prioritering av närhet till kollektivtrafikstråken bidrar till en hållbar och levande landsbygd.

Strävan efter att ny bebyggelse i skärgården huvudsakligen tillkommer som samlad bebyggelse vid strategiskt identifierat område som kan stödja lokal service, har tagits med i förslaget.

I samband med planering av kust- och havsmiljöer kan geografiska begränsningar införas i fördjupad översiktsplan (FÖP) för kusten för att styra kustbebyggelsen till de mest lämpliga platserna i kustbandet. Där baseras ianspråktagande av havsvikar för nya eller utbyggnad av befintliga bryggor för fritidsbåtar på kunskapsunderlag om värdefulla marina miljöer. I kust-FÖP kommer tydligare styrning visas av var och hur nya bryggor kan tillkomma för att skona marina värden och naturvärden längs stränder. För detta krävs kunskapsunderlag om var värdefulla marina naturmiljöer finns.

5.2 Infrastruktur

Transporter bidrar i stor utsträckning till klimatpåverkan och utsläpp av luftföroreningar. Övergripande mål finns om övergång till hållbara transportlösningar för minskad miljöpåverkan. För att minska klimatpåverkan från transportsektorn finns flera faktorer som faller på regional och kommunal nivå. Ofta krävs effektivare transportlösningar och väsentligt fler resor med kollektivtrafik, vid sidan om övergång till fordon som drivs med förnyelsebara bränslen.

En förbättrad och utbyggd kollektivtrafik är ofta nödvändig för hållbarhet och ännu mer i flerkärniga strukturer. För översiktsplanen är det av stor betydelse att planering sker på ett sådant sätt att tillkommande bebyggelse sker i noder längs stråk där särskilda förutsättningar finns för att utveckla hållbara transporter.

Tätorterna bedöms ha förutsättningar för att kunna utvecklas väl för en effektiv kollektivtrafik. Planens ambition om att varje tätort har ett resecentrum bedöms ge goda förutsättningar för att kollektivtrafik kan vinna andelar. För områden utanför tätorter kommer, åtminstone initialt, huvuddelen av persontransporter främst att ske med bil, vilket med dagens fordon ger stor klimatpåverkan.

Av intresse för hur hållbara transporter kan åstadkommas är hur prioriteringarna på gång- och cykeltrafiken ser ut, d.v.s. i vilken takt som utbyggnad kan ske. Preciseringar för vad byggande av cykelvägar bör bidra kan vara:

- Att resan från dörr till dörr underlättas. Cykling skall ses som en integrerad del i en persons resa från start till mål. Kopplingen till kollektivtrafikens hållplatser och stationer är därför särskilt viktig.
- Att möjliggöra för skolbarn att kunna cykla säkert till skolan på egen hand.
- Att underlätta för arbets- och studiependling med cykel.

Översiktsplanen uttrycker ett strategiskt val om att utveckla de stora stråken 288, 76 och 290 för arbetspendling med bil och buss. Effektivisering av vägstråk medför ökad vägtrafik med ökade koldioxidutsläpp som följd. I den mån som hastighet för bil ökar, men inte för buss bedöms förutsättningarna för kollektiva transportmedel blir sämre. Vägsatsningar bör därför ske parallellt med en ökning/omläggning av kollektiva transportmedel. Effektiv kollektiv- och cykeltrafik kan motverka ökningen av koldioxidutsläpp. Hur prioriteringarna ser ut har stor

betydelse för hur miljöpåverkan kommer att se ut i praktiken och möjligheten för att nå målet om hållbara kommunikationer.

Väg- och järnvägstrafik är förknippat med olycksrisker som blir av särskild karaktär där transporter av farligt gods förekommer. Översiktsplanen har övergripande hanterat risker med farligt gods genom uppsatta vägledning. Se vidare avsnitt om risker.

Hargshamnsbanan används endast för godstrafik och är inte elektrifierad. En modern och hållbar långsiktig trafiklösning skulle uppnås med en järnväg ända fram till de större befolkningkoncentrationerna inom kommunen. När det gäller järnvägstrafik är det i första hand angeläget att nuvarande järnväg utnyttjas för godstransporter och att ny bebyggelse inte placeras för nära järnvägen med tanke på transporter av farligt gods. Vidare är en elektrifiering önskvärd. Men om man tänker på längre sikt borde även möjligheterna till persontransporter beaktas. Detta skulle vara i linje med det nationella miljökvalitetsmål som säger att det skall finnas miljöanpassade kollektivtrafiksystem av god kvalitet.

Resecentrum bör placeras strategiskt centralt i orterna så som planen uttrycker, eftersom resan dörr till dörr ska vara rationell, och vara väl avvägd i förhållande till både buss och eventuell framtida persontågtrafik. Österbybruk och Gimo är naturligt de tätorter (med större befolkningsunderlag) som effektivt skulle kunna anslutas med persontåg och utgör naturliga tågstopp utmed Hargshamnsbanan.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Vid fortsatt planläggning kan en prioriteringslista tas fram på hur gång- och cykelstråk ska utvecklas och hur kollektiva transportmedel ska prioriteras vid utbyggnad av vägnätet. Senare frågan bör dock diskuteras med respektive väghållare. Österbybruk och Gimo förefaller vara de tätorter utmed Hargshamnsbanan som har befolkningsunderlag för järnvägstrafik. Kan bebyggelse prioriteras på ort med järnvägsförbindelse för ökad hållbarhet, trots att utbyggnad för persontåg inte anses vara ekonomiskt rimligt inom överskådlig tid?

5.3 Naturmiljö och strandskydd

Planen har ambitioner om placering av bebyggelse med hänsyn till landskapet och naturvärden. Områden där särskilt hänsyn bör tas är angivna på markanvändningskartan.

Vid förtätning och expansion av befintliga orter finns risk att viktiga samband i grönstrukturen påverkas vilket kan leda till negativa konsekvenser för biologisk mångfald. Att identifiera grönstruktur i ett tidigt skede är viktigt för att kunna placera tillkommande bebyggelse på ett sätt som inte stör viktiga samband. En utförlig kartering av värdena inom tätorterna kommer att vara grunden för både hänsynstagande och bevarande. Konsekvensernas betydelse beror på om man har kännedom om sambanden samt hur och om man väljer att bevara grönstrukturen vid fördjupningar av översiktsplanen eller vid detaljplanläggning.

Det är positivt att översiktsplanen värnar grönstrukturen och dess betydelse för trivseln i den byggda miljön. Tillgången till grönstruktur både i stort och inom tätbebyggda områden behöver karteras och preciseras för att inte riskeras i samband med komplettering av befintlig bebyggelse genom förtätning. Översiktsplanen gör, i sin utställningshandling, en ansats att tydliggöra grönstruktur utifrån dess ekologiska och sociala värden. Identifiering av sammanhängande stråk och förfining av grönstrukturplanering i tätorterna, där behovet är som

störst, kommer antagligen att ske framöver. Grönstrukturplanering nämns som framtida planeringsåtgärd.

Områden längs stränder är oftast artrika miljöer där strandskyddet är viktigt att värna. Kommunens stränder är generellt strandskyddade till 100 m, och utvidgat till 300 m i vissa områden. Under rubriken Strandskydd förtydligas kommunens intentioner avseende strandnära områden. Det gäller placering av enstaka byggnader i förhållande till strandlinje, trädfällning och placering av bryggor. Det kvarstår en risk att bostäder och anläggningar tillkommer inom strandskyddsområden om inte översiktsplaneringen vägleder om lägen som kan vara aktuella för ny bebyggelse. Översiktsplanen är dock tydlig i sin viljeinriktning om restriktiv dispensgivning, vilket ger förutsättningar för tillgängligheten samt bevarande av naturmiljöer. Planen pekar samtidigt ut ett antal områden möjliga att utveckla som förefaller ligga inom strandskyddat område. En ökning av bebyggelse i kustområdet inom riksintresset kan medföra påtaglig skada. Se samlad bedömning riksintresse.

Styrning till befintliga bebyggelsegrupper är positiv och även att översiktsplanen eftersträvar gemensamhetsbryggor framför enskilda bryggor. Större gemensamhetsanläggning för småbåtar som även kombinerar servicefunktioner för båtlivet är ytterligare steg för ett miljöanpassat båtliv och minskad belastning på strandskyddsområden. En tydlig lokalisering av kommande större anläggningar för fritidsbåtar skulle förstärka förslaget intentioner. Strandskyddet har två grundläggande syften, dels bevarande av naturmiljöer och dels tillgänglighet till stränder för människor.

I de flesta områden, även i tätorterna, finns delområden med nyckelbiotoper. Byggnaders placering är av betydelse för ev. påverkan på naturmiljöer. Vissa preciseringar kräver planeringsarbete på en mer detaljerad nivå.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Utveckling av grönstrukturvärden är baserat på ekologiskt och sociokulturellt kunskapsunderlag och fördjupas ytterligare i samband med framtagande av FÖP och arbete med grönstrukturplan. Avvägningen av olika typer av intressen i en grönstrukturplan bör ge underlag för en snabbare och mera hållbar markanvändningsplanering.

Strandnära bebyggelse styrs i stor grad av strandskyddet. Men fördjupande riktlinjer kan behöva tas fram för hur och framför allt var bebyggelse kan tillkomma i strandnära lägen, för att inte riskera ett allmänt ianspråktagande av kommunens stränder. Planen anger att man inte heller önskar en sådan utveckling utan vill skydda stränder.

5.4 Kulturmiljö

Det är viktigt att i detalj skapa kunskapsunderlag för tillvaratagande av kulturvärden. De kulturella värdena finns i landskapet, i bebyggelsestrukturen, i enstaka byggnader, i fornminnena, i äldre parker eller trädgårdar. Enstaka bevarade element kan aldrig förmedla platsens historia som summan av historiska spår på platsen. En kartering av kulturhistoriska värden bör föregå ställningstagandena som berör förändringar i markanvändning. Även utanför tätorterna, och särskilt inom riksintressen, men även inom andra områden, behöver det kulturella uttrycket i miljöerna tas tillvara. Ett tydliggörande av syften med de kulturhistoriskt värdefulla elementen kan underlätta hanteringen av de enskilda ärendena.

Kustlandskapets kulturvärden är starkt förknippade med landskapets karaktär och dess historia med fiske- och småjordbruk. En konkurrenskraftig landsbygd är ofta en förutsättning för fortsatt underhåll av landskapsvärden med säkerställande av det småskaliga lantbrukets fortlevnad. Kust- och skärgårdsområdet har flera utpekade värden för odlingslandskapet och landskapsbildningen och är värdefullt för den samlade natur- och kulturmiljön. Exploatering riskerar dessa värden eller kan riskera att tränga undan förutsättningar för värdenas bevarande, exempelvis lantbruket.

5.5 Friluftsliv och turism

Påverkan på friluftsliv och turism berörs särskilt av hur kustområdet utvecklas, eftersom viktiga rekreativa värden finns i kustområdet. Som tidigare har nämnts kan ett generellt ianspråktagande av strandskyddade områden för bebyggelse vara negativt för friluftsvärden.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intentioner är en styrning av tillkommande bebyggelse på landsbygden till småorter för ökad service. Friluftslivet kan stärkas av att samla service istället för ett mer utspritt byggande. Detta kan framförallt vara viktigt i skärgårdeneftersom den annars kan komma att upplevas som allt mindre orörd.

5.6 Människors hälsa

Planen har en medvetenhet om behovet av en förtätning av serviceorter med eftertanke. På översiktlig nivå kan vikten av kultur, grönska, trygghet, god luft- och vattenkvalité samt tillgänglighet till rekreationsområden nämnas. I vilken nivå som god bebyggd miljö och grund för hälsa kan uppnås beror till stor del av hur miljöerna utvecklas i praktiken.

Om den satsning på cykelstråk som anges i planen vidtas finns goda förutsättningar för att stärka invånarnas hälsa genom ökad fysisk aktivitet. Med sammanhängande och trygga cykelvägar ökar motiven för att använda cykeln. En stor del av de korta resorna kan föras över till gång- och cykel om förutsättningar skapas. Trafiksäkerheten kan förbättras genom anpassning av tätorter och kommunikationsstråk för cykeltrafik.

5.7 Risker och klimatfaktorer

Översvämningssrisker kan föreligga för kustnära bebyggelse, med bakgrund i framtagna scenarier om klimatbetingad havsnivåhöjning. Ny bebyggelse bör ej placeras i lägen med översvämningssrisk, vilket beskrivs i planförslaget. För att inte utsätta ny bebyggelse för översvämningssrisker kan en lägsta grundläggningsnivå sättas för nyexploatering längs vattendrag, sjöar och kust.

SMHI har gjort klimatanalyser för Uppsala län. Beräkningar 2013 av medelvattenstånd visar en höjning med 28 cm från 2012 till 2100 förutsatt en havsnivåhöjning med 100 cm från 1990 till 2100 och en bibehållen landhöjning. Kortvariga extrema vattenstånd kan inträffa genom kombination av lågt lufttryck och vinduppstuvning i kombination med högt medelvattenstånd. Lokal topografi har stor betydelse för översvämningssituationen.

Klimatförändringar resulterar i kortare återkomsttid mellan extrema vattenstånd och därmed ökat antal tillfällen med eventuell översvämningssituation. Havsvattenstånd med 100 års återkomsttid beräknas för dagens klimat för Forsmark ligga på 148 cm i Sveriges nationella

höjdsystem RH2000 (där 2012 års medelvattenstånd är 8 cm i RH 2000). Med klimatförändring ökar detta extremvattenstånd till 176 cm i RH2000.

I många kustområden är det idag ett stort problem med saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar. Omvandling av fritidsområden till permanentboende kan vara en faktor som förstärker problemet om det sker ökade uttag av grundvatten som leder till minskade grundvattennivåer. De väntade havsnivåhöjningarna förväntas leda till ökad saltvatteninträngning framöver. Placering av bebyggelse i kustområden samt planering av dricksvattenförsörjning bedöms vara viktiga faktorer för att hantera risksituationen. Ökad täthet och intensitet hos kraftiga skyfall medför särskilda krav på en utvecklad dagvattenhantering.

Vid bostadsbebyggelse i Hargshamn bör särskild hänsyn tas till miljöstörning från hamnverksamheten såsom bullerrisker. Tillkommande bostadsbebyggelse i nära anslutning till hamnområdet kan begränsa möjligheterna för utveckling av hamnen i det fall ny bebyggelse bedöms påverkas av miljöstörning från verksamheten.

En förtätning av bebyggelse i områden intill vägar och järnvägar där farligt gods förekommer innebär att riskerna för att allmänheten exponeras av olycksrisker ökar, eftersom mängden boende i dessa områden ökar vid utbyggnad av bostäder. Risker för olyckor behöver utredas närmare vid detaljplanering av sådana områden. Planen ger vägledning angående nybebyggelse och avstånd till vägar för transporter av farligt gods.

Planen har en god ambition om att förlägga störande verksamheter (såsom industri, motorsport och ridsport) till lämpliga platser. Bullret från en motorsportbana är beroende av vilken motorsport som avses. I Lundaområdet finns ett antal befintliga bostäder i nära anslutning till motorbanan, som av viss motorsport kan vara utsatta för bullerstörning och överskridande av gällande riktvärden vid bostäder. Enlig Naturvårdsverkets råd (NFS 2004:16) bör maximal ljudnivå vid bostäder inte överstiga 60 dBA (vid fasad) måndag – lördag kl. 07 – 19 eller 55 dBA kvällar och söndagar.

Bullerberäkningar och anpassningsåtgärder bör utföras utifrån omfattning och typ av motorsport.

För skjutbanor gäller Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:15) om buller från skjutbanor. Bullerutredning bör kunna klargöra att lokaliseringen innebär att de angivna riktvärdena för impulsljudnivå inte överskrids. Skyddsåtgärder kan behöva vidtas vid risk för överskridande av riktvärden.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerlig översyn av långsiktig vattenförsörjning, särskilt i kustområdena med anledning av ökad risk för saltvatteninträngning i brunnar samt risker för vattenbrist sommartid, är viktig inför fortsatt planläggning.

5.8 Mark, vatten och luft

Översiktsplanen redogör för kommunens vattenförekomster och dess status. Övergödningsproblematik finns i kustvattnen och andra vattendrag. Östhammarsfjärden har dålig ekologisk status och risk finns för flera av kustvattnen att de inte uppnår ekologisk och kemisk status till 2021. Åtgärder krävs för att uppnå miljökvalitetsnormen. Vissa åtgärder kan ha utrymme i

översiktsplanering och andra åtgärder kan kommunen vidta i andra sammanhang, men en stor del åtgärder kräver insatser även från andra aktörer.

Det konstateras i översiktsplanen att kommunen har en stor andel enskilda avlopp som bidrar till övergödning i kustområdet. Att åtgärda enskilda avlopp kan ha stor effekt för vattenmiljöer. Av planen framkommer inte vilka områden som idag har bristfälliga avloppsanslutningar men nu definieras områden av typ tätortsnära landsbygd som är möjliga att bebygga om anslutning sker till kommunalt vatten och avlopp. Vid översiktsplanering kan växande områden eller omvandlingsområden identifieras där tillväxt och utveckling förutsätter utvecklade VA-lösningar.

Det är mycket positivt att ÖP 2016 i sin utställningsversion har tagit upp frågan för tätortsnära lägen. Med strategisk placering av tillkommande bebyggelse kan underlag skapas för nya anslutningsledningar till kommunalt VA för såväl befintliga som tillkommande bebyggelse. En sådan strategisk planering medför positiva värden med reducerad belastning på kommunens vattenförekomster.

Påverkan på vattenkvalitet och vattenmiljöer sker även från t.ex. båttrafik och vägtrafik liksom dagvattenhantering. Översiktsplanen har en uttalad strategi för dagvattenhantering och även en inriktning mot ökad kollektivtrafik vilket kommer att förbättra situationen. Placeras tillkommande bebyggelse på ett sätt som resulterar i ökad trafik och ökat båtliv finns risk för ökad påverkan på vattenmiljöer, t.ex. övergödning och kemisk påverkan. Strategisk placering av ny bebyggelse med anslutning till kommunalt VA och kollektivtrafik begränsar miljöpåverkan. Förutsättningar för ett miljövänligt båtliv där servicefunktioner finns för t.ex. avfallshantering, säker tankning och tvätt/bottenbehandling är viktigt för att begränsa påverkan på vattenmiljöer från båtlivet. Att begränsa antalet vikar för bryggor är ofta viktigt för att begränsa påverkan på marina miljöer från båtbottnfärger. En kartläggning av kommunens värdefulla marina miljöer är ett viktigt underlag för miljöanpassad placering av nya båtbyggor och småbåtshamnar.

Kommunen har ett antal vattenskyddsområden, och det pågår en översyn av skyddet av kommunens vattentäkter. Ytterligare vattentäkter är föremål för att bli vattenskyddsområden. Naturvårdsverkets råd (NFS 2003:16) anger att länsstyrelse och kommun bör verka för att vattenskyddsområden skapas för åtminstone samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda egna eller gemensamma vattentäkter.

Vattenförekomster och vattentäkter behöver skyddas mot föroreningar som orsakas av punktutsläpp och diffusa föroreningskällor som sker idag eller i framtiden samt akuta olyckshändelser. Riskobjekt för vattenskyddsområden kan vara t.ex. industrier, förorenade områden, jord- och skogsbruk, vägar (särskilt där det transporteras farligt gods) eller olyckshändelser med utsläpp från avlopp eller oljetank.

Vattenskyddsområdet vid Börstil vid Östhammar förefaller vara förknippad med risker från genomgående vägar med transport av farligt gods samt en pågående verksamhetsutveckling utmed väg 76. Hur kommande utveckling av Östhammar sker har betydelse för riskbilden för vattenskyddsområdet. Grundvattnet i den grundvattenakvifär (isälvssediment) i Dannemoratrakten där kommunen har sina kommunala vattentäkter Kyrkholmen och Film, söder respektive norr om gruvområdet, har bedömts vara hotade av föroreningar från Dannemora gruva.

Andra vattenområden är påverkade från t.ex. Österbyverkens industriområde, bland annat Filmsjön, Nerån och Sågdammsområdet. Ovanstående situation behöver hanteras i riskbedömning och åtgärder för vattenskyddsområdena. Det kan dock tilläggas att det inte finns något miljöriskområde utpekade i kommunen (ett område som är så allvarligt förorenat att det med hänsyn till riskerna för människors hälsa och miljön är nödvändigt att besluta om begränsningar i markanvändningen eller andra försiktighetsmått).

Hänsyn och åtgärdsförslag

Kontinuerligt hantera en översyn av hur ny bebyggelse strategiskt kan placeras för att stärka underlaget till att befintliga områden och tillkommande bebyggelse kan anslutas till kommunalt VA i syfte att minska övergödning av vattenförekomster.

Översyn och långsiktigt skydd av kommunens idag skyddade vattentäkter, men även utpekande och skydd av reservvattentäkter och viktiga vattenförekomster för dricksvattenförsörjning. Åtgärder kan behövas för att uppnå en tillfredsställande situation. Det pågår för närvarande en översyn av skyddet för kommunens befintliga vattentäkter.

5.9 Energi

Nationella ambitioner om att begränsa klimatpåverkan är beroende av att insatser görs för att begränsa energianvändningen. Planering av bebyggelse och kommunikationer har stor betydelse för energianvändningen, både för att begränsa transporter och för att möjliggöra anslutning av bebyggelse till resurseffektiva värmeverk. Tas möjligheten tillvara att strategiskt förlägga tillkommande bebyggelse på ett sätt som kan begränsa mängden transporter kan även energianvändningen reduceras. Samlad bebyggelse begränsar transportbehovet och skapar goda förutsättningar för kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket reducerar energianvändningen. Detta är en utmaning för varje kommun som planerar för en befolkningsökning eftersom det i sig medför ökade transporter.

Byggnaders utformning och placering påverkar energianvändningen på flera sätt, utöver transporter. I täta strukturer kan energivinster ges då bostäder byggs i sammansatta enheter, såsom flerfamiljshus. Krav på nya byggnader är ytterligare sätt att påverka energiförbrukning.

Några områden finns särskilt utpekade för vindkraftproduktion och sammanfaller med kommunens vindkraftstrategi. Områden som har definierats av vindkraftstrategin har bedömts utifrån ett antal parametrar såsom naturområden, friluftslivsområden, kulturmiljöer, landskapsvärden samt behovet av skyddsavstånd till t.ex. tätorter. Inom de utpekade områdena har det bedömts finnas få eller måttliga konflikter med andra värden. Eventuellt behövs kompletterande bedömningar med avseende på fladdermöss och fågellivet. Vägledningen anger var vindkraftsetableringar ska undvikas. Vindkraft är en av de källorna av förnybar energi som kan begränsa klimatpåverkan.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Vid tillkomst av ny bebyggelse kan krav på hushållning med energi ställas i detaljplan eller vid tillståndsgivning (BBR 9:2). Nybebyggelse kan styras genom planering huvudsakligen till sådana lägen som ger ökad resurseffektivitet.

5.10 Sociala effekter

Efter samråd har preciseringar gjorts av de miljöer som ska prioriteras/pekas ut för bebyggelseutveckling. Tydligheten främjar antaganden av blivande befolkningsunderlag vilket i sin tur underlättar lokalisering och utbyggnad av kommunal service och kultur. Strävan efter integration och blandstad, som planen vill stärka, blir lättare att uppnå om bebyggelseutvecklingen styrs enligt förslaget. Målet ”tillväxt med välfärd för alla” är delvis beroende på att vissa tröskelvärden för investeringar som infrastruktur, skola, kollektivtrafik och gång- och cykelvägar uppnås.

Att omvandla fritidshus till permanentbostäder kan i ett större perspektiv ses som positivt då det eventuellt innebär att familjer endast har ett boende, vilket förbrukar mindre resurser än två. Omvandling kan dock komma att ställa krav på skolskjuts, kollektivtrafikanslutning och annan teknisk försörjning för att platsen ska klara belastning av permanentboende och arbetspendling.

Att bo avskilt under barnens uppväxttid kanske inte kan ses som enbart positivt. Att berika det sociala livet kan kräva omfattande biltransporter. Därför är av största vikt att ta ställning till huruvida tillkommande eller omvandlad bostadsbebyggelse ska förhålla sig till infrastruktur som kommunikationer, vatten och avlopp, grönstruktur, idrottsmöjligheter, kulturmiljöer eller kulturaktiviteter. Detta kommer, oavsett ställningstagande, att sätta prägel på kommunens samhällsutveckling.

Att precisera vilka bostadstyper som är bäst att producera för att uppnå en balanserad lägenhetssammansättning och därmed befolkningssammansättning kan vara en av nycklarna till attraktivitet, tillväxt och integration. Sådana ställningstagande hör hemma i ett kommunalt bostadsförsörjningsprogram som kan med fördel diskuteras med kringliggande kommuner.

Sammanhängande gång- och cykelvägsnät i tätorterna och mellan tätorterna och de närmaste mindre bebyggelsegrupperna är väsentligt för att påverka folkhälsan och flera andra miljöaspekter som i sin tur berör människornas hälsa.

De olika orternas profil bör stärkas med invånarnas medvetenhet och medverkan för att verkligen ha effekt. Då bör kommunen, i samverkan med invånarna, tydligt formulera genomförbara planeringsmål för varje ort.

Tillgänglighet till det befintliga och till de miljöer man skapar, till olika transportmedel och alternativ sysselsättning eller fritidsaktiviteter är väsentligt för att förverkliga det inkluderande samhälle som planen strävar efter.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Planens intention är en fördjupad vägledning och ökad medvetenhet för att åstadkomma blandning av funktioner och bostadstyper i den befintliga bebyggelsen och reglera vid kommande planering, för att uppnå sammansatta sociala miljöer som främjar kommunens utveckling.

5.11 Ekonomiska effekter av planstrukturen

Investeringar i form av ny bebyggelse eller företagsetablering får säkrare grunder om planförslaget pekar ut prioriterade utbyggnadsområden i direkt anslutning till tätorterna och kollektivtrafikstråken, samt definierar vilka små orter eller noder som kommer att satsas på.

De redan gjorda och de kommande preciseringarna av kommunens intentioner i detta avseende kommer att kunna främja investeringsviljan, både i bostadsbyggande och företagande.

Det lokala näringslivet är i stort behov av säkra prognoser för befolkningsutveckling just vid etablering, vilket motverkas om likställda utvecklingsmöjligheter ges för alltför många små byar eller tillänkta noder.

Det ökade boende som planen eftersträvar i skärgården kan, om det genomförs på ett välavvägt sätt, skapa mycket goda förutsättningar för turismnäringen. Detta blir möjligt om de idag allmän tillgängliga områden säkras genom att begränsa privatisering och byggande av stränderna. Livskraftiga lantbruksföretag i kust och skärgård är särskilt viktiga för att säkra underhållet av natur- och kultur och därmed socioekonomiska värden inom såväl skyddade områden som andra ekologiskt värdefulla naturområden. Djurhållning, som många naturområden är beroende av, bygger på en lokal närvaro av lantbruksföretag, men även på lokalt konsumentunderlag.

Vikten av en genomtänkt grönstruktur, med tillgängliga naturområden, parker och länkar eller korridorer emellan har enligt flera genomförda studier stor påverkan på fastighetsvärdet. Nästan lika stor påverkansfaktor håller på att visas för de kollektivtrafiknära lägena i både tätort och landsbygd.

Att utöka befintliga bebyggelsegrupper, enligt planens förslag, kan motivera att skärpta krav ställs om bebyggelsen är av kulturhistoriskt intresse, vilket enbart betyder att bebyggelsen är typiskt för sin tid. Miljöer från olika tidsperioder bör skyddas för att värdena ska kunna bevaras. Detta garanterar bland annat säkrare avkastning. Ensartade miljöer förlorar attraktivitet och därmed värde.

Hänsyn och åtgärdsförslag

Mark och befintlig infrastruktur är resurser som tas tillvara. Boende eller etablering långt ifrån kollektivtrafikstråken ger ökat bilåkande och icke hållbart underlag för kollektivtrafik. En lönsam regel är att basera ny bebyggelse på miljö- och socioekonomiska konsekvensanalyser.

Återanvändning av redan ianspråktagen mark eller av befintliga byggnader eller infrastruktur är ytterligare en god väg till det hållbara samhället, vilket nämns som tillvägagångssätt i planen.

Attraktiva miljöer för människor med olika typer av krav på livskvaliteter ökar benägenheten att flytta till kommunen och därmed kommunens skatteintäkter. Därför är tydliga kvalitetskrav i planen, för byggande, infrastruktur och grönstruktur lönsamma för en växande kommun.

5.12 Övrigt

Vid expansion av befintliga orter finns risk att produktiv jordbruksmark tas i anspråk. Exploatering av jordbruksmark är ett nationellt problem där ett mindre ianspråktagande enskilt kan ses som en liten effekt men får större betydelse i ett större perspektiv med minskad areal för livsmedelsproduktion. Planen redovisar områden där hänsyn till de areella näringarna ska tas, vilket är ett bra sätt att motverka oönskat ianspråktagande av produktiv jordbruksmark.

6 Samlad bedömning

6.1 Miljömässig hållbarhet

Planen har god ambition om en hållbar utveckling genom strategier för förtätning av orter, ambition om en stark kollektivtrafik, satsning på infrastruktur för gång och cykel samt avsikten att stärka både tätort och en levande landsbygd.

Planen har preciserat kommunens intentioner tydligare inför utställning och uttrycker att tillväxt framförallt förväntas ske i orterna, där utbyggd infrastruktur finns. Det finns en ambition om tillväxt på landsbygden men hänsyn till olika befintliga värden och faktorer har pekats ut, vilket är välgörande.

Planen uttrycker att miljövärden ska värnas i hög grad, och det är i översiktsplaneringen det bör tas fram analyser angående vilka områden är bättre lämpade för tillväxt än andra. Byggnad på landsbygd bör analyseras för att underlätta kollektivtrafikanslutning på ett effektivt sätt, samt tillgänglighet till lokal service.

Tillkommande exploateringar kan användas som medel för anslutning av områden till kommunalt VA samt i övrigt stärka befintliga orters förutsättningar för hållbarhet. Av betydelse för hållbar utveckling är hur översiktsplanens intentioner realiseras och vilka anpassningsåtgärder som vidtas i praktiken.

6.2 Förhållande till berörda riksintressen och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Riksintresset högexploaterad kust omfattar kommunens kustområde, ungefär fram till väg 76. Inom riksintresset får ny bebyggelse endast tillkomma om den inte medför påtaglig skada på riksintresset, d.v.s. påtagligt skadar området natur- och kulturvärden. Riksintresset hindrar dock inte utveckling av befintliga tätorter. Fritidsbebyggelse kan komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Planen anger att kommunen ska ha en restriktiv syn på tillkommande bebyggelse, vilket är positivt.

Planen anger att riksintresset innebär en restriktiv hållning till ny fritidsbebyggelse och industri- anläggningar enl. 17 kap. Ytterligare en omständighet gäller enligt ovan. Enligt miljöbalken får exploateringsföretag komma till stånd i område med riksintresse enl. 4 kap. endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Kravet om att undvika påtaglig skada gäller därför alla typer av exploateringsföretag i ett område med riksintresse enl. 4 kap. miljöbalken. En fokusering på utveckling av befintliga tätorter och utvalda småorter (där man avser att fokusera lokal service) ger en mer begränsad påverkan på riksintressets värden.

Riksintresse för kulturmiljövård berör flera områden, bland annat Österbybruk med omgivningar, Forsmark, Gimo damm, Harg, stadskärnorna i Öregrund och Östhammar. Översiktsplanen uttrycker inget som står i konflikt med riksintressena. Vid exploatering inom riksintressanta områden skall det ske med hänsyn till riksintressets värden.

MKN för vatten innebär att angivna vattenförekomster ska ha uppnått god ekologisk och kemisk status fram till en given tidpunkt, vanligen år 2021. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik,

särskilt i kustområdet. MKN är ett gemensamt ansvar för ett flertal aktörer, inte minst jordbruket som bidrar till övergödningen. Åtgärder i samverkan med andra aktörer är därför ofta avgörande för att förbättra vattenförekomsternas status.

För att uppnå miljö kvalitetsnormer ekologisk status måste tillförseln av näringsämnen minska genom ett intensifierat åtgärdsarbete. Åtgärder presenteras i översiktsplanen, men ambitionen kan behöva höjas för att möta tillväxt och för att få avsevärd effekt på statusklassningen. Styrning av tillkomst av bostäder, särskilt i kustområdet, kan förebygga en ökning av belastning på kommunens vattenförekomster och uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

Avseende MKN för luft konstateras att trafikintensiteten inte är någonstans i kommunen så hög att hälsovådliga föroreningshalter uppkommer. Sannolikt överskrids inte MKN för luft. Översiktsplanen anger att luftföroreningshalter kan komma att mätas framöver.

6.3 Översiktsplanens relation till nationella miljö kvalitetsmål

Samtliga 16 miljö kvalitetsmål kan påverkas av kommunens översiktsplan. Östhammars kommun har identifierat fyra miljö målsområden som är särskilt prioriterade; klimat, giftfri miljö, vatten och naturvärden. Utöver detta finns en tydlig koppling till God bebyggd miljö. Planen tar hänsyn till dessa miljö kvalitetsmål på följande sätt.

Begränsad klimatpåverkan

Planen har ambition om att begränsa klimatpåverkan genom att stimulera kollektivtrafik samt gång- och cykel. Ambitioner med förtätning, anläggande av resecentrum centralt i tätorter liksom utbyggnad av cykelstråk och ev. framtida persontågtrafik ansluter till ambitionen. Strategin med ny bebyggelse i lägen som stödjer kollektivtrafik har förtydligats. Satsning på strategier för utbyggd vindkraft innebär förutsättningar på en utveckling av förnybar energiproduktion. Planen beskriver att kommunen ska arbeta vidare med åtgärder för att klimatanpassa bebyggelse och infrastruktur bland annat med stöd av länsstyrelsens lågpunktskartering och nya klimatscenario.

Giftfri miljö

Planen beskriver områden i kommunen där det potentiellt finns föroreningar i mark och/eller vatten. I all kommande planläggning ska indikativa markprover tas, och där misstankar finns om föroreningar ska fördjupande undersökningar genomföras. Planen syftar till att minska riskerna att planlägga områden med risk för människors hälsa och även minska riskerna för spridning av föroreningar i naturen. Arbete pågår i kommunen med att efterbehandla förorenade områden som historiskt påverkats av verksamheter. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet.

Ingen övergödning

Både kustområdet, sjöar och vattendrag i kommunen är idag övergödda. För en minskad övergödning skulle åtgärder behövas främst inom avloppshantering och jordbruket. Placering av ny bebyggelse har också stor betydelse för i vilken omfattning befintlig och tillkommande bebyggelse kan anslutas till en effektivare avloppshantering med minskad övergödning påverkan som följd. Planen beskriver krav på bebyggelse både i tätorter och i landsbygd, både i inland och vid kusten, gällande VA-lösningar och placering, för att minska tillförseln av kväve och fosfor från avloppslösningar. De särskilda krav vid planläggning inom

riksintresse kust- och skärgårdsområde Arkösund till Forsmark syftar delvis också till att minska påverkan på kommunens kustvatten.

Levande sjöar och vattendrag

Åtgärder kommer att behövas för att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster, så att gällande miljökvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Miljömålet kan komma i konflikt med önskemål om att bygga strandnära då stränder generellt har höga naturvärden och är av betydelse för friluftslivet. Planen beskriver dock krav på VA-lösningar, att hänsyn ska tas till natur- och kulturvärden och att kommunen är restriktiv med att ge tillstånd till enskilda bryggor om de inte ligger i anslutning till andra brygganläggningar. Hänsyn ska tas till träd inom strandskyddat område. En översyn av kommunens vattendrag kan ge möjlighet att stärka den ekologiska infrastrukturen för att förbättra livsmiljöer och spridningsvägar för växt- och djurarter.

Grundvatten av god kvalitet

Kommunens grundvatten är generellt av god status, med vissa undantag. Förorenade områden riskerar att påverka såväl yt- som grundvatten och den kvantitativa statusen är inom vissa områden måttlig. Flera dricksvattentäkter i kommunen saknar ett långsiktigt skydd, men en översyn av kommunens vattenskyddsområden pågår. Grundvattnet är särskilt känsligt i kustområdet med anledning av begränsad jordmån och kontakt med havsvattnet. Exploatering i kustområdet kan därför kräva särskilda åtgärder för att inte riskera grundvattnet. Planen beskriver att vattenförsörjningen ska prioriteras framför annat resursutnyttjande i planläggning, som en viktig del i tillväxt och utveckling. Flera av kommunens vattentäkter är skyddade med vattenskyddsområden, andra ligger för handläggning. Bestämmelserna kopplade till vattenskyddsområden minskar risken för spridning av miljögifter och föroreningar till dricksvattnet.

Hav i balans och levande kust och skärgård

Miljömålets värden påverkas av mänskliga aktiviteter i kustområdet, såsom hård eller spridd exploatering och småbåtstrafik med dess brygganläggningar. Kommunen har flera vattenförekomster som riskerar att inte uppnå MKN, t.ex. p.g.a. övergödningsproblematik, särskilt i kustområdet. Att planen verkar för att möjliggöra en fortsatt befolkning i kust- och skärgård medför en levande skärgård med förutsättningar för att bevara viktiga natur- och kulturvärden. Om utbyggnad sker på ett oaktsamt vis kan samma värden komma att skadas. Därför beskriver planen att hänsyn ska tas till kustens natur- och kulturvärden, att strandskyddet gäller och att VA-lösningar ska utredas särskilt i närheten av vatten där miljökvalitetsnormen kan påverkas. Planen styr att brygganläggningar för fritidsbåtar bör arrangeras på ett miljöriktigt sätt genom gemensamhetsanläggningar..

Levande skogar

Planen anger värdeområden för landskap där ny bebyggelse ska ta stor hänsyn till naturvärden (berör bland annat större skogsområden). Planen beskriver också i avsnittet Grönstruktur samt Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, de skogsvärden som finns i kommunen, med kalkbarrskogar, tidigare betade skogar och lövskogsmiljöer i Vällentrakten. I översiktsplanen beskrivs att vid planläggning ska hänsyn tas till naturvärden och att exploatering ska föregås av naturvärdesinventering. Skogsområden får därmed ett visst skydd genom översiktsplanen som framöver är möjligt att stärka genom att komplettera med andra skyddsformer för att spara ekologiskt välutvecklade skogsmiljöer. I planen beskrivs

intentionen att ta fram en grönstrukturplan, som ska beskriva värdena i tätorterna men också tydliggöra kopplingar till naturvärden i omgivande landskap.

Ett rikt odlingslandskap

Planen uttrycker ambition om att utveckla landsbygden och bevara dess värden. Att satsa på landsbygdsboende kan vara en del i att säkra långsiktigt jordbruk som är nödvändig verksamhet för bevarandet av odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Påverkan är beroende av hur planen genomförs i praktiken där oaxtsam lokalisering, spridd bebyggelse och ianspråktagande av stränder kan innebära värdeförlust. I mark- och vattenanvändningskartan beskrivs bland annat områden LL och LA, där särskild hänsyn ska tas till areella näringar vid planläggning. I övriga delar av planen beskrivs hur hänsyn tas till odlingslandskapets natur- och kulturvärden men också hur byggnation längs kollektivtrafikstråk och i befintliga byar kan stärka attraktionskraften på landsbygden.

Ett rikt växt- och djurliv

I planen beskrivs kommunens intention att kunskapsunderlaget för grön infrastruktur ska stärkas genom en grönstrukturplan, så att kommunens utveckling kan planeras utifrån naturvärden. Utanför tätorterna finns delvis underlag genom tidigare inventeringar och värdebeskrivningar av naturvärden. I avsnittet Grönstruktur och Hänsyn till riksintressen och övriga allmänna intressen, beskrivs kända naturvärden som planläggningen ska ta hänsyn till. Utöver detta beskrivs att naturvärdesinventeringar ska genomföras inför planläggning.

God bebyggd miljö

Det finns flera förutsättningar i planen som stödjer utvecklingen av en god bebyggd miljö. Den förtätning som planeras kan utgöra en möjlighet att anpassa orterna för ökad hållbarhet, t.ex. minskat transportbehov och bättre förutsättningar för gång och cykel. Det kan ge vinster för närmiljön beroende på hur intentionerna genomförs. Viktigt är att se över hur tillgången till grönområden kan säkras i samband med förtätning, vilket avses göras i kommande fördjupade översiktsplaner över serviceorterna samt grönstrukturplan. Förtätningen ger även möjlighet att utveckla sammansättningen i bebyggelsen för säkrade sociala värden. Med stärkta resurser i orterna kan det finnas förutsättningar för att anpassa strukturer till dagens ökade krav på trafiksäkerhet, tillgänglighet och hälsa. En god bebyggd miljö innefattar också planläggning längs kollektivtrafikstråk, ökade möjligheter till ett rikt friluftsliv och en genomtänkt lokalisering av verksamheter som är miljöstörande och bullrande. I översiktsplanen har detta hanterats bland annat genom förslag på lokalisering för vissa typer av miljöstörande verksamheter.

7 Uppföljning

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Eftersom översiktsplanen omfattar en stor yta och många verksamheter finns det ett tydligt behov av samordning med den miljöövervakning som genomförs av andra orsaker.

Boverket rekommenderar att uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger, så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings- och övervakningssystem. Enligt Boverket kan det vidare vara svårt

att föreslå exakt hur uppföljning och övervakning ska ske redan när MKB:n tas fram och att en anpassning kan behöva ske under planens genomförande.

Exempel på uppföljning av planens påverkan på miljöaspekterna är att genomföra luft- och bullermätningar i stadsmiljöer, mätningar av trafik på gång- och cykelvägar samt att mäta vattenkvaliteten i olika vattenförekomster. För att mäta effekterna på de sociala aspekterna kan kommunen genomföra olika opinionsundersökningar, som kartlägger hur den fysiska planeringen påverkar allmänhetens liv och hälsa, om planen genererar en bättre jämlikhet/jämställdhet, tillgänglighet, bättre utbud för aktiviteter m.m. Mätningar av vattenkvalitet enligt ovan kommer att genomföras. Dessa och andra mätningar kan samordnas med den fortlöpande miljöanalys (FOMA) som bedrivs vid SLU. Ytterligare en uppföljning av den kommunala planeringen, med utgångspunkt från miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, sker via Boverkets miljömålsenkät som skickas ut till Sveriges kommuner vartannat år.

8 Framtagande av MKB

Föreliggande Miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram av Monica de Santa Cruz (SC Arkitektur och Planering) i samarbete med Johan Rodéhn (Structor Nyköping).
Östhammar, den 18 februari 2016

Åtgärdsförslag har beaktats i planen samt kommenterats och vidarebearbetats under rubrikerna *Hänsyn och åtgärdsförslag* av Östhammars kommun. Planens beaktande av de nationella miljö kvalitetsmålen har kompletterats och är grundat på förändringar i planen fram till utställningshandling.

Östhammar, den 12 april 2016

Översiktsplan 2016

Antagen 2016-12-xx av kommunfullmäktige

Bilaga 4

Aktualitetsprövning av avsnitt
ur ÖP 2003

Aktualitetsprövning av avsnitt ur ÖP 2003

Översiktsplan 2016 består av ett övergripande paraplydokument som kommer att kompletteras med tillägg och fördjupningar. ÖP 2016 ersätter merparten av ÖP 2003, men några avsnitt av ÖP 2003 har fortsatt relevans. De kommer att uppdateras och kompletteras. Tills detta är gjort ska de avsnitt som redovisas i denna bilaga att gälla och aktualitetsförklaras i samband med att ÖP 2016 antas.

Följande avsnitt ur ÖP 2003 aktualitetsförklaras och redovisas i bilagan: Del III Vägledningar till delområden Riksintressen från sid 24-40 samt Övriga områden sid 40-144. Kartor i ÖP 2003 utgår och karthänvisningar gäller inte. Tillgängligheten till refererade underlagsdokument kan inte heller garanteras. I bilagan markerar gråtonade plattor över text sådant som inte omfattas av aktualitetsförklaringen.

Vid bedömning av områdesgränser kan kartor i ÖP 2003 ändå utgöra ett visst stöd, eftersom de flesta områden är definierade enligt andra gällande handlingar (GIS-skikt). Vid tillämpningen av de aktualitetsförklarade delarna ska lagrummen särskilt beaktas. Nya lagrum kan ha ersatt de lagar ÖP 2003 hänvisar till. Det är gällande lagstiftning som ska beaktas.

VÄGLEDNINGAR FÖR DELOMRÅDEN

Rn Riksintressen för naturvård

Rn 12. FORSMARKSÅN (KARTBLAD 4, 5)

Kort beskrivning

Området sträcker sig från Finnsjön vid Florarna och till mynningsområdet i Kallrigafjärden. Det är ett sammanhängande vattenområde med sjöar och åar som kantas av stora myrkomplex och lövrika strandskogar. Myrarna är i stora drag opåverkade av dikning och består av mossar och kärr av varierade slag. Några frodiga sumpskogar och alkärr finns. Sjöarna är av brunvattenkaraktär. Stränderna är övervägande vassrika och övergår i vissa fall till kärrartade fräkenrika mader och starrkärr. Området hyser en rik fågelfauna. I bruksmiljön kring Forsmark återfinns ett ålderdomligt kulturlandskap med öppna hag- och betesmarker och ädellövrika lundpartier.

I våtmarkerna och sjöarna ligger flera hållrika holmar med barr- och blandskogar av naturskogskaraktär. Området hyser vissa partier med rik flora. Delar av vattensystemet regleras genom en fördämning vid Forsmark.

Området utgör tillsammans med Florarna ett av de största myrområdena i hela Syd- och Mellansverige. Endast en ringa del av detta dräneringsområde är dikat. I fråga om våtmarksdrag utgör området ett komplement till Florarna. De naturskogsartade partierna liksom den rika floran förstärker skyddsvärdet. Området har stort rekreativt värde.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat mot exploateringsföretag och fritidsbebyggelse enligt 4 kap 4 § miljöbalken. Närheten till Forsmarks kärnkraftverk innebär också att det inte är lämpligt att lokalisera nya bostadshus till området. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. Se även område Rk 15.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Bruksdammen, S Åsjön, N Åsjön, Forsmarksån, Svarvarån, Gålarmoraån och Länsöån

- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Bruksbystan öster om Södra Åsjön ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.2, 31, 32
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Ängs- och hagmarker (5)	82-38
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* "Odlingslandskap i Uppsala län"	Forsmark

Rn 14. FLORARNA (KARTBLAD 10)

Kort beskrivning

Florarna är ett stort mosaikartat myr- och skogsmarkskomplex. Myrkomplexen i området domineras av stora topogena kärr. De centrala delarna av myrområdet är öppet och i kanten till fastmarken finns sumpskog och en svagt välvd mosse. Kombinationen av orörd skog och myr gör att området har ett rikt fågelliv. Frånvaro av större ingrepp på hydrologin ger området en mycket speciell ställning inom denna del av landet.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Området är skyddat som naturreservat. Reservatet är uppdelat i en yttre och en inre zon. I den förstnämnda får skogsbruk bedrivas med vissa restriktioner, bl. a. är dikning förbjudet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Del av området är naturreservat, se NR 7 ovan.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 14
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.55
* Ekologiskt känsliga områden (4)	086
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 71
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 146
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 1

Rn 17. FORSMARK - KALLRIGAFJÄRDEN (KARTBLAD 5, 6)

Kort beskrivning

Området som innefattar hela Kallrigafjärden upp till kärnkraftverket består av en starkt sönderskuren kustlinje med en mängd fjärdar, småsjöar och kärr i olika stadier av avsnörning från havet. Det består huvudsakligen av småkuperad barrskogsbevuxen moränmark. Moränen är rik på kalk, vilket starkt bidrar till den rika florans och förekomsten av kalkpräglade sjöar och kärr. I fuktiga svackor och kulturmarker är lövträdsinslaget stort. Vissa hagmarker har slutit sig till lundartade ädellövskogar. Kallrigafjärdens bottnar är vegetationsrika. Stränderna är ovanligt vassiga och lövrika. På flera av öarna finns urskogsartad lövskog. Särskilt under sträcktider är viken rik på fågel.

Kring gården Storskäret ligger några naturbetesmarker som utgörs av öppen hagmark, blandlövhage, annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng.

Fiskarfjärden är en grund öppen sjö som fortfarande mottar brackvattenflöden. Begränsande tröskelområde, mot Östersjön, ligger på ca en halv meters höjd över havets medelvattenyta. Området hyser ett rikt fågelliv och flera arter häckar här, bl. a. svarthakedopping och storlom. Det är även en viktig rastlokal för sträckande fågel.

Trollgrund-Granskärsområdet utgörs av grandominerande naturskogar på öar och uddar av morän och åsmaterial. Bitvis inom området kommer berggrunden i dagen som hållar. Långören m. m. bildas av Börstilsåsens nordligaste utlöpare.

Bebyggelsen utgörs av gården Storskäret samt ett fåtal fritidshus norr om storskäret och på Kallerö, varav flertalet är äldre torp m. m. Sydost om Kallerö finns en lastageplats kvar som genom en flottningsränna stått i förbindelse med ett sågverk i Johannisfors.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Under senare år har SKB utförd en förundersökning gällande slutförvar för använt kärnbränsle. Området söder om Forsmark har därvid utpekats som tänkbart med hänsyn till närheten till kärnkraftverket, närhet till hamn och en potentiellt lämplig berggrund. Platsundersökning kommer att påbörjas om kommunen godkänner det. Ett djupförvar 500 meter under markytan torde inte påverka naturvärdena, men störningar kan uppstå främst under själva undersökningsarbetena och vid eventuellt utförande av ventilationsschakt. Områdets naturvärden är dock så väl kända och undersökta att arbetena bör kunna anpassas därefter. Riksintresset i sig bör inte betraktas som ett hinder om kommunen ställer sig positiv.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Två områden är naturreservat, se NR 4 och NR 17 ovan.
- * Reservaten Kallriga (NR 4) och Skaten - Rångsen (NR 17) samt öar öster om kraftverket ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Eckarfjärden, Fiskarfjärden, Fräkengropen, Graven, Kalvskärsdalen, Lillfjärden, Puttan och Stocksjön
- * Fågelskydd gällande vissa öar. Länsstyrelsens beslut 2001-05-15, se även Djurskyddsområden, Sk 7.
- * Del av området ligger inom detaljplan, se D9

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 17
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.3, 7-14, 82.
* Ekologiskt känsliga områden (4)	58, 61, 104-109
* Ängs- och hagmarker (5)	82-32, 33, 35, 36, 73, 87
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 166, 168
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8205
* "Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie" (13)	

Rn18. GRÄSÖ - SINGÖMRÅDET

(FLERA KARTBLAD)

Kort beskrivning

Gräsö-Singöområdet är beläget i den sydvästligaste delen av Bottenhavet i övergångszonen mellan Bottenhavet och egentliga Östersjön. Området omfattar de båda öarna samt den där utanförliggande skärgården. Skärgården består av ett stort antal öar och skär, som närmast de stora huvudöarna bildar ögrupper i en sammanhängande skärgård ca 10 km ut i havet. På de flesta av öarna är stränderna på nord- och nordvästsidorna klippiga medan de på sydostsidorna är blockiga. Öarna och skären är låga och landskapet domineras av rundade konturer; branta stränder saknas nästan helt. I öster (40 km ut) övergår arkipelagen i en omfattande "undervattensskärgård" med bränningar och mer eller mindre ytnära grund. Bottnarna i området består omväxlande av mjuk- och

hårdbottnar. I de skyddade vikarna återfinns finsedimentbottnar medan finare fraktioner saknas i den mer exponerade ytterskärgården. I norra delarna finns flertalet sandbottnar.

De grunda vattenområdena öster om Gräsö utgör reproduktions- och tillväxtområde för ekonomiskt viktiga fiskarter som ål, sik och strömming. Flera andra fiskarter finns i området varav flera anses ha sin nordgräns här. Skärgården har även i övrigt ett rikt djurliv och utgör potentiella utter- och gräsälområden. Skärgården har tidigare varit ett viktigt förekomstområde för dessa. Populationer av gölgröda finns också på spridda platser i områdets norra delar.

Området utgör en mycket variationsrik miljö och dess läge i norra delen av övergångszonen (Södra Kvarken - Ålands hav) till egentliga Östersjön innebär betydande ekologiska intressen med övergångsformer mellan brackvattenarter och helt marina arter. Områdets karaktär av relativt oexploaterat sammanhängande, grunt skärgårdsområde gör det till ett värdefullt referens- och typområde. Bland annat marinbiologiska undersökningar och hydrografiska mätningar utgör värdefullt referensmaterial, inte minst för studier av storskaliga miljöförändringar i Bottenhavet och Ålandshav.

Landvegetationen är varierande. Moränen är rik på kalk och flera kalkkrävande arter återfinns. Den snabba landhöjningen (0,6 cm år) bidrar ofta till en tydlig vegetationszonering och erbjuder växtplatser åt t. ex. en extrem pionjärart som havtornet. De större öarna är i allmänhet barrskogsbevuxna med hållmarkstallskogar och granblandskogar. Skogstyperna är i regel örtrikare än sina motsvarigheter på fastlandet. Även inslaget av lövträd är större och på några öar dominerar lövskogen helt. Undervegetationen är rik och flera orkidéarter finns. Arkipelagen har karaktär av övergångstyp mellan den maritima lövskogsregionen i Stockholms skärgård och de barrdominerade kusterna norrut.

Många av öarna är kulturpåverkade (slätter, bete) medan andra uppvisar föga av kulturpåverkan och flera naturskogsartade bestånd finns. Gräsö utgör ett jordbrukslandskap med byar, spridda gårdar, åkrar, ängar, örtrika naturbetesmarker (inklusive skogsbetesmarker), trädgårdsgårdar, lövtuktade träd och andra landskapselement väl bevarade i sitt historiska sammanhang. I jordbrukslandskapet återfinns de högsta natur- och kulturmiljövärdena i anslutning till Söderboda, Västerbyn-Österbyn och Lönnholmen (se bland andra områdena nr 14, 30 och 59).

I området häckar alla typiska "skärgårdsfåglar". Ovanligare arter, bl. a. labb, skrântärna och havsörn, finns också. Fågellivet kan betecknas som mycket artrikt.

På Gräsö finns ett stort antal gårdar, såväl i byar som ensamliggande, och många används fortfarande för aktivt jordbruk. Vidare finns det flera torp, skolhus, missionshus m. m. från äldre tider. Övriga öar i riksintresseområdet som har äldre jordbruksbebyggelse är Örskär, Rävsten, Lilla och Stora Risten, Högsten, Hälsingen, Fårön, Sladdarön, Ormön, Vassarö, Fälön, Slätön och Alnön.

I jämförelse med många andra skärgårdsområden är Gräsö endast måttligt exploaterat för fritidsbebyggelse och till större delen är området fortfarande en genuin skärgårdsbygd med markområden som präglas av jordbruk och skog. Bebyggelsen är ofta strukturerad i mindre grupper, som redovisas särskilt i översiktsplanen, men det finns också ett par större, detaljplanerade områden. Det stora flertalet av de mindre öarna är opåverkade av bebyggelse och på de öar utanför Gräsö som är bebyggda förekommer i stort sett inte annat än enstaka spridda fritidshus. Bebyggelsen är i allmänhet tämligen anspråkslös och uppvisar måttliga volymer.

Bevarande av naturvärdena

Skogsbruk i form av avverkning och dikning etc. bör undantas från vissa känsliga partier. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen. I övrigt bevaras områdets värden bäst genom fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift, lövtäkt och skötsel av landskapselement. Det är också önskvärt att utföra restaurering av igenvuxna betesmarker, ängar och landskapselement. Näringsämnen och gifter i anslutning till landskapselement och på naturbetesmarker bör undvikas, liksom överföring av lövskog till barrskog och nydikningar. Odlingslandskapet på Gräsös bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd för landskapsvård.

När det gäller bebyggelse är kommunens inriktning att områdets skall få bibehålla sin karaktär av genuin skärgårdsbygd med måttliga inslag av fritidsbebyggelse. Sammanhängande natur-

miljöer skall lämnas opåverkade och i de kulturpåverkade delarna bör endast mindre kompletterande bebyggelse tillåtas (i allmänhet endast inom de mindre delområden som särskilt markerats och beskrivits i översiktsplanen). Denna uppfattning är i överensstämmelse med bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Skälen till denna restriktivitet är bland annat landskaps- och kulturvärdena och det rörliga friluftslivets intressen. Dessutom bör den värdefulla marina miljön inte belastas av ytterligare avloppsutsläpp, vilket kan bli följden av mera omfattande och felaktigt lokaliserad bebyggelse. I kapiteln SÄRSKILDA REGLER OCH REKOMMENDATIONER FÖR KUSTOMRÅDET och STRANDNÄRA BEBYGGELSE M, M. anges fler principer för bebyggelse i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Delar av området är naturreservat, se NR 1-3, 5-6, 9 och 11 ovan
- * För en stor del av området öster om Gräsö finns ett förordnande till skydd för landskapsbilden, NF 1 ovan.
- * Strandskydd utmed samtliga kuststränder: generellt 100 meter och utvidgat där så anges på kartan.
- * Följande områden ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehavensområden - Natura 2000
  - Örskär (naturreservat NR 1)
  - Högbådan och Grillskäret (naturreservat NR 2 och 3)
  - Västerbådan - Lågagrundet (fågelskyddsområde Sk 7)
  - Hället - Blåbådan (fågelskyddsområde Sk 8)
  - Österbyn
  - Gräsö gård (naturreservat NR 6)
  - Eriksdal - Lönnholmen
  - Sundsäng
  - Idön
  - Rävsten, östra delen
  - Hovön - Alnön (naturreservat NR 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 18
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	18, 20, 31, 52, 73,75
* Ekologiskt känsliga områden (4)	62-64, 67-68, 143, 148-150, 154, 157
* "Ängs- och hagmarker" (5)	ett flertal områden
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204, 8206, 8207
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 9

Rn 19. ASSJÖSJÖN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Assjösjön är en näringsfattig sjö med svagt brunfärgat vatten något över neutralt pH och god buffertkapacitet mot försurning. Dåliga syrgashalter kan förekomma vintertid. Sjön kantas på alla sidor utom i väster av breda vassbälten. På västra sidan finns ett bälte av säv med inslag av smalkaveldun. Stränderna är till viss del uppodlade och i övrigt sankt. Där växer rikkärrsvegetation med bl.a. brunmossor. Sjön hyser inte mindre än sex arter av kransalger. Vid nordöstra delen av sjön ligger en örtrik naturbetesmark. Sjön berörs av vattenreglering.

Sjön är av stort vetenskapligt intresse och är vetenskapligt dokumenterad. Den är limnologiskt och botaniskt värdefull.

Strax söder om sjön ligger tre fritidshus.

Bevarande av naturvärdena

Ytterligare bebyggelse avses inte tillkomma inom området. Sjön hotas av igenväxning, varför ytterligare dikning ej bör utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter runt Assjösjön och sjön norr därom samt kring Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 19
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.85
* Ekologiskt känsliga områden (4)	117
* Ängs- och hagmarker (5)	83

Rn20. FAGERÖN - SANDIKAFJÄRDEN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området utgörs av den södra och sydvästra delen av Fagerön samt de strandpartier som ligger i den sydöstra delen av Sandikafjärden. Det är småkuperat och når höjder på drygt 20 meter över havet. Jordlagren är i huvudsak morän med inslag av finare sediment i sänkorna samt kalt berg på de högsta punkterna. Öns södra del har en mycket varierande karaktär med omväxlande skogs- och jordbruksmarker, inklusive strandängar och andra naturbetesmarker som är mycket artrika. Skogen utgörs av örtrik granskog med lövrika fuktstråk och hållmarkstallskog på de högst belägna partierna. Lövinslaget är bitvis dominerande på åkerholmar, bryn och stränder. Inom ett begränsat område växer inplanterad bok som självföryngrar sig. Området har en varierad hydrologi och fåltskiktet är mycket rikt. Vidare finns ett intressant insekts- och fågelliv. Bebyggelsen består av en gård.

Bevarande av naturvärdena

Nästan hela området är skyddat som naturreservat. Även i den ostligaste delen av ön, som inte omfattas av naturreservatet, bör skogsbruket vara naturvårdsinriktat enligt skogsvårdslagens bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen och ny bebyggelse bör inte lokaliseras till riksintresseområdet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd generellt 100 meter utmed samtliga kuststränder.
- * Större delen av området är naturreservat, se NR 10 ovan. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 20
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.109
* Ekologiskt känsliga områden (4)	133
* Ängs- och hagmarker (5)	189
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rn 21. ANDERSBY ÄNGSBACKAR (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Området omfattar ett av de största sammanhängande hag- och ädellövskogsområdena i denna i övrigt barrskogsdominerade del av Uppland. I väster utbreder sig den till stora delar igenväxta Dannemorasjön. Längs sjön löper en rullstensås. Områdets mosaikartade natur präglas av ett artrikt, delvis känsligt och hotat växt- och djurliv. I de partier där betet upphört växer nu ädellövdominerad skog. I området har bedrivits och bedrivs en omfattande vetenskaplig biologisk forskning. Området är i sin helhet av stort vetenskapligt intresse, kulturellt såväl som biologiskt och geologiskt förutom att det är ett sällsynt tilltalande strövområde.

Bevarande av naturvärdena

Huvuddelen av området är avsatt som naturreservat, se NR 16 ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Dannemorasjön
- * Naturreservat NR 16.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * En ek i Gisselby är naturminne enligt beslut den 17 maj 1952

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.100, 82.101
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92
* Ängs- och hagmarker (5)	132

Rn 22. GRUNDSJÖN - ÄPPELSJÖN (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Äppelsjön utgör ett myrkomplex bestående av svagt välvd mosse och topogena kärr. Vissa delar av de topogena kärren ligger i ett område där sjön sänkts. Grundsjön är ett ovanligt väl utvecklat myrkomplex och är mycket mångformigt när det gäller våtmarks- och vegetationstyper. Komplexet utgörs av en centralt liggande tjärn, fattiga och rika topogena kärr, mosseytor samt sumpskogspartier. Området är ett för regionen ovanligt orört myrkomplex och har höga botaniska värden.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Grundsjön
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.143
* Ekologiskt känsliga områden (4)	243
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 140
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 15

Rn 32. VÄLLENOMRÅDET (KARTBLAD 29, 30)

Kort beskrivning

Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Sjön är både sänkt och reglerad, vilket medfört att tjocka bälten av bladvass och säv brett ut sig kring sjön. Skogen längs stränderna är av varierad typ med många ädellövriska bestånd. I nordost finns ett område med mycket stor- och rikblockig morän och med en särpräglad undervegetation.

Väster om sjön finns några enstaka fritidshus m.m. Vid den västra stranden finns också en badplats. Östra sidan av sjön är opåverkad av bebyggelse.

Bevarande av naturvärdena

Någon nämnvärd förändring av markanvändningen kan inte förutses. En viss efterfrågan på fritidshus har förekommit och det synes vara möjligt att göra mindre bebyggelsekompletteringar under förutsättning att strandskyddet respekteras, att bebyggelse inte orsakar ökad

näringsbelastning på sjön och att skogsbruket inte försvåras. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Skräddarmossen (naturreservat NR 13), Björnkärret och Ekbäcken - Järnbromossen (naturre-servat NR 14) ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.134, 161, 162, 163
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	237, 238

Rn 43. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora.

Bevarande av naturvärdena

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Se även område 71.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

Rn 45. ÖRVIKEN (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng med värdefull flora.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-085

Rn 46. HYTTAN (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Området inrymmer en strandäng samt annan naturbetesmark med värdefull flora. Ingår även i riksintresseområde för kulturmiljön kring Hargs bruk, Rk 23.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävd är den mest önskvärda utvecklingen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-188

Rn 47. EDSKÄRRET (KARTBLAD 13)

Kort beskrivning

Edskärret ligger vid foten av Börstilsåsen. Det är ett kärr av extremrik typ, omgivet av en zon med örtrik björkskog.

Bevarande av naturvärdena

Kärret är skyddat som naturreservat, se även område NR 8.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.64

Rn 51. HALVBYGDA (KARTBLAD 19)

Kort beskrivning

Vid Halvbygda finns ett mycket småbrutet odlingslandskap med värdefulla, örtrika beteshagar, små åkerlappar och trädgårdsgårdar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önskvärt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår delvis i riksintresset Rk 21.
- * Utvidgat strandskydd 300 meter vid Hammardammen..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-134

Rn 54. LÅNGALMA - NOLSTERBY (KARTBLAD 15)

Se områdena 109 och 142. Ingår också i riksintresse för kulturmiljövården, se område Rk 20. Långalmatrakten ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rn 55. KAVARÖ (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Öster om Storträsket, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertergar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelse lämningar.

Bevarande av naturvärdena

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras. Se även område 78.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.
- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

Rn 56. SVINNÖ (KARTBLAD 23)

Kort beskrivning

Svinnö by har lövträdrika omgivningar som en kontrast mot det barrträdsmåttade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap.

Bevarande av naturvärdena

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Se även område 174.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

Rn 60. VALKRÖR (KARTBLAD 30)

Kort beskrivning

Området innehåller opåverkade myrar, örtrik granskog, ädellövparter, alkärr m. m.

Bevarande av naturvärdena

Området är skyddat som naturreservat, se även område NR 15.

Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.165

Rn 61. HARGS TALLPARK (KARTBLAD 22, 23)

Partiet med gamla tallar är avsatt som naturreservat. Ingår också i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. Se även område 163.

Rn 62. SJÄLGRYNNORNA (KARTBLAD 24)

Fågelskyddsområde Sk 18. Se även område 166. Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Rk Riksintresse för kulturmiljövård

Rk 15. FORSMARK (KARTBLAD 5)

Kort beskrivning

Forsmark ligger vid Forsmarksån några kilometer från dess utflöde i Kallrigafjärden. Bruksmiljön från 1700- och 1800-talen är arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad med en enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. Flacka åkermarker med kuperade moränholmar och öppna hagmarker omger bebyggelsen. Den gamla landsvägen österut från bruket, liksom vägen söder om Hermansbo kantas av vällagda stenmurar från 1770-talet. I brukets omland finns också flera gårdar och torp som tillhört bruket och norr om Bruksdammen ett område med intressanta fornlämningar, Bystan.

Väster om herrgården och nordost om Norrgårdarna finns äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

Bruket och dess närmaste omgivningar är skyddade genom byggnadsminnesförklaring samt av ett förordnade till skydd för landskapsbilden kring Forsmarks kyrka. Övrig bebyggelse bör också bevaras och vårdas och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Ny bebyggelse kan medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till det öppna kulturlandskapet, det äldre bebyggelsemönstret och till enskilda byggnader som är av kulturhistoriskt värde. Området ligger också i sådan närhet av Forsmarks kärnkraftverk att nya bosättningar inte kommer att planeras.

Odlingslandskapet kring Forsmark och Bruksdammen är mycket viktiga delar i kulturmiljön och landskapets vård bör prioriteras högt exempelvis vid fördelning av ekonomiskt stöd, om sådant erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Bruksmiljön är byggnadsminne enligt Riksantikvarieämbetets resolution den 18 augusti 1975 (dnr 4818/75)
- * Strandskydd 100 meter kring Bruksdammen
- * Byggnadsförbud inom område kring Forsmarks kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 12 juni 1968 (dnr 22G61-108-67)
- * Naturminne, tall, beslut 18 juni 1958
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	15
* Ekologiskt känsliga områden (4)	26, 107
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 7
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Forsmark

Rk 16. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Kort beskrivning

Djurstens fyrplats ligger på västra sidan av Gräsö vid Öregrundsgrepen och hör samman med den förr viktiga farleden inomskärs genom Roslagen. Fyren uppfördes 1838 - 1839. Till fyrplatsen hör också ett fyrvaktarboställe som är byggt omkring 1860 och tillbyggt på 1920-talet, en fyrmästarbostad som är uppförd senare under 1900-talet samt ett antal mindre ekonomibyggnader.

Bevarande av kulturvärdena

Området omfattas av en detaljplan med skyddsbestämmelser för kulturmiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fyren är statligt byggnadsminne (1935)
- * Detaljplan D 67

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	16
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 4
* Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län (1)	N 12

Rk 17. ÖREGRUND (KARTBLAD 7, 14)

Kort beskrivning

Området omfattar Öregrunds stadskärna som präglas av handel, fiske och tidig turism. Här finns en välbevarad rutnätsplan med småskalig träbebyggelse i huvudsak från 1800-talet. Kyrkan byggdes i slutet av 1400-talet. Miljön kring hamnen karaktäriseras av en rad små hamnmagasin, varav flera är byggda i timmer.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av området kring hamnen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	17
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 12

Rk 18. BYGDEN NORR OM HÖKHUVUDS KYRKA (KARTBLAD 12)

Kort beskrivning

I bygden norr om Hökhuvuds kyrka finns ett flertal byar med en sedan medeltiden bevarad bebyggelsestruktur och med många välbevarade byggnader från 1700- och 1800-talen. Dessa ligger i ett värdefullt småbrutet odlingslandskap som är kuperat och omväxlande med barrskogspartier, små insprängda åkrar och steniga, delvis hållbundna betesmarker närmast byarna. Gravfält finns intill de flesta byarna och även det vägnät som sammanbinder dem kan genom fornlämningarna föras tillbaka till förhistorisk tid. Det finns även rester från gruvbrytning.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas och så att det ålderdomliga vägnätet beaktas. Vidare bör området inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	18
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 15
* Ängs- och hagmarker (5)	63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

Rk 19. ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 14)

Kort beskrivning

Området omfattar nuvarande centrala delar av Östhammar samt ett område kring Gammelbygatan där det första Östhammar var beläget. Staden har präglats av handel och fiske. Stadsplanen daterar sig från 1795 och har rätvinkliga kvarter, men flera 1500-talsgränder och kvarter finns kvar i sina ursprungliga sträckningar. Huvudparten av den småskaliga träbebyggelsen har tillkommit under 1800-talet. Kyrkan är från 1600-talet och rådhuset från 1730-talet. I samband med badlivets uppblomstring i slutet av 1800-talet tillkom bland annat societetshus, badhus och villor med stora trädgårdar.

Bevarande av kulturvärdena

Delar av bebyggelsen omfattas av en detaljplaner med skyddsbestämmelser för kulturmiljön. Avsikten är att införa ytterligare skyddsbestämmelser efter hand som detaljplaner ses över. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 12 § plan- och bygglagen som säger att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, inte får förvanskas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	19
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 17

Rk 20. SÖDERÖN (KARTBLAD 14, 15)

Kort beskrivning

Det skärgårdspräglade odlingslandskapet på Söderön är mycket välbevarat med små åkrar och öppna hållrika betesmarker närmast byarna samt på de gamla utmarkerna ett flertal ängslador. Flertalet av byarna har en välbevarad äldre bebyggelsestruktur och värdefulla enskilda gårdar och byggnader från 1700- och 1800-talen. Vid flera av byarna finns gravfält som visar på bebyggelse-

kontinuitet från yngre järnålder. Byarna är sammanbundna med ett vägnät som med vissa mindre ändringar är det samma som på 1700-talet. Om fiskets stora betydelse vittnar de välbevarade sjöbodplatserna Långalma gistvall och Tuskö täppa, med sina gamla timrade sjöbodar. I området ingår också naturvärden av riksintresse, Rn 54.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets höga kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. De störningar i form av lukt och buller som jordbruket kan orsaka bör därvid också beaktas. Landskapsvärdena bibehålles bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Stor-Vikar
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)
- * Allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	20
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

RK 21. DANNEMORA - ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 18, 19)

Kort beskrivning

Dannemora gruvor och Österby bruk utgör centrala minnesmärken från århundradens bergshantering och järnframställning. Själva gruv- och bruksmiljöerna i Dannemora och Österbybruk är bland annat av teknik- och arkitekturhistoriskt intresse och ingår i tätortsområdet som behandlas i del II. Till bruksmiljön hör omfattande fördämningssystem för kraftförsörjning till både gruvor och bruk och i den omgivande bygden finns talrika lämningar efter äldre järnframställning. I området finns också ett stort antal välbevarade torp och arrendegårdar och enstaka byggnader av mycket hög ålder samt andra anläggningar som utgjort viktiga delar i produktionssystemet. I området ingår Dannemora och Films kyrkor, av vilka den förstnämnda är en av Upplands mest orörda senmedeltida kyrkor.

Området rymmer också stora naturvärden och värden för friluftslivet. Dessa refereras närmare i beskrivningen av de numrerade delområdena.

Bevarande av kulturvärdena m. m.

Riksintresset sträcker sig in i Österbybruks tätort med herrgårdsanläggning m. m. och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. I övrigt är området mycket stort och komplext och det är svårt att ange allmängiltiga rekommendationer. En närmare bedömning måste göras av förhållandena just på den aktuella platsen. För att tillgodose riksintresset är det emellertid viktigt att det inte tillkommer bebyggelse eller anläggningar som är så omfattande eller har en sådan skala att områdets karaktär i stort förvanskas. Vid bedömning av enskilda åtgärder bör alltid en förståelse av miljön i sin helhet eftersträvas, d.v.s. särskild hänsyn tas bygdens industrihistoria - vattensystemen och lämningarna efter tidigare järnframställning. Äldre byggnader bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Det är också viktigt att tätorten får växa och utvecklas, men på ett sådant sätt att själva gruv- och bruksmiljöerna skyddas från skadlig påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Stordammen
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Herrgårdsanläggningen samt flera byggnader tillhörande bruket är byggnadsminnen, likaså

- flera byggnader vid Dannemora gruvor.
* Flera allmänna vägar

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	21
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 24
* Ekologiskt känsliga områden (4)	92, 186, 205

Rk 22. GIMO BRUK (KARTBLAD 21)

Kort beskrivning

Gimo var ursprungligen en by i anslutning till odlingsmarkerna i Olandsåns dalgång. Platsen har sannolikt redan under medeltiden tagits i anspråk för kvarndrift. Under 1600-talet byggdes Gimo damm upp och vattenkraften började utnyttjas för järnhantering. Under 1700-talets senare del byggdes den nuvarande herrgårdsanläggningen enligt en plan som även innefattade bland annat inspektorsbostad (senare disponentbostad) i fonden av Bruksgatan samt arbetarbostäder.

Av anläggningar från järnhanteringsens tid återstår idag endast en enstaka stångjärnshammare. Bland bevarade äldre industribebyggelse märks kolhus och bruksmagasinet utmed Bruksgatan. Inom riksintresseområdet finns också flera byggnader från 1800- och 1900-talen, varav en del har samband med den korta sågverksepoken under 1900-talets första hälft.

Gimo bruk utgör en arkitekturhistoriskt mycket värdefull bruksmiljö. Bruket återspeglar ännu arkitekten Jean Eric Rehns märkliga generalplan från 1760-talet och herrgården, som är ett av Rehns mest betydande verk, bevarar ännu sin ursprungliga karaktär. Herrgården inleder stilmässigt den gustavianska eran i Sverige. Gimo har också en mycket välbevarad och representativ bebyggelse från 1900-talets början. Gimo damm är en förutsättning för brukets uppbyggnad och ingår därför naturligt i riksintesseområdet. Dammen är till sin karaktär också en sjö med betydanden värden för rekreation och här finns även naturintressen; särskilt värdefulla för fågelliv är våtmarksområdena i sjöns norra del. Badplats finns norr om herrgården.

I nordöstra delen av Gimo damm vid Betlehemsviken ligger den s. k. Betlehemstippen som innehåller avfall från f. d. Rockwoolfabriken.

Bevarande av kulturvärdena

Riksintresset sträcker sig in i Gimo tätort och utvecklingen där diskuteras i översiktsplanens del II. Själva herrgårdsmiljön med gamla inspektorsbostaden och Bruksgatan är skyddad som byggnadsminne. Norr om tätortens utvecklingsområde bedöms det inte föreligga några bebyggelseintressen, men en golfbana har diskuterats (se Gimo tätort i del II och område 157). Kring Gimo damm finns ett strandskyddsområde som sträcker sig 300 meter från strandlinjen. Sjön är omgiven av skogsmark. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 300 meter kring Gimo damm
- * Herrgården och inspektorsbostaden m. m. är byggnadsminne enligt Länsstyrelsens beslut den 15 december 1995. I området ingår Bruksgatan med sin allé.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	22
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 22
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.104
* Ekologiskt känsliga områden (4)	126

Rk 23. HARGS BRUK (KARTBLAD 22, 23)

Kort beskrivning

Hargs Bruk ligger vid ett mindre vattendrag som förbinder Löhammarsjön med Hargsviken. Börstilsåsen, på vars krön det ligger flera gravfält, har bidragit till de olika utspridda bebyggelseenheterna. Under medeltiden var Harg en kyrkby, som på 1400-talet delades i Söderharg och Norrharg. Den nuvarande kyrkan, som ersatte en tidigare träkyrka, uppfördes i slutet av 1400-talet och har sedan förändrats flera gånger. Hargs bruk anlades under senare delen av 1600-talet. Bland annat uppfördes två hammarsmedjor. Herrgårdsanläggningen uppfördes åren 1762-66. I området finns också arbetarbostäder från 1700-talet.

Harg hör till Upplands mest välbevarade och kompletta bruksmiljöer med oförändrad bebyggelsestruktur sedan 1700-talets början, många teknikhistoriskt värdefulla byggnader samt representativ och välbevarad bostadsbebyggelse från 1700-talet och framåt. Särskilt bör också nämnas Järnboden utmed gamla vägen mot Hargshamn. I området ingår Löhammarsjön som tillsammans med Stockbysjön (som nu enbart är en våtmark) utgjorde regleringsmagasin när bruket var igång. Detta område hyser också betydande naturvärden, liksom bland annat en tallskog på Börstilsåsen (se även område 163 och Rn 61). Norr om Harg finns hyttlämningar på en del håll samt ett antal gårdar och torp. Hyttan vid Hyttviken utgör riksintresse för naturvärden, Rn 46.

Söder om järnvägen och Skogshyddan finns ett äldre avfallsupplag.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att brukets bebyggelsestruktur och enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området höga kulturvärden. Inom själva bruket bör inga nya byggnader uppföras utom då det är absolut nödvändigt för nuvarande verksamhet (skogsbruk och fastighetsförvaltning). I övrigt bör ny bebyggelse medges endast om den utformas och placeras mycket omsorgsfullt med hänsyn till området karaktär och kulturvärden. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Förslag har tidigare funnits om att anlägga ett område för fritidsbebyggelse vid Löten. Om området åter kommer på tal måste en särskild konsekvensutredning göras, som visar hur riksintressena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken kan tillgodoses.

En viss utveckling av bostadsbebyggelsen vid Söderharg kan vara lämplig och bedöms inte skada riksintresset. Särskild hänsyn måste dock tas till åsens känslighet för föroreningar och närheten till vattentäkten i Adolfsdal.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön och Alvsjön samt utmed ån från Löhammarsjön. Vid kusten finns utvidgat strandskydd.
- * Byggnadsförbud inom område kring Hargs kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (dnr IIIIG61-98:67)
- * Skogsområde norr om Hargs kyrka är naturminne enligt länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 25 mars 1955.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	23
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 21
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.107, 82.108
* Ekologiskt känsliga områden (4)	129, 134
* Ängs- och hagmarker (5)	188
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

Rk 24. VÄSBY - KÄLLBERGA - HAMMARBY SKOG

(KARTBLAD 28)

Kort beskrivning

Norr om Alunda ligger Väsby, Källberga och Hammarby utägor och skogsmarker. Området var vid bronsåldern och äldre järnåldern en ö i ett skärgårds- och fjärdlandskap. Idag ligger det till största delen i skogsmark, men här finns också åkrar och betade björk- och enbackar som mot slätten övergår i frodiga gräsbevuxna friskängar. Området innehåller boplatslämningar, fossil åker, tätt liggande gravfält och ensamliggande gravar. Här finns också spår av tidigt åkerbruk i form av röjningsrösen som tillkommit vid uppodlingen. I områdets norra del ligger en kulturhistoriskt värdefull gård, "Backas" (Väsby 8:5) med välbevarade byggnader från 1800-talets senare del.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det viktigt att ny bebyggelse tillkommer endast om den utformas och placeras särskilt omsorgsfullt med hänsyn till fornlämningsmiljöerna, äldre bebyggelse och områdets karaktär i övrigt. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	24
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 26
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.126

Rk 25. EKEBY

(KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området ligger väster om Olandsån, söder och väster om Ekeby kyrka, och det präglas av ett varierat odlingslandskap med ett stort inslag av bybebyggelse. Flack och öppen slättbygd finns framförallt närmast Olandsån och i stråk mot Ingvasta och Golvsta. I övrigt är landskapet småbrutet och kuperat med stenbundna hagmarker närmast byarna. Det speciella med området är dess många märkliga gravar från äldre och yngre järnåldern samt inslag av bronsåldersrösen. Det finns också betydande inslag av fossil åker. Lämningarna vittnar om de bosättningar som fanns på den tid då en havsvik sträckte sig in i landet från norr och som var en viktig vattenled.

Många av byarna har en bevarad bebyggelsestruktur från 1700-talet och flera byggnader, främst från 1800-talet, av stort kulturhistoriskt värde. Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat.

Bevarande av kulturvärdena

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att områdets bebyggelsestruktur och landskaps karaktär bevaras i stora drag. Särskilt kring fornlämningsområdena bör landskapet studeras ingående och tillräckliga respektavstånd måste iakttas. I övrigt är det önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag tas. Odlingsbygderna bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom ett fortsatt aktivt jordbruk.

Inom området Rk 25 finns också flera delområden som redovisas separat. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån
- * Flera allmänna vägar finns i området.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	25
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 34
* Ängs- och hagmarker (5)	173
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

Rk 26. LUNDSBOL OCH HYTTBOL (KARTBLAD 29)

Kort beskrivning

Området, som idag i huvudsak är skogbevuxet, låg under bronsåldern i ett skärgårdslandskap som var bebott av jordbrukare. Spår av odling finns vid dåtiden strandlinje (ungefär dagens 25-metersnivå). De ursprungliga bebyggelseområdena övergavs när bygden genom landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättbygderna i Alunda, Ekeby och Hökhuvuds socken. Området kring Lundsbol och Hyttbols gårdar återkoloniserades sannolikt först under medeltiden. Idag finns bebyggelse kvar vid Lundsbol (avstyckade f. d. brukningscentra).

Lämningarna efter bronsåldern och järnåldern består av gravfält, ensamliggande gravar, boplatslämningar, fossil åkermark och röjningsrösen.

Bevarande av kulturvärdena

Förutom fortsatt användning av bebyggelsen vid Lundsbol synes det inte finnas några önskemål att använda marken för något annat än skogsbruk. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningsmiljöer.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Kulturmiljöer av riksintresse (2)	26
* Kulturhistoriska miljöer, "Jord och Järn" (6)	Ös 28

Övriga områden (1 - 234)

1. ÖRSKÄR (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Örskär är främst känt som fyrplats. Den nuvarande fyren uppfördes under slutet av 1730-talet efter ritningar av Carl Hårleman. Fyrplatsen har också en välbevarad fyrvaktarbebyggelse från 1700- och 1800-talen, omgärdad av stenmurar. Denna bebyggelse används numera för en vandrarhemsrörelse.

Hela ön Örskär har ett rikt fågelliv och en kalkpräglad vegetation, bland annat flera sorters orkidéer. Sammantaget har ön stora miljövärden och den är ett ganska välkänt besöksmål. Här finns också fina badklippor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Förutom fyrvaktarbebyggelsen, äldre torp och lotsbostäder samt båthus vid Örskärshamn finns ett fåtal nyare fritidshus i detta område. Ön nås med båt och är beroende av parkeringsmöjligheter vid Örskärssund på Gräsö.

Lämplig utveckling

Fyrplatsen intar en särställning i området och den har historiskt omgivits endast av mindre lotsstugor och torp. Tillsammans med naturvärdena bildas en så specifik miljö att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Förändringar av befintlig bebyggelse bör också ske med varsamhet och byggnader bör inte tillåtas få sådana dimensioner att de konkurrerar med den historiska bebyggelsen. Ytterligare ett skäl till en restriktiv hållning är att parkeringsmöjligheterna på Gräsösidan är begränsade.

Vid själva fyrplatsen vill kommunen beakta behov av utveckling för vandrarhemsverksamhet under förutsättning att kulturvärdena bevaras.

Lämpliga hamnlägen bör uppmärksammas med hänsyn till landhöjningen och kulturhistoriska aspekter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta. Dessutom råder strandskydd, 100 meter, kring Bodalsträsket.
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)
- * Fyren är statligt byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer, (6)	Ös 1

2. BJÖRKHAGEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innefattar gården Björkhagen samt 9 fritidsfastigheter, varav tre strandtomter. Här finns också den angoringsbrygga som vanligen används vid transporter av besökare till ön. Från bryggan leder en stig till fyrplatsen.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är viktigt att sambandet mellan ursprungsgården Björkhagen och omgivande natur- och kulturlandskap inte förstörs och att särskilt omgivningen kring stigen fredas från ingrepp i naturen. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Gränsar till naturreservat (NR 1)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	067

3. ÖRSKÄRSSUND (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Längst i norr på Gräsö ligger ett tiotal fritidsfastigheter utmed allmänna vägen. Här finns också brygga för båtar till Örskär samt parkeringsplats för fritidsboende och gäster på Örskär. Busstrafiken på Gräsö har sin norra vändplats här. Två fastigheter längst i norr är bebyggda med enbart båthus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda

Lämplig utveckling

Örskärssund bör i första hand ses som en plats för båttrafik, parkering och omlastning mellan bil och båt. Behoven torde dock i stort sett vara tillgodosedda och någon nämnvärd utökning av båt- och bilplatser bedöms inte nödvändig. Möjligen borde uppställningsmöjligheterna för turistbuss förbättras.

Ytterligare fritids- eller bostadsbebyggelse utmed vägen bedöms inte vara lämplig, eftersom trafiken kan medföra vissa störningar och säkerhetsproblem.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Vid kusten är strandskyddet utvidgat enligt karta.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

4. ROKÖRSVIKEN - UGGLAN - NORRFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Cirka 25 fritidshus finns utspridda på ett ganska stort område i nordostligaste delen av Gräsö. Tomternas storlek varierar från ca 2 500 kvadratmeter till betydligt större. Flertalet avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Området gränsar till Norrfjärden och Inre Norrfjärden som består av sammanlagt fyra bassänger samt en yttre del av fjärden. De yttre bassängerna har hittills hållits öppna mot havet genom muddringar. De inre delarna är dock mera opåverkade och Inre Norrfjärden kan vara en av ett fåtal fjärdar vid länets kust som genomgått en naturlig avsnörningsprocess från havet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom det aktuella området endast är mycket glest bebyggt idag har det kvar en karaktär av ganska orörd natur och denna bör behållas. Dessutom är möjligheterna att lösa vatten- och avloppsfrågor starkt begränsade och stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är också troligt att man måste nöja sig med en tämligen enkel sanitär standard inom den befintliga bebyggelsen. Särskild försiktighet bör iaktas i områdets södra del i anslutning till fjärdarna.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 54

5. ÖSSÄNGSVIKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Össängsviken ligger 15 fritidshus på ganska stora tomter, ca 3 500 kvadratmeter och uppåt. Två fastigheter har egen strand, medan övriga avstyckningar är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Där gäller således allemansrätten inom strandområdet.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Inom området finns luckor i bebyggelsen som skulle kunna användas för ytterligare 3 - 4 tomter utanför strandskyddat område, under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas
För båtplatser bör det finnas en gemensam brygga på lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)) och ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

6. SOLBACKEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en bebyggelsesamling på ömse sidor om allmänna vägen på Gräsö, totalt ca 25 bebyggda tomter. Drygt 10 fastigheter ligger i direkt anslutning till allmänna vägen, medan övriga ligger längre från vägen och är anslutna till allmänna vägen via ett antal gemensamma utfarter.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletteringsbebyggelse synes vara möjlig om den lokaliseras så att befintliga utfarter kan användas och så att vatten- och avloppsfrågan kan lösas. På grund av de naturliga förutsättningarna är det inte lämpligt att förtäta bebyggelsen genom delning av befintliga tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

7. TÄRNBÅDAN - SVARTBÅDAN - HUNDBÅDAN - ÅDKUBBEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Tärnbådan och Svartbådan har stränder med hållar och klippor med morängrus. Hundbådan är ett kalkskär med klippor, hållar och klappersten. Öarna är av särskilt värde för fågellivet och hyser bland annat måsfågelkolonier. Länsstyrelsen har den 15 maj 2001 beslutat att Tärnbådan, Ådkubben och Hundbådan skall vara fågelskyddsområden enligt 7 kap. 12 § miljöbalken och omfattas av tillträdesförbud under tiden 1 april - 31 juli.

Lämplig utveckling

Bör skyddas mot förändringar och aktiviteter som stör häckningen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter
- * ingår i område med naturvårdsförordnande, se NF 1

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	066

8. ASKSKÄRSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Kring Askskärsfjärden och lite söderut ligger 9 fritidsfastigheter. Avstyckningarna är gjorda så att tomterna inte har kontakt med vatten. Allemansrätten gäller således inom strandområdet. Utmed viken södra strand finns ett antal båthus.

Öster om fjärden finns hagmark och havssträndängar. Trots att marken inte längre hävdas är rikedomen på hävdgynnade arter stor. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Askskärsfjärden är en grund vik. Sådana är i allmänhet känsliga för belastningar i form av utsläpp och båttrafik. Därför bör en restriktiv syn råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligheten att komplettera bebyggelsen torde vara begränsad till 1- 2 tomter.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-001

9. LAGNÄSFJÄRDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och inrymmer sju fastigheter med fritidshus, varav tre har egen strand. Fastigheterna storlek varierar; de största ligger närmast vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det naturmässigt känsliga läget, strandskyddsbestämmelser, grundvattenförhållanden m.m. gör att stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

10. MANNADALSUDDEN (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området består av en större och sju mindre fastigheter med fritidshus som ligger väl samlade. Ingen av fastigheterna har direkt kontakt med vattnet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området bör betraktas som färdigbyggt. Den större fastigheten kan möjligen delas, men det måste då klart visas att vatten- och avloppsfrågor går att lösa på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

11. NORRBODA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

Norrboda är en genuin skärgårdsby, den nordligaste på Gräsö, med ett välbevarat ålderdomligt jordbrukslandskap. Till byn hör två fiskehamnar av vilka Skoga hamn är en av länets största och bäst bevarade (se område 11.3). På utmarkerna finns ännu ängar och åkrar som brukas och på många platser i skogen finns tydliga spår av slättermarker. Karaktäristiskt är också det stora antalet stengärdesgårdar och odlingsrösen samt björkar som bär spår av lövtäkt.

Ett stort antal gårdar flyttades ut från bytomten vid laga skiftet 1890-91. Inom område 11 ligger Östergården, Rönningen, Fräknaruddu och Träsket. I övrigt är området endast obetydligt bebyggt med några enstaka fritidshus (större bebyggelsesamlingar finns inom områdena 11.1, 11.2 och 11.3).

Kulturlandskapet tillsammans med skogsområden och havsstränderna i öster ger stora natur- och rekreationsvärden. Furudalsträsket och Skevträsket är ganska näringsfattiga sjöar som omges av kärrmarker. Tolträsket liknar dessa, men omges av igenväxande betesmark.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Stor restriktivitet skall därför råda vid bedömning av ny tomtbildning. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön. Stor hänsyn måste också tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utökat strandskydd enligt beteckningar på karta. I övrigt gäller 100 meter vid havsstränder samt kring Furdalsträsket, Skrevträsket och Tolträsket
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-2, 82-4
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.1 NORRBODA BYCENTRUM (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Dagens Norrboda fick sitt utseende efter laga skiftet som genomfördes 1890-91. Före skiftet fanns 29 gårdar i byn. Av dessa flyttades mer än 20 ut från bytomten. Efter skiftet skedde en omfattande ny- och ombyggnadsverksamhet i byn, då också nya vägar drogs fram. Gårdarna i Norrboda ligger i söderslutningen av en långsträckt bergsrygg, omgivna av öppna hållbundna marker med omväxlande små insprängda åkrar och beteshagar.

Området omfattar de kvarvarande gårdarna i byn, Norrboda fiskehamn och ett 15-tal senare tillkomna fastigheter med fritidshus, spridda över ett stort område. Dessutom finns några äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus, spridda över ett stort område.

Hela området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Om någon ny bebyggelse skall tillåtas måste först konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbilden noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.2 VÄSTERÄNG

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 11, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Runt gården Västeräng har ett 20-tal fastigheter med fritidshus bildats. Dessa ligger spridda över en ganska stor yta. Fastigheterna har också mycket varierande storlek. Fastigheterna längst i väster gränsar till, eller berör delvis, strandskyddat område.

Området domineras av tunna jordtäckan eller berg i dagen. Det finns dock även ett inslag av grus i områdets östra del. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

11.3 LÅNGANÄS - SKOGAHAMN

(KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området innehåller en väl samlad grupp med ca 10 fritidshus. Nordost om denna ligger gården Långanäs och ytterligare österut Skogahamn. Skogahamn är Norrbodas östhamn och Gräsös största fiskehamn med ett trettio-tal byggnader. Den är en av Uppsala läns bäst bevarade sjöbodplatser.

Marken består av berg i dagen eller tunna moränskikt. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Skogahamn har stora kulturhistoriska och miljömässiga värden och ett särskilt program för bevarande av dess byggnader och struktur borde därför upprättas. Ett sådant skulle kunna innefatta en inventering av byggnadernas skick, närmare riktlinjer för förändringar, bidragsmöjligheter m.m. Innan ett sådant program finns bör inte rivningar eller kompletteringar med nya byggnader ske såvida inte en enklare konsekvensutredning visar att åtgärden är acceptabel eller nödvändig för att bibehålla områdets karaktär.

Inom området utanför Skogahamn bedöms det inte finnas utrymme för mer bebyggelse. Möjligen skulle ytterligare en eller två tomtplatser kunna tänkas, men det är angeläget att inte låta fritidsbebyggelse komma närmare hamnen.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 2

12. GUBBAMOSSA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydväst om gården Gubbamossa och inrymmer 10 avstyckade fastigheter med fritidshus. Marken utgörs huvudsakligen av berg i dagen eller tunna jordtäckan av lera. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Omedelbart väster om området omfattas marken av utvidgat strandskydd.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen om vatten- och avloppsfrågan kan lösas.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument

* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

Ös 2

13. TRÄSKET (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Träsket och inrymmer 9 avstyckade fastigheter med fritidshus. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. Ett litet parti med grus finns i områdets östra del.

Lämplig utveckling

Området kan ge utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen. Området är dock ganska tätbebyggt och det bör därför krävas utredningar om vatten- och avloppssituationen i området och eventuellt detaljplan innan nya tomtbildningar tillåts.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

14. SÖDERBODA (KARTBLAD 2, 7)

Befintliga förhållanden

Områdets avgränsning är gjord med hänsyn till dokumenterade kulturvärden och naturvärden.

I Söderboda har det äldre odlingslandskapet bevarats i en närmast unik omfattning och kan ännu ge en god bild av en skärgårdsbys markanvändning i äldre tider. Landskapet är rikt på trädgårdsgårdar, odlingsrösen, hölador och små, ännu brukade, åkertegar. Även bebyggelsestrukturen är välbevarad och på gårdarna finns värdefulla byggnader från 1800-talet. Till byn hör också karaktäristiska fiskehamnar som berättar om den stora betydelse som fisket haft tidigare.

Det ålderdomliga småbrutna kulturlandskapet kring Söderbodfjärden ger också stora naturvärden. Området präglas i övrigt av skogslandskap med inslag av ädellövskog, våtmarker, grunda vikar och kuststräckor samt ett rikt fågelliv.

Fiskehamnen nordväst om byn låg tidigare (1700-talet) längre in i den vik som fanns då. Rester av den hamnen kan spåras än idag.

Söderbodatrakten är obetydligt exploaterad för fritidsbebyggelse. En grupp finns nordost om byn, för övrigt finner man bara enstaka tomter, huvudsakligen i bykärnans närhet. Områdets östra delar är i stort sett helt opåverkade av fritidshus.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i områdets östra delar, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Områdets värde ligger till stor del i att det är obetydligt exploaterat. Några enstaka kompletteringsmöjligheter för fritids- eller permanentboende kan finnas i anslutning till befintliga tomtområden, men ytterligare spridd bebyggelse bör undvikas och de hittills obebyggda områdena bör förbli orörda. Det är särskilt angeläget att hänsyn tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Jord- och skogsbruket bör så långt möjligt ta hänsyn till områdets natur- och kulturvärden. Söderboda bör prioriteras vid fördelning av stöd till landskapsvårdande åtgärder. Den äldre bebyggelsen bör bevaras och inte förändras i strid mot kulturvärdena. Ersättnings- och komplementbyggnader måste anpassas till miljön.

Frågan om Söderbodfjärden och möjligheterna att framledes hålla den öppen för båttrafik kan kräva en särskild utredning, innefattande en konsekvensanalys av muddringsåtgärder. Oavsett detta bör inriktningen vara att inte tillåta ny bebyggelse eller anläggningar som medför ytterligare belastningar på fjärden i form av utsläpp eller båttrafik.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskyddet är utvidgat inom stora delar av området enligt kartan. I övrigt gäller 100 meter vid kust och fjärdar.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18, 82.20
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-5, 82-6, 82-7
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 12, 56 - 58
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8206

14.1 SJÖÄNG (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Marken är uppstyckad i tomter för i huvudsak fritidsbebyggelse, ca 17 st. Tomternas storlek varierar starkt. Ett parti med grus finns utmed vägen mot fiskehamnen, i övrigt består marken av mestadels moräntäcken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Inom området, som ligger omedelbart öster om ett utökad strandskyddsområde, kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i direkt anslutning till befintlig bebyggelsegrupp.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	065
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

14.2 SÖDERBODA BYKÄRNA (KARTBLAD 2)

Befintliga förhållanden

Området utgör en del av område 14, se därför även beskrivningen och texten om lämplig utveckling ovan.

Söderboda by har kvar sin bebyggelsestruktur från 1700-talet. Vid laga skiftet, som genomfördes 1869, bestod byn av 14 gårdar varav endast tre flyttades ut. I slutet av 1800-talet fick landsvägen en ny sträckning genom byn och det äldre vägnätet är därför bevarat oförändrat. Förutom gårdarna inrymmer området ett antal äldre torp och ett före detta skolhus samt inslag av senare tillkomna bostads- och fritidshus. I bykärnan finns också en stor del av den bäst bevarade hagmarken i Söderboda.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att hänsyn tas till hela områdets karaktärsdrag. Vid prövning av ny bebyggelse måste konsekvenserna för den äldre bebyggelsestrukturen och för landskapsbildningen noggrant studeras.

Sammanfattning av bestämmelser, riksintressen m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	064, 065
* "Ängs- och hagmarker (5)	82-6
* "Jord och järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 3

15. VÄSTER-MÖRTARÖVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 16 fastigheter med fritidshus. Av dessa är 4 strandtomter och ytterligare 4 ligger i nära anslutning till Väster-Mörtarövikens. Flertalet fastigheter är stora (mer än 5000 kvadratmeter). Inre delen av Väster-Mörtarövikens omges av sandiga eller grusiga marker beväxna med gles tallskog. Närmast stranden finns ett öppet parti som har ett särskilt värde som utflyktsmål och som utnyttjas för bad. Övriga marker består av tunna jordlager morän eller lera med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Särskilt angeläget är det att inte belasta viken med förorenande utsläpp. Då det dessutom råder strandskydd kan nya tomtplatser i områdets västra del knappast komma ifråga. En förtätning inom befintliga tomtplatser skulle möjligen kunna diskuteras om man kan finna en godtagbar vatten- och avloppslösning för hela det strandnära området. Frågan bör i så fall lösas genom upprättande av detaljplan.

I områdets östra del kan det finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat, i övrigt 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* Länsstyrelsens Naturvårdsprogram (3)	82.21

---

16. VÄSTER-MÖRTARÖ - ROSENDAL (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Väster-Mörtarö samt två torp: Lilläng och Rosendal. Därutöver finns 18 fastigheter med fritidshus av senare datum. Längs huvudvägen finns ett stråk med grus. I övrigt förekommer morän, lera och berg i dagen. En del av området är öppen jordbruksmark. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Hänsyn bör särskilt tas till det öppna kulturlandskapet och de äldre bebyggelsemiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

---

17. NYBYGGET (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Längst i väster ligger gården Nybygget. I övrigt innehåller området ytterligare en gård samt fritidsbebyggelse i mindre grupper, totalt 15 fastigheter. En del av området är öppen jordbruksmark och jordarterna växlar mellan lera, morän och grus. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det kan finnas utrymme för enstaka nya tomtplatser i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Man måste särskilt beakta att Öster-Mörtarö öster om det aktuella området är hårt exploaterat för fritidsbebyggelse samt ta särskild hänsyn till det öppna kulturlandskapet och de äldre delarna av bebyggelsemiljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.

---

18. MÖRTARÖFJÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består i västra delen av 14 fastigheter för fritidshus. I östra delen finns ytterligare ett enstaka fritidshus samt ett par värdefulla hagar och havsstrandängar. Marken består av tunna jordtäckan av lera eller morän samt delvis berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Området har dessutom redan en ganska tät exploatering och något utrymme för nya tomtplatser torde därför inte finnas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden" (4)	063
* "Ängs- och hagmarker" (5)	82-009

19. KOVIK (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Kring gården Kovik har 12 fastigheter styckats av för fritidshus. Öster om bebyggelsen finns öppen hagmark och en havsstrandäng. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Risken för brist på bra grundvatten kan antas vara ganska stor och det finns dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Utvidgat strandskydd

20. MÅRTENSBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Mårtensboda. Det är till stor del bebyggt med fritidshus. Från äldre tider finns ett torp (Baklä). Totalt finns det drygt 30 tomtplatser i området. Fastigheternas storlek och bebyggelsens täthet varierar, från en ganska kompakt bebyggelse i områdets centrala del till en mera spridd struktur i norra och södra delarna. Sex hus ligger så att stranden är privatiserad. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Behovet av båtplatser kan behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * En tall är naturminne enligt beslut 28 februari 1958
- * Samlad bebyggelse i områdets centrala del. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.23

21. KLOCKARBODA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Byn Klockarboda bestod vid 1990-talets början av tre gårdar, några torp samt ett skolhus. Efterhand har byn kompletterats med fritidsbebyggelse i en varierad struktur med såväl tätare som mera spridd bebyggelse. Totalt innehåller området ca 30 tomtplatser, varav några är permanent bebodda. Ett fritidshus ligger så att det har egen strandtomt.

Odlingslandskapet vid Klockarboda har en småbruten skärgårdskaraktär. Ner mot havet finns en mycket vacker och säregen hage med omväxlande klippor och fuktsvackor. Av särskilt värde är också en badplats vid Storsand.

Området är bergigt med endast små inslag av tunna jordlager. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste odlingslandskapet med dess hagmarker beaktas. Behovet av båtplatser kan också behöva utredas innan bebyggelse förändras. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-011

22. KÄLLÄNGSGÄRDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger i anslutning till Kallbodfjärden söder om Kallboda gård och norr om torpet Kallvik. I övrigt består omgivningarna av vidsträckta skogsmarker som är opåverkade av bebyggelse. Det aktuella, mindre området är bebyggt med 8 fritidshus på relativt små fastigheter och ett hus på en större fastighet. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäckan. Grundvattnemagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området ligger naturmässigt känsligt invid vattnet på Gräsös östra sida. Det är till stor del dessutom redan tätbebyggt och lämpar sig inte för ytterligare tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.24
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	062

23. TRÄSK VÄSTER OM FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Området består av ett extremrikkärr och en skogsbevuxen skvattram-tallmosse, omgivna av sumpskog med stort lövinslag.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring träsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.1
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	099

24. FREBBENBO (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

I Frebbenbo finns en av Uppsala läns bäst bevarade gästgivargårdar invid en äldre bevarad sträckning av den gamla landsvägen mellan Lövsta och Forsmark. Byn har också ett mycket välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Söder om byn ligger ett gravfält och öster om byn en enstaka rektangulär stensättning.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot åtgärder som skadar dess genuina karaktär och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till odlingslandskapet och det äldre bebyggelsemönstret. Av stor betydelse är också att odlingslandskapet hålls öppet och att stenmurar underhålls.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 6

25. SKOGSVRETEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett drygt 15-tal fritidshusfastigheter samt äldre torp (Skogsvreten och Viksund). Tomterna når inte ned till strandlinjen. Marken består till större delen av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen. .

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

26. DJURSTEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 9 fritidshusfastigheter söder om Djurstens fyrplats. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Om någon förtätning i området skall kunna godtas måste det klart visas att vattenförsörjning kan ordnas utan att befintliga brunnar påverkas negativt och att enskild avloppsanläggning kan utföras utan olägenheter för omgivningen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

27. LÅNGVIKEN - MAS-ERSUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat mindre grupperingar av fritidsbebyggelse norr och söder om Långviken samt torpet Björknäs, totalt drygt 30 tomtplatser. Tomterna når inte ned till strandlinjen. Vid inre norra delen av Långviken finns en värdefull strandäng och södra delen av Mas-Ersudden upptas av en karg och klippig hage. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddet kan det finnas utrymme för någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper. Det är angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Särskilt måste landskapet med dess ängs- och hagmarker beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-013, 82-015

28. SVARTBÄCK - NORDANGÄRDE - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inringar Österby- och Västerbyfjärden samt kringliggande bebyggelse och strandområden. De grunda fjärdarna har en frodig vegetation med kransalger som dominerande inslag och är sannolikt värdefulla områden för reproduktion och uppväxt av fisk. Bitvis är fjärdarna dock negativt påverkade av båttrafik.

Bebyggelse runt fjärdarna förekommer både i grupper och mera spridd. Huvuddelen av bebyggelsen består av fritidshus, men det finns också hus som används för fast boende samt gården Oxsten. Totalt finns det ett tiotal strandtomter, de flesta kring inre delen av Österbyfjärden. I Svartbäck har en byggnadsfirma sina lokaler och även försäljning av byggnadsmaterial. Området anknyter i sin södra del till värdefulla kulturmiljöer, jämför område 30.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Med bebyggelsen följer ofta ett behov av båtplatser och sådana förekommer på många ställen i fjärdarna. Framförallt Österbyfjärden trafikeras också av enstaka fiskebåtar som av tradition tillhör landsbygdsnäringsen och för vilka det finns ett antal båthus. En gemensam hamn för småbåtar planeras i inre delen av Österbyfjärden.

Lämplig utveckling

Inriktningen bör vara att området inte upplåtes för sådan ny bebyggelse eller andra åtgärder som medför att fjärdarna utsätts för ytterligare negativ påverkan genom t. ex. avloppsutsläpp, båttrafik eller behov av muddring. Skälet till detta är att grunda vikar generellt sett är värdefulla och känsliga miljöer och att särskilt Österbyfjärden befunnits vara skyddsvärd. Att ersätta ett antal av de nuvarande mindre bryggorna med en gemensam hamnanläggning kan vara positivt för Österbyfjärdens kvaliteter under förutsättning att fjärden inte belastas av totalt sett fler båtar än idag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

- * Områdena väster om Västerbyfjärden och kring Österbyfjärdens inre del innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 26, 58-59

29. NÖTSVEDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller såväl äldre jordbruksbebyggelse som senare tiders fritidshus i en gles struktur. Marken består till stor del av grus med inslag av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Området synes vara lämpligt för viss komplettering av bebyggelsen. Det är särskilt angeläget att ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

30. VÄSTERBYN - ÖSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området är, tillsammans med område 32 och Gräsö gård (inom naturreservat) av central betydelse för Gräsös historia. Inom Västerbyn och Österbyn finns ett värdefullt ålderdomligt odlingslandskap med välbevarade ängs- och hagmarker som bevarat sin odlingsstruktur från tiden före storskiftets genomförande på 1700-talet. Området innehåller bebyggelse i form av äldre gårdar tillhörande Västerbyn och Österbyn men även en del fritids- och permanentbostadshus, spridda och i mindre grupper, som har tillkommit under senare delen av 1900-talet. En idrottsplats finns i områdets västra del.

Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I norra delen av området, öster om allmänna vägen, finns ett område med grus.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bibehålla de historiska miljöerna och det öppna landskapet. Området bör därför ha hög prioritet när det gäller tilldelning av bidrag för landskapsvård. Det är också viktigt att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar. Ny bebyggelse bör inte tillkomma utan ingående studier av konsekvenserna för kulturmiljön och landskapsbilden.

Området innehåller också utvecklingsbara delar. Det torde till exempel vara möjligt att låta enstaka nya byggnader utgöra kompletteringar till de bebyggelsegrupper som tillkommit under senare decennier, men framförallt måste då vattentillgångar och avloppslösningar ägnas särskild uppmärksamhet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.50
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-16, 17, 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8207

31. DEL AV VÄSTERBYN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området består av drygt 20 fastigheter som huvudsakligen används för fritidsboende. Fastigheterna är av varierande storlek och området har en ganska spridd struktur. Tre tomtplatser har egen strand. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäckan av lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen utanför strandskyddat område kan vara tänkbar och genom att området ligger nära färjeläget kan även permanent bosättning vara lämplig. Innan nya hus lokaliseras till området eller större tillbyggnader utförs är det dock framförallt nödvändigt att närmare utreda hur vatten- och avloppsfrågor skall lösas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

32. GRÄSÖ "CENTRUM" (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bebyggelse på ömse sidor om väg 1183 och sträcker sig ned till Öregrundsgrepen. Här finns Gräsö kyrka från 1600-talet, skola, butik och färjeläget med anslutning till Öregrund. Bostadsbebyggelsen består av såväl flerbostadshus som småhus för fritids- och permanentboende. Området är relativt tätt bebyggt och delvis försörjt med kommunala vatten- och avloppsledningar. Öster om området finns ett naturreservat som bland annat innefattar Gräsö gård och ett gravfält i nära anslutning till kyrkan. Gravfältet är det enda på ön och det visar på en bebyggelsekontinuitet från förhistorisk tid.

Lämplig utveckling

Området lämpar sig för komplettering och utveckling av bebyggelsen och för permanent bosättning. Större förändringar som är av väsentlig betydelse för sanitära förhållanden och för trafikföringen bör dock prövas genom upprättande av detaljplan, varvid möjligheterna till utbyggnad av det kommunala va-ledningsnätet särskilt bör utredas. Det är också viktigt att förhållandena för trafiken till och från färjan inte försämras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Byggnadsförbud inom område kring kyrka enligt länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 20 november 1968. Förordnandet delvis upphävt genom beslut hos länsstyrelsen i Uppsala län den 18 juni 1982, 10 april 1990 och den 2 mars 1992.
- * I området finns detaljplanerna D5.69 och D5.76
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 5

33. MUSKARGRUND - MALMEN - VÄSTERLUND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området ligger på Gräsös östra sida och innehåller en tämligen gles bebyggelsesamling. Totalt finns det ett 30-tal avstyckade fritidsfastigheter av varierande storlek samt ett par tomtplatser som ligger på en större fastighet. De avstyckade fastigheterna når inte ned till strandlinjen. Vattnet utanför området är grunt. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäcken av lera eller morän. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Behovet av båtplatser är ytterligare en begränsande faktor. Ytterligare bryggor och båthus bör inte anläggas vid strandlinjen om det inte gäller en samlad lösning på en lämplig plats.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-19

34. TRÄSK SYDVÄST OM BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Träsket är ett litet öppet myrkomplex bestående av ett topogent kärr, en svagt välvd mosse och en sumpskog. En orörd mångformig myrmark med höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.27
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	097
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 163

35. BERKINGE (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Berkinge är en mindre bruksmiljö med hyttlämning och välbevarad herrgård från mitten av 1700-talet. I området finns också äldre ekonomibyggnader, arbetarbostäder samt välbevarade skogsarbetarbostäder från 1950-talet, som berättar om den nya näring som tog över efter järnhanteringen. Runt byn finns flera sedan länge övergivna hagar, men också en hage i norra delen av bruksmiljön som fortfarande är hävdad och rik på växtarter.

Genom privata initiativ har Berkingedammen under senare år åter vattenfyllets och markägaren har planer på att utveckla området för turism.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att den äldre bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till miljön.

Det bör vara möjligt att förena ett bevarande av själva bruksmiljön med en utveckling av naturinriktad turistverksamhet och övernattningsmöjligheter i form av campingplats och mindre stugbyar. Sådana anläggningar bör lokaliseras med ett lämpligt respektavstånd till den äldre bruksmiljön. Befintlig bebyggelse används redan idag för servering och konferenser m.m. och sådan användning av äldre byggnader bör vara möjlig om byggnadernas karaktärsdrag bevaras. Likaså bör kompletteringar kunna medges om hänsyn tas till kulturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Gålar Moraån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	101
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-40
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 9

36. FUKTÄNG SÖDER OM ÄLGMOSSEN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

Objektet utgörs av en beteshävdad fuktäng, helt omgiven av åkermark.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.29
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	102

37. HYTTMYREN (KARTBLAD 4)

Befintliga förhållanden

En intressant hyttlämning som utgör ett värdefullt minne från det äldsta skedet i områdets järn-historiska utveckling.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt. Lämningen är skyddad enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 38

38. NORRBY (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Norrby har en bevarad äldre bebyggelsestruktur och tätt liggande gårdar med många äldre byggnader. En av gårdarna (Norrby 9:1) har kvar sin ålderdomliga kringbyggda form med portluder mot bygatan. Kring byn finns ett intressant odlings- och beteslandskap med lövträdsrika holmar och brynpartier samt ett omfattande system av trädgårdsgårdar. Inom området finns också flera intressanta bebyggelselämningar och en varggrop.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets

karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 67

39. FÅGELFJÄRDEN (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Fågelfjärden är en näringsfattig, sänkt sjö som till större delen är täckt av bladvass- och sävvegetation och som omges av våtmark. Området utgör en utmärkt fågellokal.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring fjärden och Länsjöån.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	122

40. JOHANNISFORS (KARTBLAD 5)

Befintliga förhållanden

Johannisfors har haft en livlig industri, bland annat smide, sågverk, sulfatfabrik och kopparverk. Området inrymmer flera bebyggelselämningar och kvarstående byggnader som minner om detta. Här finns också välbevarad bostadsbebyggelse, en intressant stenladugård och en stenvalvsbro som är en de bäst bevarade i länet.

Johannisfors ligger i anslutning till Forsmarksåns mynningsområde där det finns lundmiljöer, gamla slättermarker och sankängar. Fågellivet är rikt.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att bebyggelsen med särskilda kulturvärden bevaras och skyddas mot skadliga förändringar och att eventuell ny bebyggelse placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till områdets karaktär. Likaså att stenvalvsbron underhålls och att området runt bron hålls öppet. Området lämpar sig för en rastplats i anslutning till bron.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Forsmarksån.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bron är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.12
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 8

41. GLUPUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om ett torp. Här finns örtrika och lundartade betesmarker, enbackar, hagmarker och ängar, hällmarkstallskog och varierande stränder.

Lämplig utveckling

Området bör bibehållas i sitt nuvarande tillstånd så långt det är möjligt och inte utsättas för några byggnadsåtgärder.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.43

42. LADSKÄR OCH SKATUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Områdena ligger i nära anslutning till det större fritidshusområdet på Stenskär, men saknar detaljplan. Ladskärsområdet inrymmer torpet Laduskäret samt nio avstyckade fastigheter med fritidshus. Vid Skatudden finns 11 fritidshustomter. Bebyggelsen ligger mestadels på morän, men det förekommer även berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Områdena är redan tämligen tätbebyggda och det torde inte vara möjligt att medge nya tomtbildningar, såvida det inte är helt klarlagt att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

43. OMRÅDE SÖDER OM STENSKÄR (KARTBLAD 6, 13)

Befintliga förhållanden

Området består av skogs-, myr- och odlingsmarker mellan Stenfjärden och väg 1100. Det är opåverkat av bebyggelse förutom den som finns vid gårdarna Ruddun och Grosvedden samt ett fåtal stugor öster om Grosvedden och vid Kallviken i områdets nordöstra del. Skogen är örtrik och det finns inslag av mindre åkerpartier. Större myrområden finns främst vid Björnholmsmossarna och vid Stenfjärden. Vid åutloppet i södra Kallviken ligger en örtrik strandäng som österut övergår i sandstränder av dyntyp och i en udde med stenstränder. Här växer flera ovanliga arter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Guvikssjön och Stenfjärden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.40, 41, 42, 44
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-88

44. AVSTYCKNINGAR FRÅN SUND 13:1 (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området ligger sydost om Stenskär i direkt anslutning till planlagda fritidshusområden men saknar detaljplan. Det består av 10 likartade och väl samlade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är redan tätbebyggt och det bedöms inte finnas utrymme för några nya tomtbildningar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * En mindre del av området berörs av strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

45. VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ett 30-tal avstyckade enheter för fritidsbebyggelse. De flesta av fastigheterna är mycket stora (mer än en hektar). Flertalet har också direkt kontakt med vattnet. Marken består till stor del av berg i dagen eller tunna jordtäckan av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Eftersom området redan är exploaterat, fast glest, skulle det kunna vara lämpligt för förtätning av bebyggelsen. Detta förutsätter dock en lösning på vatten- och avloppsfrågor som tillgodoser hela områdets behov. Innan denna fråga är närmare utredd skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Lämpligen borde även en detaljplan upprättas om det uppstår önskemål om förändringar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

46. OMRÅDE SÖDER OM VALUDDEN (KARTBLAD 6)

Befintliga förhållanden

Vid Kolskärsviken finns havtornsbevuxna strandängar och vassbälten. Här finns också en havsstrandäng och en hage som delvis har en hävdgynnad vegetation kvar, trots att bete har upphört för länge sedan, samt ett agkärr. Omkringliggande skog är varierande med tallskog, äldre gran-skog och kärrdråg med blandskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. En positiv åtgärd vore dock hävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.45, 82.46
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

47. SKINNÄSVIKEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Strandområdet mellan Öregrund och Skinnäsviken består främst av exponerade klippstränder med mindre strandängar i skyddade lägen. Vid flera av strandängarna mynnar vattendrag och vegetationen är här mycket rik. I Skinnäsvikens södra del är stränderna flacka. I övrigt finns ängsgranskog och lundartade partier samt ett fåtal spridda fritidshus i området.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.47, 82.48

48. BOLKASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 13 fastigheter för fritidsbebyggelse, varav några är obebyggda. Fyra fastigheter har egen strand. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

49. SVARVARUDDEN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

I området finns 15 fastigheter för fritidshus i mindre grupper. Strandremsan är allmänt tillgänglig. Marken består till av berg i dagen eller tunna jordtäcken av morän. Stränderna domineras av klippor med stora naturvärden och området ligger så nära Öregrund att det har en särskild betydelse som allmänt rekreativområde. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

I området finns ett fåtal "luckor" som i något enstaka fall skulle kunna användas för kompletterande bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt och att framkomligheten för allmänheten inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48

50. HUMMELFJÄRDARNA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Hummelfjärdarna är exempel på havsvikar som avsnörts genom landhöjningen. Omgivningarna består av hållmarksskog med inslag av rikare partier i låglänta delar. I anslutning till väg 1100 finns en serie örtrika torrbackar. Strandområdet ligger i direkt anslutning till Tallparken i Öregrund och har ett särskilt värde för rekreation.

I områdets södra del finns också en skjutbana och några enstaka bostadshus.

Lämplig utveckling

Så länge skjutbanan finns kvar i området bör ny bostads- eller fritidsbebyggelse inte tillkomma. Möjligen kan arbetslokaler diskuteras i anslutning till väg 1100. Naturvärdena och särskilt strandområdets rekreativvärde måste beaktas. Dammluckor i anslutning till Hummelfjärdarna bör uppmärksammas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid havet och kring Inre och Yttre Hummelfjärden.
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.48, 82.49
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	145
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-89

51. SUNNANÖFJÄRDEN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sunnanöfjärden är omgiven av bebyggelse och hyser ett stort antal båtplatser, även i vikens innersta del. Den är således i ganska hög grad utsatt för mänsklig påverkan.

Lämplig utveckling

Det finns ett behov av ytterligare utredningar beträffande fjärdens framtida användning, organisation av båtplatser m.m. Innan dess bör stor försiktighet iaktas beträffande åtgärder som kan öka belastningen på fjärden. Det samma gäller muddringar m.m.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	146
* "Sunnanöfjärden" (8)	

52. KULLBÅDASTRAND (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer ca 30 fastigheter med fritidshus. Tomterna är medelstora och ligger väl samlade i två grupper, söder och norr om landsvägen. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Strandområdet är, fränsett en mindre passage, helt ianspråktaget för enskilda tomter. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Det bedöms inte finnas något utrymme för ytterligare tomtbildningar. Även när det gäller kompletteringsåtgärder inom befintliga tomtplatser (tillbyggnader, gäststugor) bör områdets täthet och markförhållandena iaktas så att sanitära problem inte uppstår. Om större förändringar önskas bör detaljplan och va-utredning upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

---

53. BJÖRKLUNDA (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett mindre antal spridda fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Bebyggelsen är omgiven av naturreservat. Ett ganska stort strandområde är tillgängligt för allmänheten. Marken består av tunna moränlager och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Viss kompletterande bebyggelse kan vara möjlig norr om landsvägen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

---

54. KULLBÅDAN (KARTBLAD 7)

Befintliga förhållanden

På Kullbådan och Domarskäret finns sju avstyckade fastigheter med fritidshus samt ytterligare en fasighet som inte är bebyggd. Samtliga fastigheter har strandkontakt. Kullbådan har också en fornlämning i form av en f.d. tullplats. Marken består huvudsakligen av berg i dagen samt ett mindre moräntäckt område. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

På grund av strandskyddsbestämmelserna och reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken får inte ytterligare mark tas i anspråk för bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter

---

55. SKÅRSUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området omfattar inre delen av Kullbådviken, ett par områden med fritidshus samt en hagmark tillhörande Nyhem. Bebyggelsen omfattar ett 15-tal fritidshus. Markförhållandena varierar; lera, grus, morän och berg i dagen förekommer. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Kullbådvikens inre del, Skårsund, är mycket grund med mjuka sediment. Vattnet i viken har låg näringshalt, vilket indikerar ett gott utbyte med vattnet utanför (Gräsörännan). Viken hyser kran-salger, men har påverkats av muddrade rännor som går till en båtbygga och ett båthus. Området är troligen ändå en viktig reproduktionslokal för fisk.

I området fanns bland annat under järnåldern ett sund som förband en innerfjärd med havet västerut. Detta sund innehåller lämningar efter vad som anses ha varit grunder till stenkistor. Se "Upplev Gräsön", sid 67 (14).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till vikens känslighet och dåliga förutsättningar att ordna fler båtplatser skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-22
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 27, 64-65
* "Upplev Gräsön" (14)	sid. 67

56. ROSTEN - GJUSBÅDAN

(KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett par äldre torp samt 20-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Högklykefjärden är, med undantag av det muddrade mynningsområdet, en i stort sett opåverkad fjärd. Vegetationen och bottenarnas utveckling i fjärden får betraktas som naturlig, varför fjärden har mycket höga naturvärden.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.52
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 15, 60-61

57. DJÄKNEVARPSFJÄRDEN - HÄGGVIKEN

(KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

Inom området finns ett 10-tal fritidshus på fastigheter av varierande storlek. Söder om området ligger gården Svepholmen. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av morän eller lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda. I inre delen av Djäknevarpsfjärden finns en värdefull havsstrandäng.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget och markens förutsättningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-23

58. LILLA RISTEN (KARTBLAD 8)

Befintliga förhållanden

På Lilla Risten finns ett mycket välbevarat äldre odlingslandskap med hela ägoslagsstrukturen intakt och värdefull bebyggelse från 1700- och 1800-talen. Bebyggelsen består av två gårdar som sammanslogs till en enhet i början av 1900-talet samt ett par fritidsbostäder.

En vik på Gammelboörarna har undersökts med avseende på kransalger och vattnets näringshalt, se dokumentförteckning nedan.

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd utökat enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 68
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö

59. LÖNNHOLMEN - SUNDSÄNG - VARGSKÄR (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Den första bebyggelsen i området utgjordes av torp under Gräsö gård. Dessa frisåldes 1927 och utvecklades till småjordbruk. På gårdarna finns fortfarande mycket välbevarade byggnader. Särskilt Vargskär är ett fint exempel på ett mindre skärgårdshemman så som det kunde se ut vid 1900-talets början. Området inrymmer också en skolbyggnad vid Sundsäng som har fått behålla sitt ursprungliga utseende samt några få fritidshus.

Området präglas i övrigt av ett välbevarat och ålderdomligt odlingslandskap. Odlingslandskapet vid Lönnholmen hör till det bäst bevarade på Gräsö och sannolikt i hela Uppsala län. Här finns också ett rikt fågelliv..

Lämplig utveckling

Det är av stor betydelse att det äldre odlingslandskapet hålls öppet och hävdas på traditionellt sätt. Området bör därför prioriteras högt vid fördelning av eventuella bidrag för landskapsvård.

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar dess genuina karaktär. Stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.
- * Eriksdal - Lönnholmen och Sundsäng ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandehemman - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-24
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Gräsö
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8204

60. LÖVLUND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består av en grupp med nio fastigheter för fritidshus, varav två är obebyggda enligt ekonomiska kartan, samt mindre områden som undantagits vid avstyckning. Lera och morän överlagrar berggrunden. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

De obebyggda fastigheterna bör kunna användas för fritidshus och ytterligare någon enstaka komplettering kan vara tänkbar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18

61. BENGTSÄNG (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ligger söder om gården Vargskär och inrymmer 7 fastigheter för fritidshus samt ytterligare fastighet med bostadshus och anläggningar för tidigare såg- och varvsverksamhet. Marken består av berg i dagen eller tunna jordtäckten av lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till det naturmässigt känsliga läget, brist på grundvatten och dåliga förutsättningar för att anordna avloppsanläggningar bör det visas återhållsamhet när det gäller bebyggelsens utveckling och stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18
* Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	148
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35

62. SKÅLLBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Skållbo utgör en välbevarad skogsby med oförändrad bebyggelsestruktur sedan början av 1800-talet. På gårdarna finns flera timrade byggnader från 1800-talet. Odlingsmarkerna öppnar sig som en glänta i barrskogen. Området hyser också en intressant hage och betesmarker.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.28
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-42
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 37

63. VAMSTA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Vamsta har en välbevarad bebyggelsestruktur från tiden före laga skifte och ännu tätt liggande gårdar med flera äldre byggnader. Byn ligger i ett småbrutet odlingslandskap. Nordväst om bytomten ligger ett järnåldersgravfält.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och skyddas mot förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.30
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 44

64. VRETA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en björkhage med inslag av gran, en och hassel. Den har en rik flora och särskilda naturvärden.

Lämplig utveckling

Fortsatt beteshävd är bästa åtgärden för att bibehålla hagens värden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	123
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-46

65. SANDTRÄSKET - LÅNGTRÄSKET - KLUBBTRÄSKET (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området innehåller grunda sjöar omgivna av kärr. Sandträsket och Långträsket står i förbindelse med Fågelfjärdens vidsträckta sankmarker. Här finns också ett sumpskogstråk och ett parti gammal hällmarksskog.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Sandträsket, Långträsket och Klubbträsket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.33
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	121

66. STOCKHOLMSÅSEN MELLAN DRAKNÄS OCH LÄNSÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Åsen utgör särskilt i norra delarna ett markant inslag i landskapet där den slingrar sig fram i det omkringliggande åkerlandskapet. Vägen mellan Draknäs och Läns går i hela sin sträckning på åsen. Flera mindre grusgropar finns utmed vägen.

Lämplig utveckling

Särskilt bevarandevärd är lundartade partier, landskapsbilden och vägmiljön.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34

67. SIMUNDÖ - DRAKNÄS - UCKERÖ

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Simundö, Elvisjö, Draknäs, Stummelsbo och Uckerö vilka sammanbinds av en intressant äldre vägsträckning. Vägen löper genom ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla bymiljöer. En del av vägen följer Stockholmsåsens sträckning (jämför område 68). Särskilt vid Elvisjö finns värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Vägsträckningen bör bibehållas. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 1131 och riksväg 76. Inom 12 respektive 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.34, 82.35

* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-71

* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

Ös 39

* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)

Valö

68. ODLINGSLANDSKAP LÄNGS OLANDSÅN

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

I Olandsåns dalgång mellan Drängsö och Aspö utbreder sig ett lövträdsrikt odlingslandskap. Byn Aspö ligger i områdets östra del. Värdefulla hagmarker finns särskilt öster om Aspö vid Snesslingekulla.

Lämplig utveckling

Fortsatt jordbruksdrift är den mest önskvärda utvecklingen. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets karaktär. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.35

* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)

82-78

69. DUDERÖ (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Duderö by har bevarat sin äldre karaktär med många timmerbyggnader och ett värdefullt odlings- och beteslandskap.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 72.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån och kring sjö väster om Duderö.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.35
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 40

70. OLANDSÅN (FLERA KARTBLAD)

Befintliga förhållanden

Området omfattar de delar av Olandsåns sträckning som inte ingår i något annat område. I texten för de övriga områdena i anslutning till ån görs hänvisningar till område 70, då det som anförs här avses gälla hela åns sträckning. Olandsån är det vattendrag i kommunen som ger den största tillförseln av näringsämnen till kustvattnet. Orsakerna till att vattnet är näringsrikt behandlas mera ingående i översiktsplanens del I.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att försöka minska transporten av näringsämnen via Olandsån. Något uttömmande svar på hur detta skall gå till kan dock inte ges i översiktsplanen. Planen pekar snarare på ett behov av fortsatt arbete med frågan. Det kan gälla hur jorden brukas i de närmast liggande zonerna, skogsdikning, enskilda avlopp, kommunala reningsverk, rensningar, möjligheter till "reningsfilter" (se område 96) m. m. Dessutom är det naturligtvis angeläget att inga nya åtgärder, bebyggelse eller annat, som skulle medföra ytterligare belastningar på vattnet utförs utmed ån.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs ån samt kring Stamsjön

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.105
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

71. LILLA ASPÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Lilla Aspö ligger i ett småbrutet landskap. I området finns två hagar med en mycket rik flora. Här finns naturvärden av riksintresse. I områdets södra del finns ett äldre stenbrott där efterbehandling fortfarande pågår.

Lämplig utveckling

För bibehållande av hagmarkerna och det öppna landskapet i övrigt är fortsatt jordbruksdrift den mest önskvärda utvecklingen. Stenbrottet efterbehandlas och slutförs enligt givna tillstånd och beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Riksintresse Rn 43.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 77

72. SNESSLINGEBYGDEN (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Snesslinge by har bevarat sin äldre bebyggelsestruktur och här finns två av länets bäst bevarade kringbyggda gårdar med byggnader från 1700- och 1800-talen. Snesslingebergs gård är en mycket representativ och välbevarad herrgårdsmiljö från 1700-talet. Särskilt intressant bland bebyggelsen är också ett missionshus från 1884.

Omgivningarna består av ett odlingslandskap som domineras av åkermark. Landskapet ansluter i norr till Kallrigafjärden (se även område Rn 17) och i områdets södra del finns intressanta hagmarker. Ett mindre antal fritidshus finns också.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Mindre kompletteringar av bebyggelsen i områdets norra del är tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och närheten till Kallrigafjärden beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 76 och nr 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.15
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	110
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-79
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 10

73. VICKLINGE - ÖSTANSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar bland annat sjösystemet mellan Kallrigafjärden och Granfjärden. Sjöarna ligger i en sänka endast någon eller några meter ovan havsytan och är i sen tid avsnörda från havet. Bland dokumenterade naturvärden kan i övrigt nämnas örtrika partier, torrbackar och ett dynområde.

I nära anslutning till sjösystemet löper Börstilsåsen. Åsen utnyttjas som vattentäkt för Öregrund och brunnen ligger direkt norr om väg 1100. Skyddsområdet för vattentäkten sträcker sig upp till Storsvedden. Vägsträckan mellan Vicklinge och Östansjö ligger direkt på åsen.

Bebyggelsen i området består av några gårdar samt mindre grupper med bostads- eller fritidshus.

Lämplig utveckling

Bebyggelse eller anläggningar som kan skada vattentäkten får inte tillkomma. Detta innebär bland annat att stor försiktighet måste iakttas i anslutning till åsstråket. I övrigt torde någon mindre komplettering vid befintliga bebyggelseområden vara tänkbar om vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och särskilda naturvärden inte skadas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Lillsjön, Snäcksjön, Strömmen och kring sjö sydost om Strömmen.
- * Allmän väg nr 1100 och 1119. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.36 - 82.39
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	111

74. ÅGALMA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området ligger norr om Ågalma gård och innehåller en grupp med åtta ganska små fastigheter för fritidshus. Området ligger i nära anslutning till Granfjärden (jämför område 100).

Lämplig utveckling

Då området redan är tätt bebyggt och ligger nära den känsliga Granfjärden skall stor restriktivitet skall råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 1100. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

75. GRÅBOVIKARNA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer två torp samt nyare fritidsbebyggelse, sammanlagt ett tiotal fastigheter av varierande storlek. Marken är sandig - grusig.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

76. SUND - BOLKA - SÖDERBY (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Bolka och Sund samt Söderby gård, en rent agrar miljö med ett sammanhängande odlingslandskap som är svagt kuperat och innefattar moränbackar, värdefulla hagmarker och enstaka odlingsrösen. Bolka och Sunds byar har bevarat mycket av sin odlings- och bebyggelsestruktur från tiden före laga skiftet på 1800-talet. I byarna finns också många välbevarade byggnader som utgör goda representanter för det traditionella byggnadsskicket på bondgårdarna under 1800-talet. Flera järnåldersgravfält vittnar om tidigare bosättningar. I området finns också ett fåtal fritidshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas så att särskild hänsyn tas till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Kallrigafjärden.
- * Allmän väg nr 1120 och nr 1135. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-91, 92, 93
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 11
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

77. NORDANGÄRD (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

I södra delen av området ligger gården Vecken. Nordost om denna, utmed väg 1120, ligger ett 20-tal fritidshusfastigheter.

Lämplig utveckling

Marken ligger i sådan närhet av Granfjärden (jämför område 100) att stor försiktighet måste iaktas när det gäller ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan öka belastningen på fjärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113

78. STORTRÄSKET OCH ODLINGSLANDSKAPET ÖSTER DÄROM (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Storträsket är en tämligen näringsfattig sjö som omges av ett flera hundra meter brett vassbälte. Öster om sjön, fram till Kavarö, finns ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, hölador, hagmarker m.m. Bebyggelsen består av fyra gårdar samt ett fåtal fritidshus. Området innehåller också bebyggelselämningar.

Naturbetesmarkerna ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 och del av området utgör riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon ny bebyggelse förväntas inte tillkomma inom överskådlig tid. På längre sikt kan områdena närmast väg 1121 vara intressanta för bostäder m. m., men detaljplanering kommer då att erfordras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Riksintresse, Rn 55.
- * Strandskydd 100 meter kring Storträsket.

- * Allmän väg nr 1121. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	144
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-95
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 42
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8202

79. INNERFJÄRDEN - JÄRSÖSUDET M. M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Söder om Sunnanöfjärden bildar Järsösundet-Stordragsfjärden och Innerfjärden ett långsmalt fjärdsystem mellan fastlandet och utanför liggande öar: Prästholmen och Järsön. Fjärdarna utgör successiva stadier i landhöjningskusten. Fjärdsystemet karaktäriseras av höga biologiska och naturgeografiska värden och är sannolikt viktigt för reproduktion och uppväxt av fisk. Här torde också finnas goda möjligheter att närmare studera hur vattenutbytet med havet och olika grader av mänsklig påverkan har betydelse för vattnets koncentration av näringsämnen.

Den enda äldre bebyggelse i området är gården Stordrag. Söder om Innerfjärden finns ett par mindre grupper med fritidshus, vid Lammskärsudden och ytterligare söderut.

Lämplig utveckling

Fjärdsystemet utgör en sådan värdefull miljö att den inte bör utsättas för åtgärder som ökar påverkan från bebyggelse, båttrafik m. m. Frågan huruvida fjärdarna långsiktigt skall behålla kontakten med havet och hur muddringar i så fall skall utföras kräver sannolikt en egen utredning.

Vid Lammskärsudden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning och befintliga tomtplatser bebyggas måttligt. Längre söderut, på betryggande avstånd från Innerfjärden torde obebyggda avstyckningar kunna utnyttjas för fritidshus. Eventuellt är också ytterligare någon enstaka kompletteringar av bebyggelsen möjlig. En förutsättning är dock att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 69 -72

80. STRAND (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Väster och söder om gården Strand finns nio fastigheter som används för fritids- och permanentboende. Tre fastigheter har egen strand. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Utanför strandskyddat område kan det finnas möjligheter till någon enstaka ny tomtplats i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

81. BJURÖN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

I området finns en gård och ett par torp samt 15 - 20 fritidshus, varav flertalet ligger i direkt anslutning till det större, planlagda fritidshusområdet. Terrängen är bergig med inslag av morän och lera. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Kalvhagafjärden och Bjuröfjärden har höga naturvärden och är troligen viktiga reproduktionslokaler för fisk. Vid fjärdarnas inre delar finns två strandängar och en hagmark. Dessa utgör bland annat en viktig del i landskapsbilden.

Lämplig utveckling

Då större delen av de obebyggda områdena omfattas av strandskydd och området ligger i anslutning till värdefulla och känsliga fjärdar synes det inte finnas utrymme för någon utvidgning av bebyggelsen. Befintliga tomtplatser bör bebyggas måttligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1183. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-26
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 66-67

82. IDÖN (KARTBLAD 15)

Området ingår i riksintresse Rn 18 och är särskilt angivet då det på grund av sina naturvärden, värdefulla betesmarker m. m. ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000. En viktig brygga finns där allmänna vägen slutar.

83. RÄVSTEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Rävsten finns två gårdar. Den ena används idag som centrum för stuguthyrning. Stugorna ligger på öns östra del som också utgör ett s. k. Natura 2000-område. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Större delen av ön omfattas av strandskydd och nya byggnader får där inte uppföras utan särskilda skäl. Sådana skäl kan finnas om det gäller verksamheter som är direkt avsedda för rörligt friluftsliv. En mycket försiktig utveckling av stugubebyggelsen samt anläggande av enkel rast- och övernattningsplats bör därför kunna diskuteras och vara förenligt med riksintresset. Förslag har lagts fram beträffande vindskydd och fyra småstugor i anslutning till Hagsuddsvikarna på öns nordvästra del. Givetvis måste minsta möjliga intrång eftersträvas och konsekvenserna för landskapsbilden m.m. beaktas. En enkel planskiss för hela ön bör upprättas innan enskilda beslut tas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Skydd för landskapsbilden enligt beslut 8 december 1965.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Östra delen ingår i det europeiska nätverket av bevarandeområden - Natura 2000.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	Rn 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

84. GRÄSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Mellan gårdarna i byn finns hagmark med en mycket rik flora. Här finns också rester av en banvall och en järnvägsstation.

Lämplig utveckling

Hagmarkerna och det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kulturhistoriska värden skall beaktas vid förändringar av bebyggelsen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	096
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-120

85. ÄLGSJÖN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Älgsjön avvattnas mot norr och ingår i Forsmarksåns vattensystem. Den omges av stora sankarpartier och är endast ringa påverkad av utsläpp.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring sjön och Gålarmoraån

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.56

86. MYRMARKER NORDOST OM JUVANSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett myrkomplex, till större delen odikat, omgivet av barrskog. Längst i öster, vid Sandtorp, finns en hage med intressant flora.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Hagen bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.57
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	095
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-48

87. MASUGNSSKOGEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet odlingsstråk som utbreder sig på ömse sidor om det vattendrag som i äldre tider dämades upp för att ge kraft till driften av bälgarna i Vigelsbo masugn. Den gamla dammens storlek stämmer överens med den åker som ligger söder om den gamla hyttplatsen och alltjämt bär namnet Dammen. Ruinen efter Vigelsbo masugn utgör ett viktigt minne över de många små hyttor som i äldre tider fanns vid sidan av de större bruken och som i flera fall är äldre än dessa.

Bebyggelsen i området utgörs av ett flertal mindre gårdar och torp. Runt den större gården i Vigelsboäng finns kuperade träd- och buskrika hagar.

Lämplig utveckling

Masugnsruinen borde vårdas genom vegetationsrensning m.m. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i området kring den gamla masugnen och hyttruinen. Bebyggelse med särskilda kulturvärden bör inte utsättas för förändringar som skadar dessa värden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets nuvarande karaktär. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Masugnsruinen och bebyggelse lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län (5)	82-47
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 68

88. VIGELSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vigelsbos historia är intimt förknippad med gruvbrytningen i området. Byn har bevarat sin bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1800-talets mitt. Byn består idag av två gårdar. Genom byn går landsvägen i sin ursprungliga sträckning och från byn rakt söderut går en väg till gruvområdet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den äldre bebyggelsens och odlingslandskapets kultur- och naturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 46

89. BOTARSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

I Botarsbo finns en väl sammanhållen skolmiljö, representativ för landsbygdens många mindre skolor under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bebyggelsen utgörs av två skolbyggnader, en lärarbostad och tillhörande uthus. Skolan lades ned 1959 och används idag som åretruntbostad och fritidsbostad. Byggnadernas yttre karaktär har bevarats.

Lämplig utveckling

Det ligger ett stort värde i bevarande av byggnaderna och att de inte utsätts för åtgärder som skadar deras genuina karaktär. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 45

90. STYNSBO (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Vid Stynsbo finns en för skogsbygd ovanligt stor hagmark. Enbuskar dominerar.

Lämplig utveckling

Hagmarken bibehålls bäst genom fortsatt betesdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 290. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-121

91. VIGELSBO GRUVOR (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är en gruvbygd med intressant och sammansatt bild av en gruv- och industrinäring med anor i 1500-talet, samt hytta från 1600-talet. I Vigelsbo finns ett stort antal gruvhål, skrotstenshögar, lämningar efter industribebyggelse m.m. samt några äldre torp och ett par arbetarbostäder. Vid Stynsbo finns en hyttruin, lämningar efter kolhus, fördämningsvallar, rester efter en stånggång m.m. I Finnskogen finns torp och arbetarbostäder.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för åtgärder som skadar dess genuina karaktär. Särskilt gäller detta arbetarbostaden på fastigheten Lund 2:68 som är exteriört helt orörd. Eventuella nya byggnader skall placeras och utformas med särskild hänsyn till områdets kulturvärden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Gruvlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 14

92. GAVELMOSEN (KARTBLAD 11)

Befintliga förhållanden

Området är sankt och blåbärsdominerat med höga grovstammiga tallar och mest vitmossor i botenskiktet.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.58

93. VALÖ - LUNDSVEDJA (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Valö ligger i en jordbruksbygd och är sockencentrum med kyrka, prästgård, skola, servicebostäder och småföretag, bland annat såg och byggvaruförsäljning.

Valö kyrka har en av länets bäst bevarade interiörer från medeltiden och prästgården har värdefulla byggnader från 1700-talet. Kring kyrkan finns ett område som omfattas av ett särskilt förordnande till skydd för landskapsbilden, vilket bland annat innebär att uppförande av ny byggnad eller tillbyggnad inte får ske utan tillstånd från Länsstyrelsen (bygglov från byggnadsnämnden krävs också i vanlig ordning). Inom detta område ligger också skolan, servicebostäderna (f.d. ålderdomshem), enstaka bostadshus och ekonomibyggnader, varav en del tidigare hört till prästgården.

Den nyare bebyggelsen, och flertalet bostadshus, ligger öster om ovannämnda förordnandeområde (Lundsvedja). I områdets norra del ligger byn Lund med flera gårdar samt sågverk och byggvaruhandel.

Odlingsmarkerna kring Valö representerar den största sammanhängande bruksarealen inom kommunens nordvästra del. Norr och nordväst om Valö består dessa nästan uteslutande av vidstäckt åkermark. Söderut är landskapet mera småbrutet med mindre hagar och skogspartier mellan åkrarna. Kring Lund och i området sydväst om prästgården finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Då Valö redan är ett centrum för ett större landsbygdsområde och framförallt har skola, är en utveckling mot fler bostäder och arbetsplatser önskvärd. Ett större område kring kyrkan är i princip skyddat mot ny bebyggelse, men en utveckling bör bland annat kunna ske kring befintlig bebyggelse i Lundsvedja. Man bör i allmänhet också kunna se positivt på nya bostäder i Lund samt i omgivande landsbygdsområden, under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras. I Lund bör man också särskilt beakta villkoren för industriell verksamhet och iaktta vissa skyddsavstånd så att bostäder inte utsätts för störningar.

Prästgårdens byggnader bör inte utsättas för förändringar som skadar deras genuina karaktär. Kyrkobyggnader är skyddade genom särskild lagstiftning och i kyrkans omgivningar skall eventuella nya byggnader och tillbyggnader prövas särskilt enligt vad som sagts ovan.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 1126, 1129, 1131. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Förordnande till skydd för landskapet kring kyrkan, Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 29 december 1967.
- * Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Samlad bebyggelse i Lundsvedja. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-53, 82-54
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 13
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

94. VALÖ - BOL

(KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett småbrutet jordbrukslandskap (jämför område 93). I byn Bol finns särskilt intressanta hagmarker. Här ligger också två större gårdar samt ett tiotal bostadshus.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Kompletteringar av bebyggelsen kan vara lämpliga under förutsättning att bebyggelsen passar in i kulturlandskapet och jordbruket inte försvåras.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.59
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	124
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-56
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

95. OLANDSÅN - RÖRMAR

(KARTBLAD 12, 13)

Befintliga förhållanden

Området innefattar en delsträcka av Olandsån samt odlingslandskap, skogsområden och myrområden öster, och delvis även väster, om ån. Odlingslandskapet återfinns främst kring gården Brötena och utgörs förutom av åkermarker till stora delar av sidvallsängar och lövträdsholmar. Ett par stora partier domineras av barrträd. Söder om Krokströmmen ligger smala partiet med mycket rika ädellövträdsholmar. Odlingslandskapet är ett av de största lövskogsområdena i kommunen.

Det finns även andra delar av området som har rika bestånd av ädellövträd och vitryggig hackspett har observerats. De norra och östra delarna av området utgörs främst av myrmarker. Beträffande Olandsån, se även område 70.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Det är önskvärt att skogsbruket anpassar sig till områdets naturvärden.

En annan fråga är huruvida vattenkvaliteten i Olandsån skulle kunna förbättras genom att ledas genom något våtmarksområde. I sådana fall skulle möjligen myrmarkerna kring Rörmar och Askholmen vara ett lämpligt område. En preliminär bedömning av en sådan åtgärd är önskvärd. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.60
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	119
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

96. NORRSKEDIKA

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika är ett samhälle utmed riksväg 76 som ligger strax under gränsen för att betraktas som tätort. Här finns bostäder, ett par butiker och bensinstation m. m. Samhällets norra del saknar idag detaljplan.

Lämplig utveckling

Området är lämpligt bland annat för handel och andra verksamheter och även bostäder om de läggs en bit från genomfarten. Ett par tomter har styckets under senare år och det bör finnas utrymme för fler. Detaljplan bör dock upprättas.

Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

97. NORRSKEDIKA GRUVOR

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Norrskedika gruvor ligger vid Granfjärden. Gruvan var i drift mellan år 1865 och 1905. Området innehåller vattenfyllda gruvhål, skrotstenshögar, husgrunder, en banvall samt välbevarade byggnader från slutet av 1800-talet.

Lämplig utveckling

Bebyggelsen bör bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens nuvarande karaktär. Det är också av stor vikt att området inte tillförs ny bebyggelse som medför ökad tillförsel av näringsämnen i Granfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Granfjärden.
- * Officersbostaden Granbo är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 41

98. ODLINGSLANDSKAP KRING BARKÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Trakten kring Barkö är ett omväxlande jordbrukslandskap med åkrar, betesmarker och skog. Norr om byn är landskapet småkuperat med flera enbevuxna åkerholmar. På en björkbevuxen backe finns ett järnåldersgravfält och en stor varggrop. en nedlagd gruva finns på Gruvbacken. inom området ligger också den grunda, frodiga Lillsjön.

Gårdarna i byn ligger samlade kring ett vägsäl. Därutöver finns ytterligare ett fåtal fritids- och bostadshus i området.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Viss bebyggelseutveckling kan vara möjlig om särskild hänsyn tas till den traditionella bebyggelsestrukturen och till odlingslandskapets karaktär samt under förutsättning att jordbruket inte försvåras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Strandskydd 100 meter kring Lillsjön och Norsdiket.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.62

99. VÅTMARKER NORR OM ASSJÖ (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex på en sänkt före detta sjö. Det består av sumpskog och ett topogent kärr.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	116

100. GRANFJÄRDEN - ÖSTHAMMARSFJÄRDEN (KARTBLAD 13, 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Östhammarsfjärden och Granfjärden samt landområden runt fjärdarna. Området ligger i direkt anslutning till Östhammars tätort och det angränsar även mot flera detaljplanelområden för fritidsbebyggelse. Dessa områden har egna beteckningar i översiktsplanen, men samma hänsyn till förhållandena i Granfjärden och Östhammarsfjärden skall gälla där. I nordvästra delen har området avgränsats så att det innefattar Börstilsåsen och vattentäkt för Norrskedika - Östhammar.

Fjärdarna är grunda och visar tydliga tecken på övergödning och därmed dålig vattenkvalitet. De påverkas av utsläpp från tätorten och sannolikt även från den spridda bebyggelsen. De är av stor betydelse för rekreation och för tätortens trivsel- och skönhetsvärden. Fjärdarna torde också vara viktiga reproduktions- och uppväxtområden för fisk och de hyser ett rikt fågelliv.

Område 100 är endast i liten utsträckning påverkat av bebyggelse. De större bebyggelseområdena kring fjärdarna är Östhammars tätort samt ett antal fritidsbebyggelseområden som har egna beteckningar i översiktsplanen.

Vid väg 1100 berörs området av skyddsområde för vattentäkt i Vicklinge.

Lämplig utveckling

Fjärdarnas kvalitet och framtid engagerar många boende och det har lämnats flera olika förslag till åtgärder. Vissa utredningar har också genomförts, men det torde vara nödvändigt att fort-

sätta detta arbete för att få ett säkrare underlag för beslut om större insatser. Man måste också beakta att fjärdarna ingår i en naturlig landhöjningsprocess och kommer därför att uppgrundas alltmer och bli avsnörda från havet om inte konstgjorda åtgärder vidtas. Enda lösningen torde vara en sluss. Fortsatta utredningar bör därför innefatta frågan hur man långsiktigt kan bibehålla ett vattenområde i Östhammar och hur vattenkvaliteten påverkas om vattenutbytet med havet helt bryts.

På kortare sikt är det viktigt att effekterna av övergödning motverkas och att det inte tillkommer bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar som kan antas öka belastningen på fjärdarna. Åtgärder för förbättring av reningsverket i Östhammar är planerade. På längre sikt kan ändå alternativa recipienter, "slutfiltrering" i våtmark m.m. diskuteras.

Nordost om Husbackasundet skulle en bebyggelseutveckling kunna ske om anslutning till kommunens va-nät möjliggörs.

Vattentäkten i Norrskedika saknar skyddsområde. Innan något sådant fastställts måste det råda stor försiktighet när det gäller åtgärder i täktens närhet och utmed hela åsstråket.

Söderbysundet, Gubbören och Gränsöfjärden öster om Granfjärden är en före detta havsvik som avsnörts från havet. Sådana områden har ofta särskilda naturvärden. Samtidigt vore det värdefullt med en väg mellan Östhammar och Öregrund genom området (se del I). Inför ett eventuellt vägprojekt måste en miljökonsekvensbedömning göras. Likaså är det nödvändigt att närmare utreda de geotekniska förutsättningarna, särskilt i våtmarkspartierna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Utvidgat strandskydd vid Koxut, i övrigt 100 meter.
- * Allmänna vägar nr 1100, 1194 och 1195. Inom 30 meter (väg 1100) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.63, 82.65-67
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	113, 114, 139
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-85
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 159

101. SÖDERBY JORDBRUKSLANDSKAP

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området består till stor del av åkermark. I områdets östra del finns en intressant hagmark. Bebyggelsen utgörs av några gårdar samt ett fåtal fritidshus eller helårsbostäder.

Lämplig utveckling

Jordbrukets intressen bör beaktas i första hand. Något enstaka nytt bostads- eller fritidshus kan vara lämpligt i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. I översiktsplanens del I behandlas möjligheten att anlägga en ny väg mellan Östhammar och Öregrund bland annat genom område 101. Innan en sådan väg kan bli aktuell krävs det dock omfattande studier och samråd och eventuell bebyggelse måste föregås av detaljplanering.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) .
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1121. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Blåbandshuset är byggnadsminne

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-99

102. GOLFBANAN (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området omfattar skogsmark och öppen mark norr och öster om befintlig golfbana som ligger inom område D 61.

Lämplig utveckling

Marken kan vara lämplig för utvidgning av golfbanan. Detaljplanearbete pågår.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9).
- * Allmänna vägar nr 1120 och 1195. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

103. RACKFJÄRDEN, TRÅNGSUNDET, KLYXEN M.M. (KARTBLAD 14, 15)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av grunda fjärdar som i relativt hög utsträckning är omgivna av fritidsbebyggelse. Bebyggelsen är koncentrerad till detaljplaneområden samt till områdena 105 och 106, medan område 103 i sig endast inrymmer ett 20-tal hus. Fritidshuset ligger utmed fjärdarna och den största bebyggelsesamlingen finns vid Fetskär vid Långalmsfjärden (10 hus med strandtomter). Stora och Lilla Torrön är gårdar med äldre ursprung, liksom torpet Lagerlund.

De obebyggda områdena domineras av skog. Klyxenområdets centrala delar är bevuxna med en fuktig blandskog och av stor betydelse för fåglar och andra djur. De yttre delarna är lättframkomliga och strövvänliga. Mindre inslag av odlingsmarker finns både på Klyxen och vid Brudskäret. Strandängar och hagmarker finns framförallt kring Rackfjärden.

Områdets system av sund och fjärdar har en intressant landskapsbildning och olika delar representerar olika landhöjningsstadier. Till följd av en rik bottenvegetation finns goda förutsättningar för reproduktion och uppväxt av fisk. Trots att sunden mellan fjärdarna är starkt påverkade av muddring har områdena höga naturgeografiska och biologiska värden.

Lämplig utveckling

Området är naturgeografiskt och biologiskt intressant och det är värdefullt för rekreation, medan intilliggande områden blivit utsatta för en ganska kraftig exploatering. Fjärdarna är ett särskilt känsligt system som inte bör utsättas för ytterligare belastning, t.ex. avloppsutsläpp eller båttrafik. Dessa faktorer talar för att ytterligare bebyggelse inte skall tillkomma i området, i vart fall inte utan en mycket noggrann utredning av konsekvenserna.

Möjligheterna för båttrafik försämras successivt genom landhöjningen. Behovet och konsekvenserna av framtida muddringar kräver särskilda studier.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter kring fjärden, kring Gjusgrund och kring tre sjöar på sydöstra delen av Klyxen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.68-70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-100,101,102
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 74
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

104. BJÖRNÄS M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området ligger i direkt anslutning till riksintresseområdet Söderön, nummer Rk 20. Före laga skiftets genomförande 1853 fanns 11 gårdar i Björnäs by och dessa låg samlade i tre klungor kring ett rikt förgrenat vägnät. Några gårdar flyttades ut vid skiftet, däribland Färgärde, men för övrigt är bebyggelsestrukturen oförändrad. Gården Asplund tillhör Långalma by. Mångas gårdar har ett välbevarat äldre byggnadsbestånd.

Hela Söderön har ett välbevarat, skärgårdspräglad odlingslandskap som karaktäriseras av kupe-rad morän- och hållmark med små insprängda åkrar mellan klippiga hagar, åkerholmar, sten- och trögärdesgårdar och odlingsrösen. Mellan de öppna odlingsstråken utbreder sig barrskogsområden.

I område 104 finns förutom den agrara bebyggelsen några mindre grupper med fritidshus eller småhus för fastboende.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. De lämpligaste platserna för nya bosättningar synes vara i anslutning till något av de mindre områden som redan har modern bebyggelse.

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter vid Östhammarsfjärden.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	140
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-103
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

105. TORRÖN - ÄSPSKÄRSUDDEN (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 14 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger samlade i mindre grupper som omges av skogspartier på bergig mark. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.69
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid. 72 - 73

106. STENALMA (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området innehåller 15 fastigheter med fritidshus. Fastigheterna ligger i stort sett samlade i en grupp, som omges av skogspartier på bergig mark eller morän.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området redan är relativt hårt utnyttjat och att de naturliga förutsättningarna begränsar möjligheterna torde det inte finnas utrymme för några ytterligare tomtbildningar i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.70
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	143
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-104

107. ÖRARNA - TALLARNA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Området karaktäriseras av skog på moränmarker med ett par mindre odlingsarealer insprängda. Inslag av lera och berg i dagen finns också. Bebyggelsen utgörs av de två gårdarna Öarna och Nybröte samt drygt tio fritidshus som ligger i mindre grupper i områdets södra del.

Lämplig utveckling

Viss komplettering av bebyggelsen kring Nybröte och Tallarna kan vara lämplig under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Ljusgrund.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Vägagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

108. NYVRET - SJÖDAL - FAGERVIK - BRUNNSVIK (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

I området finns flera gårdar som ligger nära Östhammarsfjärden. Kring dessa har det bildats ett tiotal fastigheter för fritidshus och några hus har byggts på ofri grund. Marken består till stor del av lera och morän med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden och landskapsbild bör särskilt beaktas.

Beträffande bebyggelse nära Östhammarsfjärden, se även område 100.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

109. KULTURLANDSKAP INOM LÅNGALMA BY

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Landskapet kring Långalma by ingår i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Kring Långalma är naturvärdena i betesmarkerna särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

Långalma är en klungby som före laga skiftet 1852 hade 14 gårdar. Sex av dess flyttades ut. Därefter har det tillkommit nya bebyggelseenheter såsom skola, godtemplarlokal och bygdegård. Byn har fortfarande många välbevarade gårdar och skolan har byggts till under senare tid. Naturbetesmarkerna kring Långalma by ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54. Långalma ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.88
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	141
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-105, 82-106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön
* "Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet" (11)	C8203

110. BOL

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området ingår delvis i en natur- och kulturmiljö av riksintresse (Rn 54 och Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglat odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Gården Bol är omgiven av ett småbrutet odlingslandskap. Norr om Bol finns ett skogsområde som har stor betydelse för djurlivet, särskilt beträffande skogshäckande fåglar.

Området innefattar även det muddrade Östersundet som är Långalmafjärdens förbindelse med havet och som är av stor betydelse både för båtliv och för områdets naturvärden.

Bebyggelsen består av gårdarna Stenbron och Bol samt ett torp vid Stackholmarna. Vidare finns ett fåtal fritidshus, några i anslutning till allmänna vägen och övriga i en liten grupp norr om Östersundet. Stora områden är opåverkade av bebyggelse.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att områdets karaktär bevaras, vilket bland annat innebär att bebyggelse inte bör tillkomma i odlingslandskapet och i de stora opåverkade skogsområdena. De öppna markerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Enstaka kompletteringar av bebyggelsen kan eventuellt medges i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Markförhållanden, kulturvärden och land-

skapsbild bör särskilt beaktas. I anslutning till Östersundet bör stor restriktivitet råda på grund av fjärdsystemets naturvärden och känslighet för påverkan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår delvis i riksintressena Rn 18, Rk 20 och Rn 54..
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.71
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	142
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-112
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

111. STRANDKOMPLEX VID ÖSTRA TÖGEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Objektet består av ett ca 25 ha stort våtmarksområde under pågående avsnörning från havet. Det består av de tre karaktäristiska komponenterna strandkärr, strandskog och små klarvattenlaguner som under högvatten får tillskott av bräckt vatten.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.72
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	150
* "Våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 168a

112. STORA RISTEN, DEL AV

(KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring sekelskiftet fanns fyra gårdar på centrala delen av ön samt ett torp vid Tjockudden. Denna bebyggelse har efter hand kompletterats med ett tiotal fritidshus på avstyckade fastigheter, några med strandläge. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Grundvattenmagasinen är sannolikt små, särskilt i östra delen av ön, och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

113. ORMÖN - NÖTSKÄRET (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

På Nötskäret fanns vid sekelskiftet ett torp. Efterhand har ett 20-tal fastigheter för fritidshus bildats, flera med egen strand. Geologiskt präglas ön av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd 100 meter..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149

114. ORMÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Ormö by är en genuin skärgårdsby med bevarade gårdslägen och värdefulla timrade byggnader. Byns gårdar ligger på södra delen av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små långsmala åkrar mellan barrskogklädda hållmarker. Förutom bybebyggelsen finns det, främst utmed den sydöstra stranden i det aktuella området, ca 15 fritidshus på egna fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen eller tunna jordtäcken. I dalgångar finns partier med lera eller morän. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Med hänsyn till öns belägenhet inom skärgårdsområde av riksintresse och de ogynnsamma markförhållandena skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Undantag kan göras för någon enstaka byggnad som direkt gynnar odlingslandskapets hävd och som särskilt anpassas till bebyggelsens och kulturlandskapets nuvarande karaktär.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Delvis utvidgat strandskydd enligt karta, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 36

115. VÄSSARÖN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Vässarön har varit bebodd i flera hundra år. enligt karta från 1905 fanns det då två gårdar på ön. I början av 1940-talet skänktes ön till Stockholms sjöscouter. Därefter har bebyggelsen successivt kompletterats med byggnader för scoutlägerverksamhetens behov, bland annat matsal, kapell, konfirmandstugor, bastu och olika ekonomibygnader. Utredningar och planeringsdokument har framställts i takt med uppbyggnaden.

Lämplig utveckling

Scouternas verksamhet är omfattande. Ändå finns det utrymme för allmänheten att ostört besöka stora delar av ön. Denna kombination bör möjliggöras även i framtiden. Detta innebär att ytterligare någon bebyggelse som betjänar scoutrörelsen bör kunna tillåtas så länge allmänhetens tillgång till ön inte blir påtagligt beskuren. Enstaka strandskyddsdispenser kan medges för byggnader som på grund av sin funktion måste ligga vid vatten och som tillgodoser kollektiva behov. Det är viktigt att utvecklingen även framledes sker på ett planmässigt sätt och att helheten beaktas vid enskilda beslut.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Jubileumsbok Vässarö 1943 - 1993". Stockholms Scoutdistrikt	
* "Någonstans där ute i Ålands hav" Ebbe Lidemark (under 25 år som arkitekt på Vässarö)	

116. SUNDSVEDEN (KARTBLAD 16)

Befintliga förhållanden

Kring gården Sundsveden har det successivt byggts upp en verksamhet med båthamn, stuguthyrning, restaurang, konferenslokal m.m. Direkt söder om Sundsveden ligger gården Charlottendahl. I området finns vidare 14 fritidshus på avstyckade fastigheter. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området är en tillgång för turistnäringen och en viss komplettering av anläggningen bör vara möjlig. Det kan också finnas utrymme för ytterligare några enstaka fritidshus, men alla förändringar av betydelse bör föregås av någon form av mera detaljerad planläggning, varvid bland annat vatten- och avloppsfrågor måste utredas noggrant.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

117. VADÖREN (KARTBLAD 15, 16)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer 10 fastigheter med fritidshus. Tomterna ligger nära vatten, men är avgränsade något ovanför strandlinjen. Geologiskt präglas ön av berg i dagen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Hela det bebyggda området omfattas av strandskyddsbestämmelser och är dessutom så tätt bebyggt att det inte finns utrymme för ytterligare tomplatser. Skulle det uppstå önskemål om utvidgning av området västerut måste beslut om detta föregås av noggranna utredningar, lämpligen detaljplan och utredning beträffande vatten- och avloppsfrågor.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

118. DANNEMORA - FILM (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Ett stort område kring Österbybruk och Dannemora är utpekad som en kulturmiljö av riksintresse. I den senaste inventering som Upplandsmuseet gjort på uppdrag av Östhammars kommun redovisas ytterligare områden, väster och norr om riksintresseområdet, som kulturhistoriska miljöer. Även dessa områden är således präglade av århundradens bergshantering och järnframställning. Här finns bland annat lämningar efter hyttor i Bennarby, Håstensbo och Åknarby, intressanta byar som Karkebo, Sibbo, Kullbol, Ursbo, Myra, Ragnarby, Västerbol och en gammal klövjestig mellan Sibbo i Films socken och Labbo i Tegelsmora socken.

Lämplig utveckling

Några nämnvärda förändringar förväntas inte ske i området. Den allmänna inriktningen bör vara att kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till byggnadstraditionen i området. Hyttrester m.m. är skyddade av kulturminneslagen.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragning sydväst om Dannemora. En viss påverkan på kultur- och naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

119. DANNEMORASJÖN - GRUVSJÖN - FILMSJÖN - LILLBYASJÖN MED OMNEJD (KARTBLAD 10, 11, 18, 19)

Befintliga förhållanden

Naturen kring Dannemora och Österbybruk är mycket variationsrik och hyser dessutom avsnitt som är unika i landet. Område 119 omfattar bland annat några av de övre sjöarna i Fyrisåns vattensystem, våtmarker, hagmarker och ädellövskog. Sjöarna är grunda och näringsrika och de är tillsammans med de sankta strandängarna, utmärkta fågellokaler. Samtidigt som naturvärdena är mycket höga utsätts sjöarna för negativ påverkan i form av utsläpp från avloppsanläggningar och reningsverk samt gamla metallföroreningar från tidigare industriell verksamhet.

Hela området är dessutom starkt kulturpåverkat av den långvariga gruvdriften och järnhanteringen. Flera av sjöarna har t. ex. anlagts som dammar under tidigare sekler. Större delen av området är en del av den riksintressanta kulturmiljön Dannemora - Österbybruk. Se vidare område Rk 21. Området är också mycket värdefullt för friluftslivet och det innehåller ett intressant och viktigt dammsystem.

I området ingår en del av Vattholmaåsen (genom Film och norrut). I åsen finns de kommunala vattentäkterna Film och Norråsen med skyddsområde. Kommunen har också en vattentäkt vid Kyrkholmen väster om Karmdammen.

Lämplig utveckling

Området är mycket stort och komplext med flera olika intressen som i allmänhet torde samverka. Några större förändringar förväntas inte. När det gäller vård av vattensystemet drivs både utredningsarbete och praktiskt arbete av bland annat en aktiv lokal förening och kommunen försöker på olika sätt att stödja detta arbete. Beträffande åtgärder i övrigt, t. ex. eventuella önskemål om bebyggelse, bör den allmänna inriktningen vara att natur- och kulturmiljön inte får skadas och att konsekvenserna måste utredas närmare i varje enskilt fall. Se även områdena Rk 21 och 118.

I översiktsplanens del I diskuteras ny järnvägsdragnings öster om Österbybruk. En sådan skulle möjligen beröra sydöstra delen av område 119. En viss påverkan på naturvärdena bör kunna accepteras om en järnväg medför andra betydande miljövinster.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen, Dannemorasjön, Filmsjön, Harvikadammen, Karmdammen och Slagsmyren - Hammarsdammen. 100 meter kring Lillbyasjön, Broån, Sundbroån (utanför Dannemorasjöns strandskydd).
- * Allmänna vägar nr 290, 292 och 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Vattenskydd enligt länsstyrelsens resolution den 13 juni 1963

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78,79,96,99
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092, 186, 205
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-124, 125, 134
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

120. FILMS KYRKBY (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Den äldre kyrkbyn ligger i områdets norra del nordost om kyrkan. Väster om kyrkan finns skola. I övrigt består byns bebyggelse av egna hem från olika perioder under 1900-talet. Geologiskt präglas byn främst av Vattholmaåsen och närliggande sandjordar. Vattentäkt med skyddsområde finns i områdets östra del, söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Ytterligare bosättningar i byn bör uppfattas som positivt. I områdets sydöstra del finns ett detaljplanerat område som i första hand bör utnyttjas för ny bebyggelse (området är avsett för småhus). Det bör vara tänkbart med kompletterande bebyggelse även på andra håll, men mycket stor hänsyn måste tas till den äldre kyrko- och bymiljön. Se även områdena Rk 21 och 118 och 119.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 718. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.78
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	092
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

121. BJÖRKKULLE VID BRYTTBYN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om landsvägen höjer sig en mindre moränkulle, bevuxen med björkar, över omgivande åkermarker. Kullen är en betydelsefull del i omgivande landskap. Se även områdena Rk 21 och 118

Lämplig utveckling

Kullen påverkas positivt av betesdjur, men bör i övrigt lämnas orörd om det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21
- * Allmän väg nr 722. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.77
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

122. BETESMARK NORR OM KILSMOSSEN (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området består av en mindre hagmark och en ca 60 ha stor betad fuktäng. Längst västerut ligger en svagt välvd mosse. Området innehåller bland annat mycket gamla tallar och en ängsskog med ståtliga individer av lönn, ek och ask. Se även områdena Rk 21 och 118.

Lämplig utveckling

Betesmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Ängsskogen och de gamla tallarna bör om möjligt undantas från avverkning.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 21

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.76
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	091
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

123. KULTURLANDSKAPET KRING PÅLSMORA (KARTBLAD 11, 12)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av de öppna odlingsmarkerna runt Pålsmora. Sin största utbredning når de väster om byn. Åkerholmarna hyser ställvis en ganska rik och högvuxen örtflora. Norr om området finns en stor radiomast.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.80
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

124. ROVSÄTTRA - KELINGE (KARTBLAD 12)

Befintliga förhållanden

Kring Rovsättra finns frodig, delvis trädbevuxen hagmark omgiven av småbrutna åkrar och skog på moränmark. De ytor som inte är gödselpåverkade har en intressant flora. Runt Kelinge finns mera öppna och karga hagmarker och dessutom rikligt med hällmarker.

Rovsättra är en stor by med flera äldre genuina gårdar och bibehållen bebyggelsestruktur och ett ålderdomligt vägnät. Se även område Rk 18.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.81
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	125
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-61
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

125. BORGGÅRDE OCH HANUNDA SAMT DEL AV STOCKHOLMSÅSEN

(KARTBLAD 12, 21)

Befintliga förhållanden

Inom området finns två längre sammanhängande åsavsnitt samt några mindre kullar. Åsen är till större delen flack inom området men vid Hanunda höjer den sig ca fem meter över det omgivande landskapet. Flera mindre grustäkter finns. Åsen utgör ett markant inslag i landskapet i denna trakt.

I byarna finns välbevarad bebyggelse och i Hanunda ligger gårdarna alltjämt väl samlade på den gamla bytomten. Invid den gamla vägsträckningen söder om Hanunda finns en runsten. Området är även i övrigt rikt på fornlämningar, bland annat ett stort gravfält söder om Borggårde samt gruvhålsområden. Se även område Rk 18.

Vattentäkten i Roddarne har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Åsen är också ett viktigt inslag i landskapet och den bör inte utsättas för ytterligare ingrepp. Den torde för övrigt också vara av väsentlig betydelse för vattentäkten i Roddarne.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 18.
- * Allmänna vägar nr 1126 och 1127. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.83
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 15
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Valö

126. HÖKHUVUDS CENTRALBYGD

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar i huvudsak slättbygderna kring Olandsån samt sockencentrum i Hökhuvud. Här finns kyrka, prästgård, skola, egnahemsbebyggelse, småföretag och veterinärstation. Gråstenskyrkan uppfördes i slutet av 1400-talet. I området öst och nordöst om kyrkan finns en stor koncentration av fornlämningar. Gravfält och bebyggelse lämningar finns även kring Roddarne och Vaddika.

Merparten av eignahemsbebyggelsen (ca 15 hus) m. m. omfattas av detaljplan. I Roddarne finns reservvattentäkt för Gimo.

En gammal soptipp finns öster om Olandsån, ca 1 km söder om kyrkan.

Lämplig utveckling

Trakten kring kyrkan och prästgården ligger under ett förordnande till skydd för landskapsbilden. I övrigt bör ytterligare bosättningar i bygden betraktas som något positivt under förutsättning att hänsyn tas till jordbrukets intressen, kulturvärden, landskapsbilden och fornlämningsområden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Om någon mera betydande utbyggnad skulle komma på tal i sockencentrumet bör fortsatt detaljplanering genomföras. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Väg 288 genom Hökhuvud medför vissa nackdelar för trafikanter och kan upplevas som störande och farlig av invånarna. Även om det är svårt att utföra en förbifart, på grund av kyrkomiljön, fornlämningar, jordbruksintressen och ekonomi, bör ändå ett vägreservat utredas och hållas fritt från hindrande ny bebyggelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 1117 och 1126. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Byggnadsförbud kring Hökhuvuds kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-96:67)
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.82, 82.106
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 16
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-58, 59

127. ÅNÖ ODLINGSLANDSKAP - HAGE VID VIKLUND

(KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Odlingslandskapet kring Ånö utgörs av centralt belägna åkrar som omges av högre belägna betesmarker. Värdefulla hagmarker förekommer, liksom flera fornlämningar.

Lämplig utveckling

Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Vid eventuell ny bebyggelse bör särskild hänsyn tas till landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.84
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	118
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-65, 66

128. DEL AV FÅRÖN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

På Fårön finns en äldre gård samt ett fåtal nyare fritidshus. Centralt på ön finns hagmarker som är välbehållna och artrika trots att det inte förekommer något jordbruk på ön idag.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till strandskyddsbestämmelser och naturvärden torde inte någon ytterligare tomtplats kunna tillåtas på ön. Det är dock önskvärt att de öppna markerna hävdas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Utvidgad strandskydd enligt karta.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.75
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	149
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-28

129. BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Befintliga förhållanden

Kyrkan är från medeltiden, men präglad av ombyggnad på 1850-talet. Intill kyrkan finns en tiondebod från 1700-talet och söder om kyrkan en prästgårdsmiljö från 1800-talet. Söder om prästgården ligger ett gravfält från yngre järnålder.

I områdets norra del finns en skjutbana. Hela området ligger inom skyddsområde för vattentäkt. Del av området omfattas av detaljplan.

Lämplig utveckling

Större delen av området omfattas av ett förordnande till skydd för landskapsbilden. Detta innebär bland annat att byggnadsåtgärder som nybyggnad och tillbyggnad inte får utföras utan tillstånd från länsstyrelsen (bygglov krävs också i vanlig ordning). Dessutom är det inte lämpligt med nya bostäder i området så länge skjutbanan finns kvar på nuvarande plats. Skjutbanans användningstider prövas i särskild ordning.

Ombyggnad av vägkorsningen planeras. Därvid kommer även skyddsbehovet av grundvattentäkten att utredas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Nybyggnadsförbud m.m. (förordnande till skydd för landskapsbilden) enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967 (IIIG61-105:67).
- * Skyddsområde för vattentäkt.
- * Allmänna vägar nr 76 och 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 19

130. MARKASJÖN M. M. (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Markasjön är en sänkt sjö som omges av lövrik skog. Fältskiktet är örtrikt och det finns ett visst inslag av döende träd. Kan vara en viktig fågellokal.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	137

131. SANDIKA (KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Sandika ligger i slutningen ned mot Sandikafjärden och omges av ett odlingslandskap med små åkrar och stenbundna betesmarker som mot fjärden övergår i sank strandängar. Bymiljön har ett

bevarat bebyggelsemönster sedan 1700-talet och välbevarade gårdar från 1800-talets andra hälft med stora mangårdsbyggnader. I södra delen av byn finns ett gravfält som visar att platsen var bebodd redan under yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-180
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 30
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

132. SÖDERÄNG

(KARTBLAD 14)

Befintliga förhållanden

Strax väster om gården Söderäng sträcker sig en långsmal, gärdesgårdsinhågnad hage mellan åker och skog. Den har en flora som är typisk för kalkrik, ogödslad mark.

Lämplig utveckling

Hagens värden bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift på fastigheten.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	136
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-183
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

133. SANDIKAFJÄRDEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Sandikafjärden är en grund havsvik som är relativt stor och öppen, förutom en grupp öar, Örarna i den södra delen av fjärden. Koncentrationen av näringsämnen är hög. Den täta och rika kran-salgsvegetationen på bottenarna är sannolikt mycket betydelsefull för rekrytering och uppväxt av fisk. Örarna utgör ett fågelskyddsområde.

Norr och öster om fjärden finns värdefulla hagmarker och strandängar (se även område 131). Även en hagmark mot Länsösundet ingår i område 133.

Sandikafjärden omges i väster och i sydost av stora fritidsbebyggelseområden (inom detaljplan) samt gården Sjögård, där det också finns ett flertal fornlämningar.

Lämplig utveckling

I området bör inte tillkomma bebyggelse eller vidtas andra åtgärder som kan öka belastningen av näringsämnen. Ängs- och hagmarkerna bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Fågelskyddsområde vid Örarna

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.87
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	135
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82- 181, 182
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 82-83

134. GUNBYLE (KARTBLAD 21, 22)

Befintliga förhållanden

Hagmarkerna vid Gunbyle består till stora delar av flikar längs skogskanterna. Området genomkorsas av väg 288. I söder övergår hagmarken successivt i hassellund.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

135. DJUPMYREN (KARTBLAD 14, 23)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fritidshus. Fem fastigheter ligger nära vattnet men har ändå inte direkt kontakt med strandlinjen. Geologiskt präglas området av berg i dagen. Moränlager finns främst vid strandområdet. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. I övrigt bör landskapsbilden särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18

136. TUSKÖ (KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Tuskö by ligger på en höjd omgiven av ett småbrutet odlingslandskap på morän- och finsedimentmarker. Tuskö utgör en mycket tät bymiljö där gårdarna alltså ligger samlade inom den gamla bytomtens gränser med gårdarna grupperade i två samlade klungor kring ett rikt förgrenat vägnät.

Lämplig utveckling

Tuskö ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20.
- * Allmänna vägar nr 1123 och 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.89
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

137. VÄSTRA TVÄRNÖ

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Västra Tvärnö by ligger samlade på en gemensam bytomt i övergången mellan skogsbygden och den öppna odlingsmarken som utbreder sig i sydslutningen ner mot Tvärnöfjärden. Till byn hör en samfällad sjöbodplats vid Tvärnö-fjärden, med äldre timrade sjöbodar.

Utanför bytomten finns gårdarna Karlholm, Kvarngärdet, Ekensberg och Hästhagen samt flera torp, vidare ett mindre antal fritidshus, varav flertalet ligger i mindre grupper på västra sidan och i strandnära lägen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar området kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med hänsyn till strandskyddsintressen och till att strandområdet redan till stor del är ianspråktaget är det inte lämpligt med ytterligare tomtbildningar väster om landsvägen. I övrigt kan möjligen enstaka kompletteringar medges i anslutning till någon befintlig bebyggelsegrupp under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild enligt ovan.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-110
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

138. KLUBBUDDEN - FLUTTU

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns 20 fastigheter med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

---

139. SOLBACKEN - SKARPHÄGNADEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns några äldre torp och gårdar samt ett 20-tal fastigheter med nyare fritidshus. Geologiskt präglas området av moränmarker med vissa inslag av lera och berg i dagen.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

---

140. ÄLVSNÄS

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Älvsån har varit en viktig knutpunkt för befolkningen i den kringliggande skärgården. Bland annat har det funnits handelsbod på platsen. År 1900 uppfördes såg och kvarn, vars byggnader fortfarande finns kvar. I övrigt präglas området idag av ett 20-tal fritidshus, varav flertalet ligger tätt samlade. Här finns också en badplats. Marken utgörs i huvudsak av morän, med vissa inslag av lera och berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Den centrala delen av området är redan så tätt bebyggt att det inte synes rymma någon mer tomtplats. Möjligen kan kompletteringar av bebyggelsen medges direkt norr om det ianspråktagna området under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Sannolikt krävs det noggranna utredningar och detaljplan bör upprättas om några mera betydande förändringar planeras. Även behovet av båtplatser måste beaktas.

Kvarn- och sågbyggnaderna utgör ett så särpräglat och intressant inslag på platsen att det är motiverat med stora ansträngningar för att bevara dessa. Användningen bör mycket väl kunna anpassas till moderna förhållanden, t. ex. någon form av turistisk verksamhet. Önskvärt är dock att även interiörer och industrihistoriskt intressanta utrustningar tas till vara.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 20
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)
- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

- 20
- Ös 18

---

141. NOLSTERBY URSKOG - MALMPLATSEN

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

Området består dels av en plåtå med hällmarkstallskog, vari även ingår en del fuktiga sänkor med sumpskog, dels ett bebyggt område närmast Ängsfjärden.

Skogsområdet utmärks av lång skoglig kontinuitet och är ett bra exempel på hällmarkstallskog som numera är ovanlig i regionen. I området häckar några mindre vanliga fågelarter.

Det bebyggda området vid Malmplatsen består av 19 fastigheter, flertalet bebyggda med fritidshus. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Vid Malmplatsen bör enstaka kompletteringar av bebyggelsen kunna medges i anslutning till den befintliga bebyggelsegruppen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Detaljplan kan dock krävas vid förändringar av större betydelse.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter kring Hälltalssjön och vid havsstranden.
- * Malmplatsen innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.91
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	151

142. NOLSTERBY - YTTERSBY - MÄLBY

(KARTBLAD 15)

Befintliga förhållanden

En stor del av Söderön utgör en kulturmiljö av riksintresse (Rk 20) som i korthet karaktäriseras av ett skärgårdspräglad odlingslandskap och en välbevarad äldre bebyggelsestruktur. Det aktuella området är dessutom av riksintresse för naturvården. Kring byarna Nolsterby, Yttersby och Mälby är naturvärdena i betesmarkerna, bland annat örtrikedomen, särskilt utpekade i de inventeringar som finns.

I Mälby ligger alla gårdar utom en på rad på en höjdrygg. Nolsterby har ett högt och dominerande läge i landskapet med gårdarna liggande på rad utefter landsvägens norra sida. Yttersbys tre gårdar ligger väl samlade kring ett vägshål och utgör en tät miljö av ålderdomlig karaktär. I Nolsterby finns även ett välbevarat baptistkapell och i Yttersby finns skolbyggnader som ger en bra bild av en äldre agrar skolmiljö.

Lämplig utveckling

Byarna och odlingslandskapet kring dessa ingår i ett område av riksintresse för kulturmiljövården. För att tillgodose detta är det av stor vikt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintressena Rk 20 och Rn 54.
- * Allmän väg nr 1120. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse" (2)	20
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.90
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	152
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-113, 114, 115
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 18
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

143. LANDSKAP MELLAN LOTSHOLMEN OCH SUNDSÄNG

(KARTBLAD 15, 24)

Befintliga förhållanden

Området inrymmer gårdarna Lotsholmen och Sundsäng samt ett fåtal spridda fritidshustomter söder om Sundsäng. Mellan gårdarna finns ett värdefullt mosaiklandskap med ängsbackar, relativt örtrika skogspartier, sumpskog och strandängar.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till att området är relativt opåverkat av bebyggelse och att det har särskilda naturvärden skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det finns inte några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.92
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	153
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-117
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

144. FÄLÖN

(KARTBLAD 16, 24, 25)

Befintliga förhållanden

På Fälön finns fem gårdar, ett par torp samt ett 20-tal fritidshus från senare tid. Bomörarna väster om Fälön är helt ianspråkta för fem fritidsfastigheter. På Fälön ligger tomtplatserna, med tre undantag, skilda från strandlinjen. Bebyggelsen finns i stort sett på öns södra halva.

På öns västra sida finns påbörjat en lägerplats för kanotturism. Bygglov har meddelats bland annat för vindskydd, förrådsbyggnad, tre övernattingsstugor, bastu och brygga.

Naturförhållandena är intressanta. Ön är till större delen barrskogsbevuxen, men det finns också inslag av odlingsmarker, våtmarker och, i norr, släta hällmarker. Våtmarkerna består av kärr, gölar och vikar i olika stadier av avsnörning från havet samt strandskog. Fågellivet är rikt. Geologiskt präglas ön av morän- eller lermarker med stora inslag av berg i dagen eller mycket tunna jordtäcken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Fälön ingår i riksintresseområdet för naturvård Rn 18 och eftersom större delen av ön dessutom är relativt opåverkat av bebyggelse skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det synes inte finnas några befintliga bebyggelseområden som kan kompletteras med fritidsbebyggelse enligt reglerna i 4 kap. 4 § miljöbalken. Större möjligheter kan finnas om det gäller bosättningar som gagnar skötseln av kulturmarker.

En viss utveckling av kanotlägerplatsen synes vara möjlig enligt tidigare förhandsbesked, men någon form av mera detaljerad plan bör upprättas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) , ingår i riksintresset Rn 18.
- * Strandskydd delvis utökat enligt karta. I övrigt 100 meter vid öns stränder och kring Storfladen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.93
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	154
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

145. LUNDA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ca 15 fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet och ligger även i en rad nordost om landsvägen. Mitt i området ligger dessutom den välbevarade Tvärnö skola från 1910, som idag används som samlingslokal. Geologiskt präglas området av ett grusigt parti närmast stranden och berg i dagen eller tunna jordtäcken nordost om landsvägen. Grundvattenmagasinen är sannolikt små och förutsättningarna för enskilda avlopp är mindre goda.

Lämplig utveckling

Området sydväst om landsvägen får inte bebyggas mer på grund av strandskyddsbestämmelser. Nordost om vägen kan någon enstaka komplettering av bebyggelsen möjligen medges under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att trafiksäker, helst befintlig, utfart kan anordnas. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bibehålla luckor i bebyggelsen så att denna inte kommer att ge ett kompakt intryck. Slutligen måste också sågverksamheten sydost om området särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

146. ÖSTRA TVÄRNÖ (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Det äldre odlingslandskapet på Tvärnö är mycket välbevarat och på ön finns värdefull bebyggelse av delvis hög ålder. Gårdarna i Östra Tvärnö by ligger utspridda på den östra sidan av ön omgivna av ett småbrutet odlingslandskap med små åkrar mellan kala hållar och stenbundna betesmarker. I anslutning till gårdarna längst i öster, vid Laduskär närmast Raggarön, finns ett fåtal avstyckningar för fritidshus. Nordväst om Södergården finns sågverk, hyvleri och byggmaterialförsäljning. Udden sydost om landsvägen är opåverkad av bebyggelse, frånsett tre fritidshustomter vid Störviken.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till befintlig bebyggelse under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190, 192
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

147. HÖGALUND (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett tiotal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. I östra delen av området, utanför bebyggelsen, finns en värdefull havsstrandäng och hagar. Geologiskt präglas området av moränmarken med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Nya tomtplatser får inte bildas på grund av strandskyddsbestämmelser. Strandområdet bör inte heller belastas av ytterligare enskilda avloppsanläggningar. Det är också, med hänsyn till bygdens karaktär, viktigt att bebyggelsen inte ger ett kompakt intryck. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.112
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-190
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31

148. LAGORNA (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området finns ett 20-tal fastigheter med fritidshus. Tomterna tar i anspråk större delen av strandområdet. Strömsängsviken har en riklig bottenvegetation och kransalger förekommer. En relativt stor mängd trådalger förekommer också och ytterligare ökad näringsnivå innebär risk för utarmning av den artrika bottenfloran. Geologiskt präglas området av moränmarken. Grundvattenmagasinen är sannolikt små.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

149. RAGGARÖN - FRITIDSBEBYGGELSE (KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Söder om Raggarö by har ett 15-tal fastigheter för fritidshus avstyckats i spridda lägen. Två tomter ligger i direkt anslutning till vattnet, men i övrigt är strandområdena tillgängliga för allmänheten. Vid Sjöhusfjärden finns också välbevarade sjöbodnar och gistvall som tillhör Raggarö by. Sjöhusfjärden, eller Södra Raggarövik, är en skyddad vik som har kontakt med havsområdet endast via ett smalt sund. Spridda bestånd av kransalger har påträffats. Även i Friskärsvikens (Koviken) inre del växer kransalger. Här finns endast några enstaka små bryggor och i övrigt inga spår av mänsklig påverkan. Geologiskt präglas området av morän- och lermarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Tillgång till strandområde och båtplatser måste också särskilt beaktas. Vidare kan det vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Sjöhusfjärden och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 43
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 79 - 81

150. RAGGARÖ BY OCH ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Raggarö är en genuin skärgårdsby som ligger i sydsluttningen ovan Sjöhusfjärden. Det äldre småbrutna odlingslandskapet på Raggarön är mycket välbevarat, liksom den äldre bystrukturen och stora delar av bebyggelsen. Drygt en kilometer från bytomten ligger gårdarna Strömsäng, Sundsäng, Hassarmyren och Hasvik. Förutom agrar bebyggelse finns bland annat en blåbandslokal från 1902 och skolhus från 1929. Vidare finns det ett fåtal fastigheter med fritidshus. Vid Sjöhusfjärden ligger välbevarade sjöbodrar och en gistvall (se område 149).

Lämplig utveckling

Med hänsyn till kulturlandskapet, jordbruksintressen och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Möjligen kan någon enstaka komplettering göras i anslutning till redan avstyckade tomter under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att särskild hänsyn tas till kulturmiljöer och landskapsbild.

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1124. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.113
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 31
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Söderön

151. EKENSBERG - LÅNGVIKEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

I området ligger gården Ekensberg samt ett tiotal fastigheter med fritidshus, varav flertalet utmed Långvikens strand. Vid Långviken finns också båthus och bryggor för småbåtar samt ett par ut-hyrningsstugor. Dessa ingår i en verksamhet som drivs från gården Ekensberg. Vid själva gården

finns numera även en restaurangbyggnad. Långviken och Näsudden är populära besöksmål för båtturester. Geologiskt präglas området av moränmarker med inslag av berg i dagen. Tillgången på grundvatten begränsar bebyggelsemöjligheterna.

Lämplig utveckling

Enstaka kompletteringar av bebyggelsen bör kunna medges utanför strandskyddsområdet och i anslutning till befintliga tomtavstyckningar under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt. Då det påbörjats en verksamhet inriktad på turism bör möjligheterna till en utveckling av denna särskilt beaktas. Förslag har framförts om att använda en del av området för en mindre golfanläggning, vilket också skulle förbättra möjligheterna att upprätthålla de öppningar i skogslandskapet som nuvarande åkrar utgör.

Eventuella önskemål om en utvidgning av verksamheten bör prövas i en mer detaljerad plan. Det kan vara nödvändigt att närmare undersöka förhållandena i Långviken och konsekvenserna av mer båttrafik och ökad belastning från enskilda avlopp. Se även område 152.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.114
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

152. GALTJÄRDEN - ÖSTERFJÄRDEN - ÄLVSNÄSFJÄRDEN

(KARTBLAD 24)

Befintliga förhållanden

Galtjärden, som är Skeboåns och Edebovikens mynningsområde, tillhör de mest påverkade vattnen i kustområdet. Via Edeboviken kommer närsalter bland annat från Hallstaviks pappersbruk. Vattnet påverkas också av tätorterna Östhammar och Hargshamn, fiskodling, enskilda avlopp m.m.

Lämplig utveckling

Så långt möjligt bör åtgärder efter hand vidtas för ytterligare förbättra reningsanläggningar. Noggranna utredningar bör göras vid planering av ytterligare bebyggelse med enskilda avloppsanläggningar, så att belastningen på fjärdarna inte ökar.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9), ingår i riksintresset Rn 18.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Områden av riksintresse för naturvård i Uppsala län" (1)	N 18
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156

153. HACKBOL

(KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

I det flacka odlingslandskapet vid Hackbol, som helt omges av vidsträckta skogar, finns två hagar av botaniskt intresse.

Lämplig utveckling

Hagarnas värden bibehålls bäst genom fortsatt beteshävd. Eventuella nya byggnader måste placeras med särskild hänsyn till odlingslandskapet och jordbrukets intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-60

154. GRANSUMPSKOG SYDVÄST OM ÅKNARBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av gammal, tidigare blådad granskog med urskogskaraktär. Här finns gott om fallna och murkna träd, vilket gynnar förekomsten av sällsynta djur- och fågelarter.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.95
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	090

155. DANNEMORA KYRKBY (KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

Dannemora kyrka uppfördes i slutet av 1400-talet. Den är en typisk uppländsk gråstenskyrka med rik tegelornering och den är en av landskapets mest orörda senmedeltidskyrkor. Norr om kyrkan finns prästgården och söder och väster om kyrkan egnahemsbebyggelse med knappt 20 hus.

Lämplig utveckling

Det synes inte finnas några hinder för en viss komplettering av bebyggelsen under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och prästgårdens när-områden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m. m.

- * Allmän väg nr 711. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

156. VÅTMARKER SÖDER OM STORDAMMEN (KARTBLAD 19)

Befintliga förhållanden

Söder om Stordammen ligger ett 340 ha stort, mycket flackt våtmarksområde. Områdets östligaste del utgörs av Hällbomossen där det växer sumpskog. Våtmarksområdet är mer eller mindre påverkat av vattenståndsförändringar i den reglerade Stordammen. Det är också lokalt påverkat av dikning och avverkning. Hällbomossen är helt orörd.

Lämplig utveckling

Framförallt Hällbomossen bör bevaras opåverkad så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 21
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Stordammen. 100 meter kring Lillsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	21
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.96, 102
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	093
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 24

157. OMRÅDE ÖSTER OM GIMO DAMM (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Olandsåsen ligger under väg 288 och är särskilt i södra delen täckt av lera. Åsen är av betydelse bland annat för vattentäkter i Gimo och i Lysta (Hökhuvud). Området mellan Gimo damm och

väg 288 består av skogsmark. Gimo damm och dess närområden ingår i en kulturmiljö av riksintresse - Gimo Bruk.

Vattentäkten för Gimo har ett fastställt skyddsområde.

Lämplig utveckling

Åsens värde som grundvattentäkt måste beaktas vid alla åtgärder, även vid ombyggnad av väg 288.

Under samrådet har det inkommit förslag om att anlägga en golfbana öster om Gimo damm. En sådan skulle kunna bli ett attraktivt komplement till verksamheten vid Gimo herrgård och kan därför lämpligen utredas vidare.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i delvis riksintresset Rk 22
- * Utvidgat strandskydd 300 meter kring Gimo damm.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Skyddsområde för vattentäkt.

158. ÖRSTA

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Örsta är en bymiljö med flera äldre ekonomibygnader och välbevarade bostadshus från 1800-talets mitt samt spår efter småskaligt åkerbruk. Betesmarker och äldre odlingar ligger insprängda mellan höjdparter medan den bördigare odlingsmarken finns ner mot Olandsån. Ett gravfält väster om byn visar att bebyggelse funnits i trakten sedan yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument

- * "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)

område nr

Ös 47

159. VÄDDIKA

(KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Väddika avfallsanläggning är kommunens enda deponeringsplats för avfall. Anläggningen är prövad enligt miljöskyddslagens tillåtlighetsregler. Vid anläggningen sker både omlastning och deponering. En gammal tipplats finns söder om Hökhuvud.

Lämplig utveckling

Anläggningen torde komma att finnas kvar på platsen under överskådlig tid. Verksamheten följer de regler som lagen föreskriver. En minskning av mängden deponerat avfall eftersträvas. I stället torde området få allt större betydelse som insamlings- och sorteringsplats för olika former av återvinningsbart material och för farligt avfall.

Området beskrivs i följande dokument

- * "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)

område nr

128

160. BJÖRSTA GRUVA (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området är en intressant gruvmiljö med lämningar efter över 200 års verksamhet. Gruvorna är kända sedan 1600-talet. Det finns ingen bebyggelse idag, men spår efter byggnader, gruvhål och skrotstensvarp, liksom ett välbevarat vägnät som tidigare förband gruvan och Masugnsbyn.

Lämplig utveckling

Lämningarna är skyddade enligt kulturminneslagen, vilket bland annat skogsbruket måste beakta. Någon efterfrågan på bebyggelse i området förväntas inte.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 50

161. MASUGNEN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området har en intressant masugns lämning och välbevarade torpmiljöer med tillhörande övergivna odlingsmarker. Masugnen uppfördes 1668 och försåg järnbruket i Harg med tackjärn fram till 1752. De torp som finns kvar runt Masugnen utnyttjas idag som fritidsbostäder.

Lämplig utveckling

Masugns lämningarna m.m. är skyddade enligt kulturminneslagen (KML). Det är önskvärt att torpbebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess genuina karaktär. Förutsättningarna för detta torde vara störst om de behålls som fritidsbostäder.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 51

162. LÖHAMMARSJÖN - STOCKBYSJÖN (KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Löhammar- och Stockbysjöarna är sänkta i flera etapper och Stockbysjön är nu att betrakta som en före detta sjö. Söder om Löhammarsjön finns bestånd av ädla lövträd, främst ek och ask. Området har ett intressant fågelliv.

Lämplig utveckling

Våtmarker och ädla lövträd bevaras opåverkade så långt det är möjligt.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Löhammarssjön, Gullströmsån och ån från Löhammarssjön.
- * Området ingår delvis i riksintresset Rk 23

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	129
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

163. DEL AV HARG (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Börstilsåsen vid Harg är barrskogsbevärd, bland annat ett bestånd av ca 300 år gamla tallar. I anslutning till tallbeståndet ligger Hargs kyrka och delar av bruksmiljön i Harg. Dessa områden behandlas närmare i redovisningen av riksintresseområdena Rk 23 och Rn 61.

Lämplig utveckling

Det är mycket angeläget att bebyggelsemiljön inte förvanskas. Tallarna kring kyrkan utgör naturreservat och landskapet kring kyrkan är också skyddat genom ett särskilt förordnande.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintressena Rk 23
- * Skogsområde med tallar i Harg är naturreservat och ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (riksintresse Rn 61).
- * Skydd för landskapsbilden kring Hargs kyrka enligt Länsstyrelsens i Stockholms län resolution den 1 december 1967.
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Bruksgatan i Harg utgör samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.107
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

164. MARKA OCH ISÄLVAVLAGRING UTMED VÄG 76

(KARTBLAD 22)

Befintliga förhållanden

Området omfattar en delar av Börstilsåsen norr och söder om Harg. Åsen ligger i direkt anslutning till väg 76 (norr om Harg huvudsakligen öster om vägen). Vattentäkt för Harg och Hargshamn finns vid Adolfsdal.

I norra delen av området ligger Marka som är en by med välbevarad radbystruktur. Här finns bland annat ett före detta komministerboställe med värdefull äldre bebyggelse, gästgivargård och i byns utkant ett mycket genuint båtmanstorp. Flera gravfält visar att byn koloniserades under järnåldern.

Lämplig utveckling

Åsar med isälavlagringar är generellt viktiga grundvattenkällor och det är därför särskilt viktigt att åtgärder som kan innebära risk för förorenande utsläpp inte vidtas i dessa områden. Vid eventuell ombyggnad av väg 76 bör grundvattenskyddet diskuteras. Börstilsåsen utnyttjas som vattentäkt för Östhammar och Harg - Hargshamn.

Det är önskvärt att Marka bys bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Väster om väg 76 söder om Marka finns flacka grusområden som på grund av sina goda markförutsättningar och läget intill vägen skulle kunna vara lämpliga för t. ex. viss typ av industribebyggelse. Vid eventuell etablering är det dock mycket viktigt att det kan fastslås att det inte föreligger någon risk för förorening av grundvattnet. Skogspartiets skönhetsvärden bör också beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-184
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 20

165. SJÖHAGEN VID HARGSVIKEN

(KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I området finns öppna strandängar, hagmark med blandskogspartier och ett al - björkkärr. Särskilt strandängarna har stor betydelse för fågellivet, främst som sträcklokal.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9) och ingår i riksintresset Rk 23
- * Utvidgat strandskydd.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	23
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.110
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	130
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-193
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 21

166. VÄRLINGSÖ MED OMGIVANDE ÖAR

(KARTBLAD 23, 24)

Befintliga förhållanden

Väringsö är en skogbevuxen moränö. I väster överväger hållmarksskog, i övrigt dominerar gran-skogen. En stor del av skogen är avverkad på senare tid. de södra delarna utgörs av igenväxande kulturmarker med lövträd. På öns centrala delar finns en del kärrpartier, bland annat Träsket, som är ett orört topogent fastmattekärr. Många småöar är bevuxna med blandskog. Området har ett rikt djurliv och goda miljöer för fågel, särskilt Själgynnorna. Vikar på södra Väringsö och grundområdet sydost om ön är sannolikt viktiga lokaler för reproduktion och uppväxt av fisk.

På Länsöholmen finns fyra strandtomter med fritidshus samt ett välbevarat skärgårdshemman som byggdes upp vid 1800-talets mitt. På Väringsö fanns i början av seklet fem gårdar eller torp. Flertalet av dessa har nu fått sin bebyggelseenhet avstyckad och det finns därutöver ytterligare ett tiotal fritidsfastigheter på ön. Bebyggelse finns också på Torsholmen, sammanlagt 12 fastigheter samt ett äldre hemman.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. Med hänsyn till naturvärdena och bestämmelserna i 4 kap. 4 § miljöbalken skall stor restriktivitet råda vid bedömning av ny tomtbildning. Det är önskvärt att de äldre gårdarna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar naturvärdena, likaså att eventuella nya komplementbyggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadsättet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Skälgrynnorna sydost om Väringsö är ett fågelskyddsområde, se Sk 18.
- * Ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000 (Riksintresseområde N 62)
- * Delvis utvidgat strandskydd, i övrigt 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.109
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	132
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 52
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 87 - 88

167. HÅNSTENSBO

(KARTBLAD 18)

Befintliga förhållanden

I Hånstensbo finns en hage som är relativt stor och öppen. Den har inslag av träddungar. I området finns odlingsrösen och huslämningar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-67

168. NORRBYTORP (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Norr om Norrby by ligger ett område med välbevarad torpbebyggelse från 1700-talets senare del och 1800-talets första hälft. Bebyggelsen omges av ålderdomliga åkrar. Vägen till torpen passerar järnvägen mellan Dannemora och Hargshamn.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att den äldre bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Tillräckliga skyddsavstånd till järnvägen måste också beaktas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 55

169. STORMOSSEN (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Stormossen är en av tuvor och höljor koncentriskt uppbyggd högmosse. Det nuvarande området utgör endast den centrala resten av en tidigare betydligt större mosse som utdikats. Stormossen är med avseende på den koncentriskt uppbyggda ett av Upplands tydligaste exempel på en högmosse.

Lämplig utveckling

Området bevaras opåverkat så långt det är möjligt.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.103

170. RISINGE (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Risinge gård med tillhörande torp och flera gravfält. I områdets södra del ligger torpställena Tranviken och Skarpgården. Många värdefulla och välbevarade byggnader finns kvar.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att äldre byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden, likaså att eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till det traditionella byggnadssättet. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 48

171. SILKESBACKEN (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Silkesbacken är en moränrik hage som höjer sig över den omgivande Olandsslätten och utgör ett påtagligt inslag i landskapsbilden med sina vackra pelarenar och björkar och en välbehållen trägårdsgård. I hagen finns också ett odlingsröse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.119
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	211
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-138

172. JORDBRUKSLANDSKAPET KRING OPPBYN - FORS (KARTBLAD 21)

Befintliga förhållanden

Byn består av Oppbyn, Nederbyn och Kvarngården. Norra delen av Oppbyn har bevarat sin bebyggelsestruktur sedan tiden före skiftena och gårdarna ligger på långsmala tomter med välbevarad bebyggelse i huvudsak från 1800-talets mitt. Även i övriga delar av området finns värdefull bebyggelse, bland annat vid Kvarngården. Byn omges av ett äldre odlingslandskap och ett stort antal gravfält samt en intressant hyttlämning.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se även område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.121
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	212
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-70
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 49
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

173. ASKHOLMEN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området ligger öster om järnvägen mellan Hargshamn och Hallstavik och omfattar även Järsjöfjärden. Askholmen är en gård vars brukningscentrum numera är avstyckat. Nordost om gården ligger fem fastigheter med fritidshus. I övrigt är området obebyggt och präglas av skogsmark med inslag av mindre odlingsmarker. Strandområdet är tillgängligt för allmänheten.

Järsjöfjärden går delvis in i Norrtälje kommun. Den norra delen av fjärden, Askholmsviken, är unik med mycket höga naturvärden till följd av sin vegetation, sitt klara och näringsfattiga vatten och sin orördhet. Järsjövikens söder om Askholmsviken är mera näringsrik.

Lämplig utveckling

Förslag till fritidsbebyggelse har lagts fram tidigare. Som nämnts ovan är dock Järsjöfjärden mycket skyddsvärd. Det är också viktigt att undvika konflikter mellan fritidsbebyggelse och utveckling av industriområdet kring Hargs hamn. Vidare måste järnvägstrafiken och eventuella transporter med farligt gods beaktas. Med hänsyn till att området dessutom omfattas av miljöbalkens bestämmelser (4 kap. 4 §) om kustområdet bedöms det nu inte vara lämpligt att planera ett nytt fritidsbyggeområde här.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Strandskydd 100 meter.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kransalger och grunda havsvikar" (7)	sid 88 - 89

174. SVINNÖOMRÅDET (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Svinnö by med dess lövträdsrika omgivning utgör en kontrast mot det barrträdsdominerade landskapet. Byn ligger på en bergknalle omgiven av ett småbrutet kuperat landskap. Här finns välbevarade gårdar med bebyggelse huvudsakligen från 1800-talet och värdefulla ängs- och hagmarker. Väster om byn ligger gården Västerängen, som utgörs av en stor ladugård och två arbetarbo-städer, i ett storskaligt och flackt åkerlandskap som uppodlats i ganska sen tid. Öster om byn ut finns gården Svinnötorp. Flera bostadsenheter har sedemera styckats av för att bilda egna fastig-heter.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader place-ras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Berörs av riksintresse Rn 56.
- * Strandskydd 100 meter.
- * Allmän väg nr 1113. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.123
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	156, 247
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-195
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 32
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Svinnö

175. RASTSJÖN OCH OMGIVANDE MYRMARKER (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Rastsjön är en typisk skogssjö av brunvattenkaraktär. Den omges i söder och norr av vidsträckt kärrmarker. Sjön är osänkt och helt fri från förorenande utsläpp. Den avvattnas norrut via Flymy-raån mot Hammardammen.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att sjön undantas från förorenande avlopp och sänkningsföretag. Dikning av myrområdena bör också undvikas, liksom gödsling och avverkning i kantzoner. I översiktspla-

nens del I, avsnittet kommunikationer, diskuteras en järnvägsdragning genom området. Detta bör dock ses som en möjlig åtgärd på mycket lång sikt. Om det i framtiden skulle bedömas vara ett samhällsekonomiskt rimligt projekt måste också miljökonsekvenser utredas och vägningar göras mellan negativa konsekvenser och de miljövinster som kan uppnås.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter kring Rastsjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.124
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	204

176. SÖDERKULLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Söderkulla med dess omgivande odlingsmarker ligger som en öppen glänta i skogslandskapet. Här finns bland annat Skarpbacken, en hagmark som sluttar från skogen ner mot gården och sätter sin prägel på landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-135

177. MORKARLA (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Morkarla kyrka ligger vid ett vägshål i en skogsbygd som koloniserades först under medeltiden. Kyrkan är en senmedeltida gråstenskyrka med fristående klockstapel. Invid kyrka finns en komministergård med huvudbyggnad från 1876. Söder och öster om kyrkan finns skola och ett mindre antal egnahemsbyggnader. I området finns också rester av en järnvägsbank och tidigare industriell verksamhet.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Förutsättningen är att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett godtagbart sätt och att kyrkans och komministergårdens närområden undantas från bebyggelse och även i övrigt särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Kyrkan är skyddad enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmänna vägar nr 683 och 688. Inom 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 25

178. ÖSTANÅ (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Vid ån i utkanten av Östanå by ligger bebyggelse som representerar ett nytt skede i utvecklingen på landsbygden under 1800-talets andra hälft. Bebyggelsen består av en kvarn, ett snickeri och ett missionshus.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar dess karaktär. En hage vid Västanå bör också särskilt beaktas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 688. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.116
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 56

179. BOTBYN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Botbyn är en hage med hävdgynnad flora. Här finns också en genuin gårdsmiljö.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden och gårdsmiljön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-136

180. MORKARLA - ÖSTERBY (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Av särskild betydelse i Morkarla-Österby är en hage som utgörs av en helt öppen, hållrik udde i åkerlandskapet och en kantzon längs skogen. Här finns också åkermark och agrar bebyggelse.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör kulturlandskapet.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 292. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-137

181. SVENSARVA (KARTBLAD 20)

Befintliga förhållanden

Svensarva by har tre gårdar med enhetlig och representativ bebyggelse från 1800-talets senare del och 1900-talets början. Odlingsmarkerna kring byn har en välbevarad äldre struktur.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Kulturlandskapets öppenhet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 57

182. RAMHÄLLS GRUVOR (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Ramhälls gruvor är kända sedan 1700-talet och var i drift till 1975. På gruvområdet finns idag den stora gruvlaven, sovrings- och anrikningsverk, liksom transportörtunnlar bevarade. Området innehåller också arbetarbostäder, några torp, ett missionshus och en skolbyggnad. Missionshu-

set hör till de bäst bevarade i länet och är av sådant värde att en byggnadsminnesförklaring skulle vara befogad.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets genuina karaktär. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till den historiska gruvmiljön. Förutsättningarna för att bibehålla industribebyggelse och anläggningar bör utredas närmare i samråd mellan ägaren, Upplandsmuseet, Länsstyrelsen m.fl.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 683. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 58

183. GÅNINGSMYRAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Gåningsmyran är en igenväxande brunvattengöl, numera närmast med karaktären av rikkärr. Här finns bland annat ett rikt fågelliv.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring sjön.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.125
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	206

184. GIMO FLYGPLATS MED OMGIVNINGAR (KARTBLAD 20, 21)

Befintliga förhållanden

Centralt i området ligger Gimo flygplats. Denna har tidigare haft en militär funktion, men har förvärvat av kommunen. Omgivningarna präglas av Kilbyslätten, skogsmarker och spridd bebyggelse.

Lämplig utveckling

Området utgör en viktig tillgång för kommunen och den framtida användningen av flygplatsen bör diskuteras närmare. Här finns möjlighet till fortsatt flygtrafik (civilflyg och sportflyg), motorsport, företagsetableringar m.m. Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik o. dyl. bör flygplatsens framtida användning bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i området.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

185. LUNDA - KILBY - LÖDDBY - MYSSLINGE (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar byarna Lunda, Kilby, Löddby och Mysslinge som ligger vid Kilbyslätten. Genom området slingrar sig Kilbyån som i äldre tider givit kraft för drift av kvarnar, sågar och en tid även en masugn och hammarsmedja. I brynstråket vid Lunda och Löddby finns ett mosaikartat hagmarksområde med inslag av äldre övergivna åkrar. Området är rikt på järnåldersgravfält. By-

arna innehåller välbevarad och representativ bebyggelse från 1800- och 1900-talen. Mysslinge hör till kommunens mest välbevarade bymiljöer. Den kvarnbyggnad som fortfarande finns kvar i Lunda byggdes 1937 och är av stort teknikhistoriskt intresse.

Lämplig utveckling

Området speglar en mångsidig historisk utveckling. Det är önskvärt att byarnas bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärde. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i norra delen av området (jämför område 185).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 685, 686 och 689. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.127
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 59

186. MÅNGSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Mångsta by med dess gårdar och kuperade hagar ligger som en ögrupp av moränholmar, omgiven av Kilbyslättnens åkrar. Vid infarten till Mångsta från väg 288 ligger ytterligare tre små hagar. Vid Bärby finns en äldre värdefull transformatorbyggnad.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	208
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-146, 147

187. HAGMARKER VID SÖDERLÖVSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Väster om gården Söderlovsta utbreder sig på moränkullar i anslutning till Kilbyslätten hagmarker som bland annat präglas av vidkroniga ekar och en välutvecklad hävdgynnad vegetation.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ångs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i nordvästra delen av området (jämför område 184).

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.130
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	209
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-142

188. VETTSTA - ONSBY - NORRLÖVSTA - FASTBOL

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området präglas av relativt stora odlingsmarker samt skog och genom sin rikedom på fornlämningar - gravplatser, fossil åkermark, husgrundsterasser och övergivna torp - uppvisar det en byggnadskontinuitet från bronsålder och framåt. Bebyggelsen idag består av ett antal gårdar och senare tillkommen egnahemsbebyggelse på spridda platser. Intressant äldre bebyggelse som är välbevarad finns bland annat på fastigheterna Fastbol 1:2, Onsby 1:4, Vettsta 3:3 och Vettsta 3:12. Vid Norrlövsta finns särskilt värdefulla hagmarker.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att de äldre kulturhistoriskt värdefulla enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Med anledning av de bullerstörningar som orsakas av flygtrafik bör den framtida användningen av Gimo flygplats bestämmas innan man beslutar om nya bostadshus i västra delen av området (jämför område 184). Det är också viktigt att beakta framtida omläggning/förbättring av väg 288.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288 och 689. Inom 30 respektive 12 meter från vägområdet provas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.118
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	210
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-140
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 60

189. F. D. MÖRTSJÖN

(KARTBLAD 28, 29)

Befintliga förhållanden

Området består av en sedan länge utdikad sjö, numera bevuxen med mycket tät björksumpskog med inslag av lundvegetation i kanterna. Omgivningen består av barrskog. Biotopen är ovanlig i trakten och har stor betydelse för fåglar, insekter och andra djur.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.132
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	213

190. ÅSTORP (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Intill landsvägen söder om Åstorp ligger en småkuperad enbacke som är en betydelsefull del i omgivande landskap.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Fortsatt användning av hagen som betesmark torde ge bästa förutsättningar för bevarande av naturvärdena.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.120
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-171

191. CHARLOTTENDAL (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Charlottendal utgör ett välbevarat exempel på en större gård från 1700-talet med bevarad bebyggelsestruktur och många värdefulla byggnader från 1700- och 1800-talen.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar gårdens kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
* Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 63
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

192. GILLINGESJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Gillingesjön är en lokal utvidgning av Olandsån omgiven av ängsmarker, vilka översvämmas under högvatten. Området är en av flyttfåglar livligt frekventerad rastlokal under vår och höst. Upp mot landsvägen finns också torr- och friskängar med hävdgynnad flora.

Lämplig utveckling

Området bör undantas från dikning så långt det är möjligt. Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70. Områdets betydelse som "reningsfilter" för Olandsåns vatten bör också närmare studeras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Strandskydd 100 meter utmed Olandsån.
* Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.133
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	214
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-172
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

193. HAGMARKER VID KÄLLEBERGA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns ett antal hagar som är rika på fornlämningar och som utgör en betydelsefull del i det omgivande landskapet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.128

194. STOCKHOLMSÅSEN VID HAPSTA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

I området finns flera mindre åskullar samt en något större väster om Vadet. På den senare förekommer gravfält, jordhögar och triangelformade stensättningar, delvis övervuxna och även skadade av täktverksamhet. Kullen norr om Vadet är helt utbruten. Vid Spångby by finns en björkhage med rik flora. Områdets bebyggelse utgörs av jordbruksgårdar, enstaka egnahem och en snickerifabrik.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 686. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.129
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-148

195. ÖSTRA OVANBY

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ovanby ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården, Rk 25. Hagmarker, liksom bebyggelse och fornlämningar, är av särskilt intresse i Östra Ovanby.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det av stor vikt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturmiljövärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25
- * Allmän väg nr 672. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-174, 175
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

196. EKEBY KYRKA OCH OMGIVANDE ODLINGSLANDSKAP

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Ekeby kyrka är byggd av gråsten och uppfördes troligen under senare hälften av 1400-talet. Den har en rikt utsmyckad vapenhusport. Kyrkan ligger i ett vidsträckt slättlandskap kring Olandsån (landskapet sträcker sig även in i område Rk 25). Här finns i huvudsak agrar bebyggelse, särskilt välbevarad på Norrgårdarna, men också enstaka fristående bostadsfastigheter. Närmast kyrkan ligger prästgård och skola. Vid Jom finns en trefaldighetskälla.

Lämplig utveckling

Särskilt med anledning av att det finns skola i byn lämpar sig området väl för ytterligare bebyggelse. Ett mindre område är redan detaljplanerat. Samtidigt är det önskvärt att områdets bebyggelsestruktur och landsbygdskaraktär bibehålls i stora drag. Vidare bör kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och inte utsättas för förändringar som skadar deras karaktär. Nya byggnader måste placeras och utformas med särskild hänsyn till kyrkomiljön och det öppna landskapet kring kyrkan. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden i övrigt. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 29, 64
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

197. LUNDSBOL - HYTTBOL - GILLINGE - OLVSJÖN

(KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socken. Sammansättningen av fornlämningar vid Gillinge kan antyda att dessa delar av området har bebyggelsekontinuitet från järnåldern fram till idag.

Under 1770-talet etablerades torp vid mindre lerpartier inom området. Övergivna lämningar efter sådana finns bland annat vid Hyttbol. Slutligen finns inom området också flera äldre gruvhål.

Sjön Vällen är en tämligen näringsrik skogssjö med svagt brunfärgat vatten. Stränderna utgörs av skogsklädd moränmark med några hållar. Här finns också inslag av ädellövträd, av värde bland annat för fågellivet. Området kring sjön är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Delar av området utgör riksintresse, Rk 26 och Rn 32.
- * Strandskydd 300 meter kring Vällen.
- * Allmän väg nr 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	26
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.162
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	238
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 28

198. GISSLAREN

(KARTBLAD 22, 30)

Befintliga förhållanden

Gisslaren är en tämligen näringsrik sänkt sjö med brunfärgat vatten. Norra änden av sjön är i stort sett igenväxt. Laggarkärren är ett ca 70 ha stort kärr som sträcker sig ner till sjön.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Gisslaren och Gullströmsån.
- * Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240

199. JÄTTETALL ÖSTER OM GISSLAREN

(KARTBLAD 30)

Tallen är naturminne enligt beslut den 31 augusti 1946.

200. MOXBODA

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

De fyra gårdarna i Moxboda by har behållit sina lägen vid skiftesreformerna under slutet av 1700- och 1800-talen. Byn innehåller många ålderdomliga timmerbyggnader. Odlingslandskapet runt byn är småbrutet med stenbundna betesmarker och rester efter gamla åkrar. Här finns också rester efter ett gärdesgårdssystem och odlingsrösen. Floran är rik på hagmarkerna.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbildningen. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt aktivt jordbruk och beteshävd.

Gisslaren är en näringsrik sjö och bör skyddas mot nya avloppsutsläpp eller annan näringstillförsel.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-199
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 53

201. ÖJAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Öjaren är en sänkt sjö som numera kan betraktas som topogent kärr. Lokalt är kärret påverkat av dikningar.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	246

202. ÄLGMYREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett myrkomplex, bestående av ett trädbevuxet topogent kärr och flera mindre mosseytor, öppna eller glest trädbevuxna.

Lämplig utveckling

Bevarande av naturvärdena bör eftersträvas. Reglerna i 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturvårdens intressen tillämpas.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	244

203. KYRKSVEDJAN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

Gården Kyrksvedjans åker- och hagmarker ligger inneslutna i ett barrskogsområde. Norr om gården finns hagmark med en rik flora.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	245
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-198

204. HAGMARKER VID LYAN (KARTBLAD 27)

Befintliga förhållanden

Norr om landsvägen finns två gårdar, ett avstyckat brukningscentrum och två fristående bostadshus. Odlingslandskapet kring bebyggelsen är intressant med omväxlande åkrar, friskängar och torrare hagmark på moränkullar.

Lämplig utveckling

Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

* Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.140

205. KLEVEKEN (KARTBLAD 27)

Eken är naturminne enligt beslut den 17 juli 1935.

206. ÅS NORR OM FRESTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan.

Lämplig utveckling

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och åsens betydelse för kommunens dricksvattentillgångar bör utredas noggrant innan åtgärder vidtas i området.

207. ALBORÅN (KARTBLAD 27)

Området kan vara intressant för ny vattentäkt och bör därför särskilt skyddas mot åtgärder som kan skada grundvattnet.

208. ALUNDA CENTRALBYGD (KARTBLAD 27, 28)

Befintliga förhållanden

Området omfattar Alunda sockens centralbygd utom själva sockencentrum med kyrka m. m. som ingår i Alunda tätort (se del II). Här finns ett öppet odlingslandskap med stora sammanhängande åkrar ner mot Olandsån. I övergången mellan lerslätt och moränmark finns talrika betade håll- och moränbackar med på flera håll spår efter ett äldre åkerbruk. Flera byar och utflyttade gårdar finns i området. I anslutning till byarna ligger ett flertal stor gravfält, huvudsakligen från järnåldern. Värdefulla hagmarker finns bland annat i anslutning till Söderby, Klev, Spånga och Kydingeholm.

Landskapet och bebyggelsestrukturen fick i stort sett sitt nuvarande utseende efter laga skiftet vid mitten av 1800-talet och efter åregleringar som genomfördes något senare. Flera hundra tunnland ängsmark förvandlades då till åkermark. Efterhand har bebyggelsen kompletterats med enstaka nyare bostadshus.

Norr och väster om Fresta löper en ås med isälvsavlagringar som är av betydelse för Alundas grundvattentäkter vid Kattmossen, Fresta och Ladan. Kring vattentäkten i Fresta finns ett skyddsområde.

Lämplig utveckling

Området är ett betydelsefullt jordbruksdistrikt och det bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det är också önskvärt att områdets bebyggelsestruktur bibehålls i stort och att äldre enskilda byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de kulturhistoriska värdena. Delar av området kan lämpa sig för mindre kompletteringar av bebyggelsen, men det är då viktigt att nya byggnader placeras och utformas så att bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag, jordbrukets intressen och fornlämningsområdena beaktas.

Åsar med isälvsmaterial bör generellt behandlas med stor försiktighet och när det gäller området väster om Fresta bör dess betydelse för kommunens dricksvattentillgångar noggrant utredas innan åtgärder vidtas i området.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter kring Olandsån och Stamsjön.
- * Allmänna vägar 288, 666 och 684. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.146-148, 158
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155, 157, 164
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Alunda

209. KLEV - JORTSLUNDA

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Klev och Jortslunda ligger som ett samlat bebyggelseområde väster om Alunda. Tidvis har det, sannolikt på grund av närheten till Alunda, rått en betydande efterfrågan på byggmöjligheter i området. Nuvarande bebyggelse består av äldre gårdar samtt fristående bostadshus, större garage m. m. av senare datum. Fastigheten Klev 5:1 har varit häradsskrivarboställe.

Omgivande mark består till större delen av åker. Intill byn finns också värdefulla hagmarker. I områdets södra del ligger stora gravfält från yngre järnålder.

Lämplig utveckling

Ytterligare någon enstaka komplettering med bostadshus och mindre verksamheter bör kunna tillåtas under förutsättning att vatten- och avloppsfrågor kan lösas på ett lämpligt sätt och att trafiksäkra utfarter kan anordnas. Det är också viktigt att nya byggnader inte medför inskränkningar på kvarvarande jordbruksverksamhet och att byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till befintlig bebyggelsemiljö, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmän väg nr 684. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Området innehåller samlad bebyggelse. Se sidan 9 angående bygglovprövning.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-155
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

210. SKOBY

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Skoby är ett samhälle med ca 140 invånare, det vill säga något mindre än en tätort (minst 200 inv.) Här finns småhusbebyggelse, mindre verkstäder, fotbollsplan m. m. men service som livsmedelsbutik och skola saknas. Avståndet till Alunda centrum är ca 5 km. Närheten till väg 288 och goda pendlingsmöjligheter med buss till Uppsala borde utgöra argument för ytterligare bosättningar i samhället. För närvarande är dock olösta vatten- och avloppsfrågor ett hinder i utvecklingen. Utredning pågår.

På den så kallade Kvarnbacken i sydvästra delen av samhället finns ett av Alundabygdens största gravfält från järnåldern. Gravfältet ligger i en hagmark som hålls öppen genom bete. I området finns ytterligare ett antal hagmarker med en variationsrik flora.

Lämplig utveckling

Skoby har ett sådant läge att ytterligare bostadsbebyggelse och verksamheter lämpligen skulle kunna lokaliseras hit. Innan avloppsfrågan har lösts bör dock ytterligare bebyggelse inte tillåtas.

Lämpligen bör också en fördjupad översiktsplan upprättas och helst även detaljplaner för delar av samhället som kan utvecklas.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd 100 meter vid Olandsån.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.149, 150
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-161
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 62

211. TÅSJÖN OCH BRYNSTRÅKET KRING ÅL

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Tåsjön bildas som en ansvällning av Olandsån och under torrare somrar blir sjön en fuktäng kring ån. Under högvatten översvämmar den å andra sidan omgivande åkrar. Sjön har ett artrikt fågel- liv. Brynstråket kring Ål är en öppen sydsluttning som är 100 meter bred och 1 km lång och utgör skiljelinje mellan nedanförliggande åkermarker och ovanförliggande skogsmarker. Glest trädbe- vuxna partier förekommer också. Stråket är rikt på fornlämningar och välhävdade betesmarker.

Gården Ål är Upplands regementes gamla majorsboställe. Här finns den gamla mangårdsbygg- naden kvar, troligen från 1700-talet.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker. I övrigt är det önsk- värt att området bevaras opåverkat så långt det är möjligt och att gårdens byggnader bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar kulturvärdena. Området bör inte heller utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Strandskydd kring Olandsån.
- * Allmän väg nr 288. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.151
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	201
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-158, 159
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 27

212. SÖDERBY KVARN

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Här fanns tidigare en kvarn som numera är riven. Kommunen äger tomten.

Lämplig utveckling

Med hänsyn till läget utmed väg 288 kan området vara lämpligt för någon typ av företagseta- blering. Det kan handla om tillverkning, kontor eller försäljning av t. ex. skrymmande produk- ter. Närmare utredning bör göras.

213. MARMA - HABERGA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området ligger nordost om tätorten Alunda. Närmast Alunda finns en mosaik av betesmarker med insprängda hållpartier, skogsdungar och åkrar. Vid Södergården finns en hage med delvis artrik flora på kalkrik ogödslad mark. Även fornlämningar förekommer i området.

Haberga är en tät bymiljö som tidigare varit knutpunkt i bygden med gästgivargård, tingshus och järnvägshållplats. Mot sydväst från byn finns en sträcka av den gamla landsvägen kvar med en av kommunens bäst bevarade stenvalvsbroar. Byn ligger på en markant moränhöjd i kanten av den slättbygd som utbreder sig kring Kilbyån. På bykullens västra del finns ett järnåldersgravfält. I södra delen av området finns hagmarker med särskilt landskapsvärde.

Lämplig utveckling

På grund av landskapbildningen och fornlämningarna bör området under överskådlig tid inte användas för utbyggnad av Alunda tätort och det bör också råda en återhållsamhet när det gäller enstaka nya byggnader. Området bedöms också ha ett värde för närrecreation och som betesmark bland annat för hästar.

Beträffande Haberga är det önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som stör landskapbildningen.

Planer finns på att bygga en golfbana i området. Detta bedöms vara förenligt med områdets natur- och kulturvärden om tillräcklig hänsyn tas och det öppna landskapet kommer att bevaras.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Allmänna vägar nr 288, 669 och 672. Inom 30 meter (väg 288) respektive 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.154, 155
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	224
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-150, 152
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 61

214. EKHAGE SYDOST OM SYDINGÖSBY (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av en moränbacke med glest stående, ganska kraftiga ekar. Örtrikedomen är påtaglig. Ekhamen övergår i norr i en före detta björkhage som nu övergår i barrskog. I hagen finns forngravar.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.131

215. GOLVSTA - SVISTA (KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området innehåller tre gårdar tillhörande Svista by och det gränsar till bykärnan i Golvsta. Landskapet är varierat och rikt på fornlämningar och hagmarker. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till fornlämningsmiljöerna och till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Utvidgat strandskydd enligt karta.
- * Allmän väg nr 668. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.156, 157
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	216
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-162
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

216. FRÖJSTA - GLOTTSTA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Längs vägen mellan Gottsta och Fröjsta ligger en hage helt omgiven av åkermark. Hagen är välhådd och har en intressant flora med många arter. Det finns också en fornlämning i hagen. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd av ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	217
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-166
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

217. OLANDSÅNS DALGÅNG SÖDER OM FORNBRO (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Olandsåns dalgång består i detta parti av mer eller mindre framträdande sluttningar ner mot den centralt belägna ån. Sluttningarna utgörs till stor del av åkrar, i vilka huvudsakligen öppna betesmarker och lövbevuxna moränbackar finns insprängda. Vid Väskinge finns särskilt värdefulla hagmarker och en skog med rika inslag av ek. Fornlämningar är rikligt förekommande i hela området. Området ingår delvis i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

De intressen som särskilt bör beaktas i området är jordbruket, landskapsbilden och fornlämningsmiljöerna. För att tillgodose riksintresset är det angeläget att området inte utsätts för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till odlingslandskapets karaktärsdrag. Landskaps-

värdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Beträffande brukande av marken närmast Olandsån, se område 70.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ingår i riksintresset Rk 25.
- * Strandskydd 100 meter längs Olandsån.
- * Allmänna vägar nr 666, 670, 671 och 675. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.159, 160
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	218
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-169, 170, 179
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 35
* "Odlingslandskap i Uppsala län" (10)	Ekeby - Bladåker

218. HÄLLSBÄCKEN - HUVSJÖN (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Området ligger i skogsbygden öster om Olandsån och är idag i huvudsak obebyggt. Det är rikt på fornlämningar bestående av gravfält, fossil åkermark och boplatzlämningar. En stor del av lämningarna är från bronsåldersbebyggelse som övergavs när bygden på grund av landhöjningen genomgick en förskjutning till de lägre liggande slättpartierna i Ekeby, Alunda och Hökhuvuds socknen. Bebyggelse- och torplämningar visar att delar av området tagits i anspråk under 1700-talet och framåt. Vid den tiden odlades de små lerjordar som kom fram efter landhöjningen.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till fornlämningar och till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 65

219. SNIVAREN (KARTBLAD 23)

Befintliga förhållanden

I skogsbygd vid gården Snivaren ligger en hällrik karg enbuskhage. Intill hagen finns några mindre åkrar och barrskog.

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)

Området beskrivs i följande dokument	område nr
" Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-196

220. MALSÄTTRA - RUDDUN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området innehåller ett ålderdomligt odlingslandskap med fornlämningar, fäbodlämningar, äldre vägsystem och en bymiljö samt en gårdsmiljö av kulturhistoriskt värde. Malsättra by är en av de

äldsta i Hargs socken. Byplatsen är rik på husgrunder och odlingsrösen och här finns särskilt värdefulla timrade byggnader. Under Malsättra lydde ett flertal torp och några av dessa finns ännu kvar. Ruddun är det enda gård i socknen som ännu är kringbyggd. Många gamla uthus har bevarats orörda.

Området domineras i övrigt av skogsmark som är opåverkad av bebyggelse. Gisslaren är en av flera sprickdalssjöar söder och sydost om Gimo. Den är sänkt och tämligen näringsrik. Runt stränder och öar finns breda bälten av vass och säv samt en smal näckrosbård. Stränderna är övervägande skogsklädda fastmarker, men det finns också myrmarker. Strax norr om Gisselbol finns en igenväxande löväng. Sjön är av stort värde för rekreation. Se även område 198.

Lämplig utveckling

Under 1990 upprättades ett förslag till detaljplan för fritidsbebyggelse i området. Möjligheten att använda delar av området för fritidsbebyggelse bedöms kvarstå under förutsättning att kulturvärdena på lämpligt sätt beaktas och att vattenförsörjning och avloppshantering kan ordnas. Det är särskilt önskvärt att byns bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar de värdefulla by-, gårds- och torpmiljöerna. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.140, 142
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	240
* "Ängs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-200
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 54

221. SANDA (KARTBLAD 30, 31)

Befintliga förhållanden

Sanda by ligger utmed en äldre sträckning av landsvägen mellan Östhammar och Norrtälje. Byn omges av ett småbrutet odlingslandskap som övergår i sankmarker mot Bysjön i sydost. Sjön torr-lades på 1800-talet. I övrigt omges byn av skogsmark. bymiljön är tät och det äldre bebyggelse-mönstret från 1700-talet är delvis bevarat. Här finns kringbyggda gårdar med ålderdomlig bebyggelse, däribland en gård av centralsvensk typ. På ett impediment i åkermarken öster om bytomten ligger byns gravfält med ett åttiotals stensättningar av yngre järnålderskaraktär.

Lämplig utveckling

Det är önskvärt att bebyggelsestruktur och de äldre enskilda byggnaderna bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Det öppna landskapet bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Ligger i kustområdet enligt 4 kap. 4 § miljöbalken (se sid. 6 - 9)
- * Allmän väg nr 76. Inom 30 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 33

222. KAVELBROKÄRREN, HÅLMOSSEN OCH MYRSTRÅKET FRAM TILL KOLAR-MORAÅN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området består av skog med ett flertal myrkomplex. Kavelbrokärren och Hålmossen är endast lokalt påverkade av dikning och en väg.

Lämplig utveckling

Någon annan användning av marken än för skogsbruk kan inte förutses. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m.

- * Strandskydd 100 meter vid Gisslaren..

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.164
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	241

223. MÅSJÖN OCH SKRÄDDARMOSSEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Skräddarmossen är ett orört kärrområde och Måsjön är en grund och vassrik sjö, sänkt sedan länge. Här finns bland annat örtrika områden, ädellövskog och ett rikt fågelliv. Del av området är av riksintresse för naturvården.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Området ingår i riksintresse Rn 32 och Skräddarmossen ingår i det europeiska nätverket av särskilda bevarandeområden - Natura 2000.
- * Strandskydd 100 meter kring Måsjön.
- * Skräddarmossen är naturreservat, se Nr 13.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.135
* "Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län" (4)	239
* "Inventering av våtmarker i Uppsala län" (9)	sid. 144
* "Myrskyddsplan för Sverige" (12)	C 14

224. HÄLLMARKSOMRÅDE ÖSTER OM EKDALEN (KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

Området domineras av hällmarkstallskog som är bäst utbildad på de västra och östra delarna av hällmarken.

Lämplig utveckling

Äldre hällmarksskog bevaras opåverkad så långt det är möjligt. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)	82.138

225. LUND SÖDER OM LUNDSVEDJAN

(KARTBLAD 30)

Befintliga förhållanden

På den branta moränslutningen 300 meter söder om fritidstorpet Lundsvejan finns ett ek-lind-dominerat lundparti i brynet till den granplanterade åkermarken.

Lämplig utveckling

Det är angeläget att hänsyn tas till naturvärdena i samband med skogsbruk och eventuella andra åtgärder i miljön. I skogsvårdslagen finns inskrivet bestämmelser om hänsyn till naturvårdens intressen.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Allmän väg nr 1114. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

Området beskrivs i följande dokument

område nr

* "Naturvårdsprogram för Uppsala län" (3)

82.137

226. DRÄLINGE

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Området utgörs av ett relativt flackt bergparti som till övervägande del är överfyllt med schaktmassor. Området har också tidigare använts som deponeringsplats för hushållsavfall. Runt överfyllnaden är området skogbevuxet. Verksamhet pågår med uttag av berg och återvinning av schaktmassor enligt en brytningsplan.

Lämplig utveckling

Eftersom ingrepp redan skett kan det vara lämpligt att berguttag och masshantering får pågå ytterligare en tid. Sådan verksamhet prövas i särskild ordning och efterbehandling skall ske när verksamheten avslutas. Verksamheten medför vissa störningar och någon bostadsbebyggelse bör därför inte placeras i nära anslutning till området.

227. VÅXOME

(KARTBLAD 28)

Befintliga förhållanden

Västra och Östra Våxome ligger i kanten av den dalgång som sträcker sig ner mot Olandsån. Dalgången är sedan 1800-talet i sin helhet uppodlad. Äldre åkrar används som betesmarker de kuperade, mångformiga hagarna hyser ett stråk av intressant, kalkkrävande flora. Öster om Östra Våxome och mellan Kvarnvbacken och skogen norr om byn finns ett område med äldre övergivna åkrar som bevarat sin struktur och på höjden väster om byn finns ett område med sannolikt ännu äldre, delvis terrasserade, åkrar. Där finns också ett gravfält med 100 anläggningar. Området ingår i riksintresset Rk 25.

Lämplig utveckling

För att tillgodose riksintresset är det angeläget att bebyggelsestrukturen bevaras och inte utsätts för förändringar som skadar områdets kulturvärden. Eventuella nya byggnader bör placeras och utformas med särskild hänsyn till bebyggelsens och odlingslandskapets karaktärsdrag. Området bör inte utsättas för åtgärder som försvårar jordbruksdrift eller stör landskapsbilden. Landskapsvärdena bibehålls bäst genom fortsatt jordbruksdrift och särskilt genom beteshävd på ängs- och hagmarker.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

* Ingår i riksintresset Rk 25.

* Allmän väg nr 666. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.

* Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Kulturmiljöer i Uppsala län - områden av riksintresse (2)	25
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-165
* "Jord och Järn" - kulturhistoriska miljöer (6)	Ös 34

228. ÅLSUNDA (KARTBLAD 29)

Befintliga förhållanden

Vid Ålsunda finns hagar som ligger i kanten av Olandsåns dalgång. Den södra hagen höjer sig markant över åkrarna nedanför. Området är rikt på fornminnen (gravfält, rösen och bebyggelse-lämningar).

Lämplig utveckling

Områdets värden bibehålls bäst genom beteshävd.

Sammanfattning av bestämmelser m.m. Riksintressen

- * Allmän väg nr 667. Inom 12 meter från vägområdet prövas bebyggelse enligt särskilda regler i Väglagen. Tillstånd krävs för ny utfart.
- * Fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen (KML).

Området beskrivs i följande dokument	område nr
* "Ångs- och hagmarker" i Uppsala län" (5)	82-168

229. OMRÅDE SYDVÄST OM ÖREGRUND (KARTBLAD 14)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Öregrund ligger söder om väg 100, drygt 2 km från centrum. Det består av övervägande lerig morän med inslag av hållmark och lera.

230. OMRÅDE NORR OM ÖSTHAMMAR (KARTBLAD 13)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Området vid Östhammar ligger öster om väg 76, ca 4 km nordväst om centrum. Det består av övervägande sandig-moig morän med inslag av hållmark och lera, men i delar av området dominerar grus. Det är viktigt att göra närmare studier av de geologiska förhållandena så att det inte uppstår risk att grundvattnet i Börstilsåsen skadas av en industrietablering.

231. OMRÅDE VÄSTER OM ÖSTERBYBRUK - DANNEMORA (KARTBLAD 18)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu

inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 231 ligger norr om väg 292. Avståndet till centrala Österbybruk är ca 5 km och till Örbyhus likaså ca 5 km. Området ligger i direkt anslutning till järnvägen Hallstavik - Hargshamn - Örbyhus. Marken består i huvudsak av morän. Kring Dannemora - Österbybruk finns stora kulturvärden, till stor del av riksintresse (se områdena Rk 21 och 118), men en lämplig industrilokalisering på just den föreslagna platsen bedöms inte skada dessa värden.

---

232. OMRÅDE MELLAN GIMO OCH ÖSTERBYBRUK (KARTBLAD 20, 21)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 232 bedöms vara ett av de mest intressanta. Det ligger centralt i kommunen, nära Gimo, men ändå på betryggande avstånd från bostadsbebyggelse. Här finns god tillgänglighet för transporter, såväl på landsväg som på järnväg. Området är väl tilltaget för att markera att många olika platser mellan väg 292 och järnvägen är möjliga att utnyttja. Efter närmare utredning får markförhållanden, ekonomi och behov avgöra hur bebyggelse lämpligen lokaliseras. Sannolikt är områdena närmast Gimo mest intressanta i ett första skede.

---

233. OMRÅDE MELLAN HARG OCH GIMO (KARTBLAD 22)

Områdena nummer 229 - 233 är mestadels skogsmarker som ligger på ett avstånd av minst 500 meter från bebyggelse, men samtidigt inom ett inte alltför långt avstånd till en tätort och nära någon av de större vägarna i kommunen. Tanken med detta är att områdena skulle kunna utgöra alternativ för lokalisering av industriverksamhet, i första hand sådan som kan vara störande i närområdet. Områdena är i allmänhet privat- eller bolagsägda och med två undantag har det ännu inte förts några diskussioner med markägarna. Områdena bör ändå kunna ses som en resurs inför framtida utveckling och de bör tills vidare inte användas för bostadsbebyggelse och liknande. Det samma gäller de närmaste omgivningarna.

Område 233 är mycket stort. Markeringen på kartan bör endast tolkas så att det någonstans i området mellan järnvägen och väg 292 kan vara möjligt att finna någon lämplig industritomt. Avgörande för lokaliseringen är bland annat markförhållanden, ekonomi och möjligheter att ordna vatten och avlopp. Några andra markanvändningsintressen än skogsbruk synes inte göra sig gällande.

---

234. OMRÅDE SYDVÄST OM BÖRSTILS KYRKA (KARTBLAD 13)

Fastigheten Börstil 11:1, som ägs av Östhammars kommun, ligger på ömse sidor av väg 288 väster om Börstils kyrka. Fastigheten består huvudsakligen av ett skogsområde på morän- och hållmark söder om väg 288 och med mera blandade jordartsförhållanden norr om vägen.

Framförallt söder om vägen kan marken vara lämplig för industriverksamhet. Här finns områden som ligger långt från bostadsbebyggelse men ändå ganska nära väg 288, som kan betraktas som kommunens huvudtrafikstråk.

LITTERATUR OCH ANDRA REFERENSER

1. Område av riksintresse för naturvärden i Uppsala län. Länsstyrelsens registerblad 1988-02-25
2. Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse, beskrivningar. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1997:13
3. Naturvårdsprogram för Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1987:2
4. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande 1994:13
5. Ängs- och hagmarker. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:3
6. Jord och Järn. Kulturhistoriska miljöer i Östhammars kommun. Upplandsmuseet 1999
7. Kransalger och grunda havsvikar vid Uppsala läns kust. Upplandsstiftelsen, stencil nr 17, 1999
8. Vattenmiljö och Fritidsbåtar i Sunnanöfjärden. Peter Ridderstolpe, Firma Ekologisk Teknik maj 1992
9. Inventering av våtmarker i Uppsala län, del 1. Länsstyrelsen i Uppsala län, meddelande från planeringsavdelningen 1986 Nr 1.
10. Odlingslandskap i Uppsala län. Länsstyrelsen i Uppsala län meddelandeserie 1993:4
11. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Naturvårdsverket 1996-05-23
12. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket 1994
13. Naturvärden i Forsmarksområdet - sammanställning av befintliga inventeringar, planer och program samt en fältstudie. Jacob Spangenberg, Sören Eriksson, SKB, april 2000
14. Upplev Gräsön - en vandring i tid och rum genom ett levande kulturlandskap. Gräsöfonden 1998.
15. Byggnadsminnen i Uppsala län 1999. Länsstyrelsen i Uppsala län
16. Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus och höga ljudnivåer 1996:7
17. Riktlinjer för externt industribuller. Statens Naturvårdsverk. Råd och riktlinjer 1978
18. Infrastrukturinriktning för framtida transporter (Regeringens proposition 1996/97:53) med riktvärden för buller från bland annat vägtrafik.
19. Naturvårdsverkets råd och riktlinjer om buller från skjutbanor, 1991:2

ALFABETISKT REGISTER ÖVER OMRÅDEN

Område	Beteckning	Kartblad
A lborån	207	27
A lnön	NR 9, Rn 18	15
Alunda centralbygd	206	28
Alunda	ALUNDA, se även del II	28
Andersby ängsbackar	NR 16, Rn 21, Rk 21	19
Askholmen	173	23
Askskärsfjärden	8	2
Aspbo	NR 12, Rk 21, 119	19
Assjö, våtmarker norr om	99	13
Assjösjön	Rn 19	13
B arkö	98	13
B engtsäng	61	15
Berkinge	35	4
Berkinge, träsk s v om	34	4
Bjurön	81, D 31	15
Björkhagen	2	2
Björklunda	53	7
Björnäs	104	14
Björsta gruva	160	22
Blåbådan	Sk 4, Rn 18	9
Bol (Söderön)	110, Rk 20	15
Bol (Valö)	94	12
Bolka	76	13
Bolkastrand	48	7
Borggårde	125, Rk 21	12, 21
Botarsbo	89	11
Botbyn	179	27
Brunnsvik	108	14
Bryggebådan	Sk 5, Rn 18	8
Bryttbyn, björkkulle	121	19
Börstils kyrka	129	13
Börstils kyrka, område s v om	234	13
C harlottendahl	191	29
D annemora kyrkby	155, Rk 21	18
D annemora	Rk 21, 118, D 55	19
Dannemorasjön	119, Rk 21, NR 16, NF 3, Rn 21	19
Djupmyren	135	14, 23
Djursten	26, Rk 16, D 67	7
Djäknevarpsfjärden	57	8
Draknäs	67	12
Drälinge	226	28
Duderö	69	12

Område	Beteckning	Kartblad
E dkärret	NR 8, Rn 47, 100	13
E kbäcken	NR 14	30
Ekdalen, område öster om	224	30
Ekeby	196, Rk, 25	29
Ekensberg	151	24
F agervik	108	14
F agerön	134, NR 10, Rn 20	23
Fastbol	188	28
Film	118, 119, 120, Rk 21	19
Filmsjön	119, Rk 21	19
Florarna	NR 7, Rn 14	10
Fluttu	138	24
Fluttuskären	Sk 3, Rn 18	3
Fors	172	21
Forsmark - Kallrigafjärden	Rn 17, NR 4	5, 6
Forsmark	Rn 15, Rk 15	5
Forsmark, fågelskydd	Rn 17	6
Forsmarksån	Rn 12, Rk 15	4, 5
Frebbenbo	24	4
Frebbenbo, träsk väster om	23	4
Fresta, ås norr om	206	28
Fröjsta	216, Rk 25	29
Fågelfjärden	39	5
Fårön	128, Rn 18	15
Fälön	144	16, 24, 25
G altfjärden	152	24
G avelmossen	92	11
Gillinge	197	29
Gillingsjön	192	29
Gimo	GIMO, Rk 22, se även del II	21
Gimo bruk	Rk 22	21
Gimo damm	157, Rk 22	21
Gimo flygplats	184	20, 21
Gisslaren	198	22, 30
Gjusbådan	56	8
Glottsta	216, Rk 25	29
Glupudden	41	6
Golfbanan	102, D 61	14
Golvsta	215, Rk 25	28
Granfjärden	100	13
Grillskäret	NR 2, Rn 18	2
Grundsjön	Rn 22	30
Gruvsjön	119, Rk 21	19
Gråbovikarna	75	13

Område	Beteckning	Kartblad
Gräsbo	84	11
Gräsö - Singöområdet	Rn 18	flera kartblad
Gräsö "centrum"	32	7
Gräsö gård	NR 6, Rn 18	7
Gubbamossa	12	2
Gunbyle	134	21, 22
Gåningsmyran	182	27
Gärdebyn	213	28
H aberga	213	28
H ackbol	153	20
Halvbygda	119, Rn 51, Rk 21	19
Hammarby skog	Rk 24	28
Hanunda	125, Rk 21	12, 21
Happsta	194	28
Hargs bruk	Rk 23, 163	22, 23
Hargs tallpark	163, NR 18, Rk 23, Rn 61	22
Hargshamn	HARGSHAMN, se även del II	23
Hargsviken	165	23
Hovön	NR 9, Rn 18	15
Hummelfjärdarna	50	7
Hundbådan	7, Sk 2	2
Huvsjön	218	29
Hyttan	Rn 46	23
Hyttbol	197, Rk 26	29
Hyttmyren	37	4
Hället	Sk 4, Rn 18	9
Hålmossen	222	30
Hånstensbo	167, 118	18
Häggviken	57	8
Hällsbäcken	218	29
Högalund (Tvärnö)	147	24
Högbådan	NR 3, Rn 18	2
Hökhuvud	126, D 8	21
Hökhuvud, bygden norr om	Rk 18, 124, 125, 126	12
I dekvistmyren	NR 5, Rn 18	7
I Idön	82, Rn 18	15
Innerfjärden	79	14, 15
J ohannisfors	40	5
J ortslunda	209	28
Juvansbo, myrmarker n o om	86	11
Järsösundet	79	14, 15

Område	Beteckning	Kartblad
K allriga	NR 4, Rn 17	6
K allrigafjärden	Rn 17, NR 4	6
Kavarö	80, Rn 55	14
Kavelbrokärren	222	30
Kelinge	124, Rk 18	12
Kilby	185	28
Kilsmossen, betesmark norr om	122	18
Klacken	Sk 8, Rn 18	9
Klev	209	28
Kleveken	205	27
Klockarboda	21	7
Klubbträsket	65	12
Klubbudden	138	24
Klyndrorna	Sk 4, Rn 18	3
Klyxen	103	14, 15
Kovik	19	7
Kråkören	SK 15	14
Kullbådan	54	7
Kullbådastrand	52	7
Kyrksvedjan	203	23
Källberga	Rk 24	28
Källeberga	193	28
Källänggården	22	7
L adskär	42	6
L agnäsfjärden	9	2
Lagorna	148	24
Lilla Aspö	71, Rn 43	13
Lilla Risten	58	8
Lillbyasjön	119	11
Lotsholmen	143	15, 24
Lunda (Alunda)	185	28
Lunda (Tvärnö)	145	24
Lundsbol	197, Rk 26	29
Lundsvedja	93	12
Lundsvedjan, lund söder om	225	30
Lyan	204	27
Lysta	157	21
Lågagrunnen	Sk 10, Rn 18	9
Långalma	109, Rn 54, Rk 20	14, 15
Långanäs	11.3	2
Långträsket	65	12
Långviken (Raggarön)	151	24
Långviken (Gräsö)	27	7
Löddby	185	28
Löhammarsjön	162, Rk 23	22
Lönholmen	59	15
Lövlund	60	15

Område	Beteckning	Kartblad
M almen	33	7
M almplatsen	141	15
Malsättra	220	30
Mannadalsudden	10	2
Marka	164	22
Markasjön	130	13
Marma	213	28
Mas-Ersudden	27	7
Masugnen	161	22
Masugnsskogen	87	11
Medholma	NR 11, Rn 18	24, 25
Mjölnarklubbarna	Sk 6, Rn 18	8
Morkarla	177	27
Morkarla-Österby	180	20
Moxboda	200	30
Muskargrund	33	7
Mysslinge	185	28
Mångsta	186	28
Mårtensboda	20	7
Måsjön	223, Rn 32	30
Mälby	142, Rk 20	15
Mässmyrfallet	NR 19	29
Mörtaröfjärden	18	7
Mörtsjön	189	28, 29
N olsterby urskog	141	15
N olsterby	142, Rn 54, Rk 20	15
Nordangård	77	13
Nordangärde	28	7
Norrboda	11, 11.1	2
Norrby	38	5
Norrbytorp	168	20
Norrfjärden	4	2
Norrlövsta	188	28
Norrskedika	96	13
Norrskedika gruvor	97, Rn 45	13
Nybygget	17	7
Nyvret	108	14
Nötskäret	113, Rn 18	16
Nötsveden	29	7
O landsån	68, 70, 95, 217 m.fl.	12 m.fl.
O lvsjön	197	29
Onsby	188	28
Oppbyn	172	

Område	Beteckning	Kartblad
Ormöbådorna	Sk 13	16
Ormön	113,114, Rn 18	16
Ovanby, Östra	195, Rk 25	29
P ålsmora	123	11, 12
R ackfjärden	103	14
Raggarön	149, 150 ,151	24
Ramhälls gruvor	182	27
Rastsjön	175	27
Risinge	170	21
Rokörsviken	4	2
Rosendal	16	7
Rosten	56	8
Rovsättra	124, Rk 18	12
Ruddun	220	30
Ruddun, tall	199	30
Rundklubb	Sk 17	16
Rångsand, öana nö	NR 17	5
Rångsen	NR 17, Rn 17, 17	5
Rävsten	83	15
Rörmar	95	12, 13
Sanda	221	30, 31
S andika	131	14
Sandikafjärden	133, Rn 20	23
Sandträsket	65	12
Silkesbacken	171	21
Simundö	67	12
Själgrynnorna	Rn 62, Sk 18	24
Sjödalen	108	14
Sjöhagen, Hargsviken	165	23
Sjöäng	14.1	2
Skarphägnaden	139	24
Skaten	NR 17	5
Skatudden	42	6
Skinnäsviken	47, D 46	7
Skoby	210	27, 28
Skogahamn	11.3	2
Skogsvreten	25	7
Skräddarmossen	223, NR 13	30
Skällbo	62	11
Skårsund	55	15
Skärgården kring Gräsö, förordn.	NF 1	flera blad
Sköthällorna	Sk 12, Rn 18	15, 16
Slätön	NR 11, Rn 18	24, 25
Snesslingebygden	72	13

Område	Beteckning	Kartblad
Snivaren	219	23
Solbacken (Gräsö)	6	2
Solbacken (Yttersby)	139	24
Stenalma	106	15
Stenskär, område söder om	43	6, 13
Stockbysjön	162, Rk 23	22
Stockholmsåsen	66, 125, 194	12
Stora Risten	112, Rn 18	16
Stordammen, våtmarker söder om	156	19
Storgrundet	Sk 16	14
Storlågbådan	Sk 9, Rn 18	8
Stormossen	169	20
Storträsket	78, Rn 55	14
Strand	80	15
Stynsbo	90	11
Sund 13:1, avstyckningar	44	6
Sund	76	13
Sundsveden	116	16
Sundsäng (Söderön)	143	15, 24
Sundsäng (Gräsö)	59	15
Sunnanöfjärden	51	14
Svartbådan	7	2
Svartbäck	28	7
Svarvarudden	49	7
Svensarva	181	20
Svinnö	174, Rn 56	23
Svista	215, Rk 25	28
Sydingösby, ekhage s o om	214	28
Söderboda	14, 14.2	2, 7
Söderby (Börstil)	76, 101	13, 14
Söderby kvarn	212	28
Söderkulla	176	27
Söderlovsta	187	28
Söderäng	132	14
Söderön	Rk 20	14, 15
T allarna	107	14
Torrön	105	15
Trångsundet	103	14
Träsket (Gräsö)	13	2
Tuskö	136, Rk 20	15
Tvärnö , västra	137	24
Tvärnö, östra	146	24
Tåsjön	211	28
Tärnbådan	7, Sk 1	2
Tögen	111, Rn 18	15

Område	Beteckning	Kartblad
Uckerö	67	12
Ugglan	4	2
Vadören	117	16
Valkrör	NR 15, Rn 60	30
Valudden	45	6
Valudden, område söder om	46	6
Valö	93, 94	12
Vamsta	63	12
Vargskäär	59	15
Vettsta	188	28
Vicklinge	73	13
Vigelsbo gruvor	91	11
Vigelsbo	88	11
Vikakullrorna	Sk 14, Rn 18	17
Viklund, hage	127	13
Vreta	64	12
Våxome	227	28
Väddika	159	21
Vällenområdet	198, 220, Rn 32	29, 30
Väringsö	166	23, 24
Väsby	Rk 24	28
Väslinge	217	29
Vässarön	115	16
Västerbyn	30, 31	7
Västerbådan	Sk 10, Rn 18	9
Västerlund	33	7
Väster-Mörtarö	16	7
Väster-Mörtarövik	15	7
Västeräng	11.2	2
Yttersby	142, Rk 20	15
Ågalma	74	13
Ådkubben	7	2
Åkmarby, skog sydväst om	154	18
Ål	211	28
Åsunda	228	29
Ånö	127	13
Åstorp	190	29
Älgmossen	36	4
Älgmyren	202	23
Älgsjön	85	11
Älvsnäs	140, Rk 20	24

Område	Beteckning	Kartblad
Älvsnäsfjärden	152	24
Äppelsjön	Rn 22	30
Äspkärsudden	105	15
Öjaren	201	23
Örarna	107	14
Öregrund	ÖREGRUND, 229, Rk 17, se även del II	14
Örskär	1, 2, NR 1, Rn 18	2
Örskärssund	3	2
Örsta	158	21
Örviken	Rn 45	13
Össängsviken	5	2
Östansjö	73	13
Östanå	178	27
Österbybruk	ÖSTERBYBRUK, Rk 21, 231 232, se även del II	19
Österbybruk, ekbacke m.m.	119, NF 2, Rk 21	19
Österbyn	28, 30	7
Österfjärden (Tvärnö)	152	24
Östhammar	ÖSTHAMMAR, Rk 19, 230, se även del II	14
Östhammarsfjärden	100	13, 14